

ĐỒ BÍCH THÚY

l ă n g

y ê n

d ư ơ i

v ự c

s â u

MỘT
TRUYỆN

nhà nam NHÀ XUẤT BẢN
HỘI NHÀ VĂN

Nhóm Một truyện thân chào các bạn!
Cuốn sách này thuộc dự án miễn phí
dành tặng tất cả các bạn đọc, vui lòng
không trục lợi dưới bất kỳ hình thức
nào.

Để tải về nhiều sách hơn nữa xin mời
quét mã QR dưới đây.

From Một truyện with love.

ĐỖ BÍCH THÚY

sinh năm 1975. Hiện làm việc
tại tạp chí Văn nghệ Quân đội.

Giải Nhất truyện ngắn

Văn nghệ Quân đội 1999;

Giải Nhất tiểu thuyết Hội

Văn học Nghệ thuật các dân

tộc thiểu số Việt Nam 2013;

Giải Nhất Văn học Nghệ thuật

Thủ đô 2014.

Lặng yên dưới vực sâu là cuốn
tiểu thuyết thứ 5 và là cuốn
sách thứ 17 của cô.

Các tiểu thuyết khác đã in:

- *Bóng của cây sồi*, 2005

- *Cánh chim kiêu hãnh*, 2013

- *Cửa hiệu giặt là*, 2014

- *Chúa đất*, 2015

“Câu chuyện tình tay ba của Phóng của Súa của Vừ đầy bi thảm nhưng rất đẹp. Đẹp như khúc tình ca Mông của những người con trai, con gái yêu nhau cùng hạnh phúc và bất hạnh. Đỗ Bích Thúy đã cho chúng ta những cảm giác trái ngược cùng bất ngờ của chữ nghĩa cuộn chảy trong *Lặng yên dưới vực sâu*. Một câu chuyện hấp dẫn, lạ lẫm, đầy ảnh hình hoang dã về những người Mông lạ kỳ, kiêu hãnh. Viết được như Đỗ Bích Thúy về dân tộc Mông giờ hiếm người theo kịp.”

- Phạm Ngọc Tiến

“Xung đột trong tác phẩm khởi đi từ một vụ cướp vợ. Nhưng tác giả không có ý lên án, phá bỏ một cổ tục. Chị chỉ mượn nó như cái cớ để nói về những quẩn quanh bế tắc mang tính phổ quát của thanh niên nam nữ người miền núi. *Lặng yên dưới vực sâu*, đó là một nỗ lực ‘giải miền núi’ trong cái viết của chính tác giả đã thành danh ở mảng đề tài này.”

- Nguyễn Hoài Nam

“Một thế giới nhân vật ám ảnh, một cộng đồng thiểu số gai góc, dữ dội, đầy rẫy bất hạnh khổ đau nhưng luôn kiêu hãnh làm người. *Lặng yên dưới vực sâu* như một điệu khèn hoang dã, u sầu nhưng chất chứa khát khao yêu thương nhân bản.”

- Phùng Gia Thế

BECOME A FAN

nhanampublishing

1. CƯỚP VỢ

Ánh đèn pin của Giàng Sếnh Vừ hăm hở xuyên qua bóng đêm đen đặc. Chân Vừ đạp lên những viên đá nằm lăn lóc trên đường. Ở đúng cái ngã ba có con đường mòn xuyên qua nương ngô, một cây sa mộc sừng sững chọc thẳng lên trời. Cái cây này đã bao lần chứng kiến Vừ ôm chặt lấy Súa ở dưới gốc của nó. Vì thế, nó chỉ là cái cây, nhưng Vừ tin rằng nó cũng biết nghĩ. Nó nhất định có linh hồn. Mỗi khi ngang qua, Vừ lại vỗ vỗ vào thân nó mấy cái. Nhưng đêm nay vợ, Vừ chả vỗ cái nào.

Đang đi thì có tiếng gọi phía sau:

- Vừ à, Vừ!

Tiếng gọi nghe quen quen mà không nghĩ ra. Vừ đứng khựng lại.

- Ai đấy?

- Về nhà. Về nhà ngay đi. Ông nội có chuyện rồi...

- Há?

Vừ quay ngoắt trở lại. Hai chân tự dưng như bị dính xuống đất, càng cố nhấc càng dính chặt. Giọng Vừ run lên:

- Ai đấy? Ông nội tôi làm sao?

Chẳng thấy trả lời nữa, chỉ có tiếng bước chân mỗi lúc một xa.

Vừ không cố hỏi nữa, chạy ngược lại con đường vừa đi.

Nhà Vừ tít trên cao kia, phải qua hai khúc quanh nữa mới nhìn thấy ánh đèn dầu. Ông nội làm sao? Vừ đã ra khỏi nhà từ sáng sớm. Hôm nay là ngày quan trọng của Vừ, phải chuẩn bị bao nhiêu thứ. Tối mịt mới về nhưng Vừ không vào nhà. Giấu cái quấy tấu đựng đầy đồ mua ở chợ huyện dưới gốc cây mận rồi chạy

đi luôn, Vừ chẳng kịp nhìn vào nhà chứ đừng nói xem ông bà đang làm gì.

Vừ chạy về nhà, hơi thở muốn đứt ra mấy khúc. Xô mạnh cánh cửa, lao vào sân. Con chó ngủ thấy hơi, cuống quýt quẩn lấy chân. Vừ gào lên:

- Ông nội! Ông làm sao? Ông nội!

Sải chân vài bước nữa thì đã đến cửa, Vừ đứng sững ở đấy, nhìn chăm chăm vào nhà.

Ông đang ngồi bên bếp, nhờ vào ánh lửa để chuốt một cái chuôi dao.

Vừ dụi mắt mấy cái, vừa dụi vừa thở:

- Ông... ông à!

Ông nội, bà nội đều mở to mắt nhìn Vừ.

Vừ lắc lắc đầu mấy cái, nghĩ đứa nào cố ý trêu Vừ. Mà không phải. Không phải trêu. Là nó lừa Vừ. Phải rồi. Nó lừa Vừ. Thế là xong rồi.

Chẳng nói được câu nào nữa, Vừ quay lưng chạy, như một con bò đực đang lên cơn ghen, trên đúng con đường mà Vừ vừa chạy về, mặc kệ ông bà thi nhau gọi.

Vừ chạy qua nương ngô. Những cây ngô đã thu hoạch xong bị bẻ gãy ngang thân để đánh dấu. Nhưng dưới đất vẫn còn la liệt bí ngô. Bí già, người ta còn chưa thu về. Cứ để đấy, có khi thu hết ngô mới ra lấy bí. Chốc chốc Vừ lại vấp phải một quả bí. Những quả bí nặng, cứng như đá.

Dưới kia, xuôi theo đường mòn hơi dốc, là sông. Con sông mùa này nhiều nước. Tiếng nước chảy đập vào gờ đá trong đêm rất rõ.

Vừ chỉ nghĩ được một điều: Không nhanh hơn thì muộn mất.

Nhưng Vừ đã muộn thật. Súa không còn ở đấy đợi Vừ đến bắt về làm vợ nữa rồi.

Súa đang ở nhà Tráng A Phổng.

Phổng là người thế nào chứ?

Đây là con trai của ông Tráng A Dìn, người giàu nhất U Khố Sủ nhờ nghề buôn bò. Ông Dìn chỉ có một con trai là Phổng. Mỗi khi nhìn ông Dìn buộc cái túi đựng tiền nặng trĩu vào bụng sau phiên chợ, người ta lại hỏi nhau:

- Có mỗi một thằng con trai, sau này tiêu cách gì cho hết tiền?

Là mọi người cứ lo xa thế, chứ với Phổng thì chẳng có việc gì dễ hơn là tiêu tiền. Thật.

Nhưng vì sao lúc này Súa lại ở nhà Phổng?

Ày, dễ hiểu lắm. Là bị Phổng cướp về.

Phổng đã cướp lấy Súa, ngay trước khi Vừ định làm điều ấy. Chỉ khác là Súa cố tình để cho Vừ đến cướp, còn Phổng thì cố tình cướp chả cần biết Súa có đồng ý hay không. Phổng ấy, chả giỏi giang gì, nhưng cũng lừa được Vừ. Hóa ra lừa một đứa đang bận yêu chẳng khó mấy.

Trời tối thật là tối. Súa ngồi chờ Vừ trên một tảng đá ngay lối lên xuống bờ sông. Súa đi ra từ lúc còn mờ mờ, cứ nghĩ đêm xuống có trăng đầu tháng sẽ không đến nỗi tối lắm. Nhưng không may là trời lại nhiều mây, hình như muốn mưa, trăng chẳng thấy đâu.

Súa ngồi yên lặng ở đấy, ruột gan càng lúc càng trộn vào nhau trong bụng.

Súa nghĩ đến việc Vừ sẽ vác Súa trên vai, chạy thẳng về nhà Vừ. Súa còn nghĩ, mình nặng thế này, Vừ vác về đến nhà chắc thở không nổi. Nghĩ thế, tự dưng bật cười phì một cái.

Nhà Súa nghèo, nhà Vừ còn nghèo hơn. Bố Vừ mất sớm, mẹ đi lấy chồng. Vừ ở với ông bà nội. Ông Giàng Sếnh Páo và bà Mua Thị Và. Hai ông cháu có nghề rèn. Kể ra nghề rèn cũng không phải không sống tốt được, nhưng cái nợ hai con bò từ đám ma bố Vừ để lại nặng quá, trả mãi không hết. Súa thương Vừ, đồng ý

để Vừ bắt về. Đỡ cho Vừ một ít bạc trắng mà vẫn được làm vợ chồng nhau.

Súa cứ ngồi nghĩ linh tinh cho đỡ nóng ruột. Xung quanh Súa đom đóm sáng lập lờ, dế kêu ri ri, gió thổi lay phay tạt qua mặt, mang theo mùi tanh tanh của trứng cá. Mùa này cá đang đẻ trứng. Thỉnh thoảng lại có tiếng cá quẫy bồm một cái.

Nhưng Súa chẳng chờ được Vừ.

Vừ còn đang trên đường thì Phổng đã đến trước. Phổng dùng một tấm chăn to, trùm kín lấy Súa, vác lên vai chạy một phát về thẳng nhà.

Súa nằm vắt trên vai Phổng, hồi hộp đến muốn tắt cả thở, im thít chẳng nói câu gì. Phổng cũng chẳng nói câu gì, cứ huỳnh huých chạy trên đường mòn. Tiếng những viên đá lăn dưới chân Phổng trôi xuôi dốc rào rào.

Cho đến tận lúc Phổng đẩy cánh cổng đập vào tường rầm một cái, xuyên qua sân, chạy tọt vào buồng ngủ, nghe tiếng bố mẹ Phổng kêu lên ôi ôi thì Súa mới chợt nhận ra Súa đã bị người khác bắt đi.

Thế đấy. Người khác đã bắt Súa đi, không phải Vừ. Phổng đặt phịch Súa xuống giường, chạy ra chốt chặt cửa buồng.

Súa giãy giụa trên giường để tung cái chăn mà Phổng quấn kín mít xung quanh người ra. Trong lúc ấy vẫn nghe thấy tiếng mẹ Phổng kêu lên bên ngoài. Vừa kêu bà vừa đập cửa rầm rầm:

- Mày làm cái gì thế hả thằng Phổng kia! Mày vác ai về nhà? Mày không nói với bố mẹ như thế mà được à?

Phổng đứng tựa lưng vào cánh cửa, thở hộc hộc. Làm sao mà không thở hộc hộc như chó đuổi chứ. Vác một người nặng như Súa cơ mà.

Súa, mồm há ra như muốn rơi cả răng. Súa chết cứng đến mấy cái chớp mắt khi nhận ra Phổng đang đứng lù lù ở cửa buồng. Là Phổng, không phải Vừ.

Lập tức, Súa nhảy phắt ra khỏi giường, lao đến trước mặt Phổng.

- Mở cửa ra!

Súa hét lên.

Phổng thở hộc hộc vẫn chưa xong, xua xua tay. Bên ngoài, mẹ Phổng - bà Máy - vẫn đang kêu lên giận dữ.

Súa kiễng chân, cổ hét to:

- Bác ơi, cứu cháu. Cháu bị nó cướp về. Cháu không muốn đi theo nó. Cứu cháu với...

Nhưng chẳng ai cứu được Súa. Cửa nhà Phổng toàn gỗ lim, búa bập vào còn vắng ra. Thế mà Phổng lại đang chốt bằng một cái chốt sắt, xong còn đứng đờ cả người vào đấy.

Súa kêu cứu muốn rách cả họng chả được, nhảy xổ vào Phổng. Súa cào cào, Súa đập, Súa đâm bụp bụp... Nhưng Súa, khỏe thì có khỏe thật, vẫn chẳng khiến Phổng thấy đau đớn gì. Kệ cho Súa muốn làm gì thì làm, Phổng vẫn đứng như tảng đá ở cửa, chèn mất lối ra duy nhất.

Súa nhận ra Súa đã bị nhốt thật, và sẽ bị nhốt lâu dài, nhốt mãi mãi trong căn nhà này.

Vừa mệt vừa sợ, Súa chỉ còn ý nghĩ duy nhất là lao đầu vào tường. Và Súa lao thật. Nhưng Phổng đâu có đứng yên để Súa muốn làm gì thì làm chứ. Phổng túm lấy Súa, quăng Súa rơi ịch xuống giường.

Phổng chẳng nói câu nào, đè ngửa Súa ra, xé xoẹt xoẹt mấy cái, váy áo rách toạt tả mỗi nơi một mảnh. Súa, giãy giụa thế nào cũng không xong, người không một mảnh vải, khăn nhét trong miệng, bị Phổng đè chặt xuống giường. Phổng chỉ nói một câu, nói xong câu ấy thì xuyên qua người Súa, khiến Súa vừa đau như bị xóc lên tận óc vừa uất muốn vỡ cả ngực. Câu ấy thế này:

- Từ hôm nay, Súa là vợ tôi.

Một câu thôi, nhờ vào cái gì mà chỉ một câu ấy, Phổng muốn nhốt Súa cả đời trong nhà họ Tráng? Nhờ vào cái gì mà Phổng dám cướp vợ của Vừ? Nhờ vào cái gì mà Phổng dám xuyên thẳng qua người Súa không cần biết Súa có chịu nổi hay không?

Nhưng, Tráng A Phổng này, ông trời cũng chẳng sợ. Thích cái gì thì phải bằng mọi cách lấy thứ ấy về dùng. Vợ cũng thế. Phổng đã thích thì dù thế nào Phổng cũng sẽ cướp lấy. Không cần biết đúng sai, đây là Phổng.

Xong việc, Phổng lấy cái chăn đẩy lên người Súa, gác cái chân đầy lông lên ngang bụng Súa, ngứa râm râm. Phổng đã cướp được vợ rồi, cái gì cần làm đã làm rồi, Phổng tự cho Phổng được ngủ. Súa thì sao chứ? Đau khắp người, đến tê cả đi. Cũng chẳng nghĩ được gì nổi. Ý nghĩ cũng đau, như dây thừng thít vào đầu. Đau quá, ngay cả Vừ, Súa cũng không nhớ nổi.

Ngoài sông, Vừ đi đi lại lại loanh quanh chỗ hẹn. Cái đèn pin cứ bật suốt, sắp hết pin rồi. Bụng Vừ mỗi lúc một nóng như nuốt phải nước sôi, mãi vẫn không thấy Súa. Vừ không chờ nữa.

Nhà Súa bên kia núi, phải đi vòng qua mấy nương ngô, trên con đường mòn nhỏ vừa bước chân ngựa. Vừ đứng thở như sắp hết hơi trước cổng nhà Súa. Cổng không cài, đẩy khẽ một cái đã mở ra. Vừ đi vào sân. Con chó quen hơi Vừ chạy ra quẫy đuôi hít hít. Vừ đi vòng qua đầu hồi ra phía sau. Phía sau là buồng Súa, có cái cửa sổ bé bé. Súa không ở trong buồng. Cái đèn dầu vẫn đang cháy, nhưng trên giường chẳng có ai hết.

Vừ thấy như có ai bóp chặt lấy ngực mình. Xong rồi. Không phải có đứa muốn trêu Vừ, càng không phải nó nhằm chuyện ông nội. Là nó cố tình làm thế. Ôi trời, sao Vừ lại không nghĩ ra sớm hơn. Chính là thằng Phổng. Chính là nó. Hôm trước nó vừa mới đi qua mặt Vừ ở chợ, chân làm như vô tình, đá vào cái

quẩy tấu Vừ đựng lười cày. Nó nói:

- Sắp lấy vợ nhỉ. Lấy được thì cố giữ chặt nhé!

Vừ không biết có phải nó nói cho Vừ nghe hay không, nhưng lúc ấy Vừ không chấp. Vừ luôn không thèm chấp thằng Phổng, mặc dù nó cũng đẹp trai, nhà giàu, còn có hẳn xe máy. Vừ không chấp, vì dù thế nào nó cũng chẳng bao giờ lọt được vào mắt Súa. Trong mắt Súa chỉ có mỗi Giàng Sếnh Vừ này thôi.

Hôm ấy, chính là nó muốn nói cho Vừ nghe. Chính là nó biết Vừ sắp lấy Súa, và cũng biết cả việc Vừ sẽ lấy Súa theo cách nào.

Vừ đâm bụp bụp vào ngực mình.

Thằng Vừ ơi, mày đánh mất vợ rồi.

Vừ lại lao ra khỏi nhà Súa.

Gió quất vù vù bên tai Vừ, lá cây rụng tơi tả vì bị Vừ quệt qua, sương thấm ướt sũng áo quần Vừ.

Nhà Phổng đèn đuốc sáng trưng. Người qua người lại đông nghịt. Tiếng dê, lợn bị chọc tiết kêu rống lên.

Vừ đứng như bị đóng đinh xuống đất, ở ngay bên ngoài hàng rào đá cao ngang ngực. Vừ còn chưa kịp nghĩ ra nên làm gì thì nghe thấy tiếng người kêu lên hoảng hốt:

- Cô dâu chạy mất rồi. Chạy trốn rồi. Phổng à, Phổng!

- Nó đi sang nhà thông gia rồi còn gọi gì chứ. Đi tìm cô dâu về nhanh.

Đám người trong sân nhà Phổng rối tung lên như tổ kiến bị bò giẫm phải.

Vừ nghe thấy thế, còn chưa thở xong lại xoắn hai chân vào nhau chạy tiếp. Súa đã đi đường nào thế? Đi đường nào mà Vừ lại không gặp Súa? Từ nhà Phổng về nhà Súa có bao nhiêu con đường, đường nào cũng bé tí, ngựa đi ở đâu thì ở đấy thành đường, tại sao Súa không đi trên con đường mà Vừ vừa tới? Cả đoàn

hỏi vợ nhà Phổng nữa, cũng đi đường nào mà Vừ không gặp? Mà hỏi gì chứ? Cướp con gái người ta về rồi, chả được đồng ý cũng cướp rồi, giả vờ đi hỏi mà được?

Nước mắt chảy đầm trên mặt Vừ.

Vừ vừa mừng vì Súa đã trốn được, vừa lo vì không biết Súa chạy đi đâu lúc mờ sáng thế này. Nước mắt cứ chảy, mờ hết cả mắt, vừa chạy vừa đưa tay lên quệt để không đâm sâu vào gốc cây.

Đường từ nhà Phổng về nhà Súa sao mà xa đến thế. Chạy mãi, chạy mãi, sắp không thở nổi mà vẫn chưa thấy cái khúc ngoặt như cái cãnh cây bị bẻ gãy ngay trước cổng nhà.

Súa đã trốn ra khỏi nhà Phổng thật.

Trong khi mẹ Phổng đập cửa bắt Phổng thả Súa ra thì ông Dìn - bố Phổng - lại ngồi hút thuốc lào cười hà hà. Ông Dìn cười thế vì thấy từ bé tới giờ thằng con ông chẳng làm được cái việc gì ngoài mang tiền đi tiêu. Tưởng nó chỉ thích tiền, thích chơi, thế mà cũng có lúc nó dám cướp một đứa gái về làm vợ. Mặt mũi đứa gái ấy thế nào ông chưa biết, cũng chẳng cần biết, chỉ cần thằng Phổng thích, lại dám ngang nhiên cướp về là ông thấy được. Ô, làm thằng đàn ông phải thế. Thích cái gì thì phải lấy về bằng mọi giá. Mặc cho bà vợ muốn nói gì thì nói, ông vẫn ngồi vừa hút thuốc lào vừa cười hà hà.

Hút thuốc xong rồi, cười xong rồi, ông đi sang nhà ông em họ. Em họ ở ngay bên cạnh, hai chuồng bò sát nhau. Một lúc sau đã có đủ mọi thứ để đi hỏi vợ cho Phổng. Dù là con dâu cướp về nhưng nhà họ Tráng nhất định phải đi hỏi cho đàng hoàng.

Thế mới có chuyện ở nhà Súa, bố Súa với mẹ kế vừa ăn cơm sáng xong thì đoàn người đông nghịt kéo vào. Rồi ông mới nói thế này:

- Thưa ông Cây, bà Xây. Hôm nay nhà chúng tôi mang lễ vật tới, xin với ông

bà đồng ý cho con gái ông bà là cháu Súa, được ở lại nhà họ Tráng, làm dâu họ Tráng. Ông bà thương thì cho xin cháu Súa, như là cho một ít ngô giống, thóc giống.

Ông Cáy, bà Xây đều không chớp được mắt, miệng cứ dính chặt lại. Bà Xây càng không dám nói gì. Lâu lắm ông Cáy mới đứng dậy được, tay phải bám chặt vào bàn.

- Thế này thì khó cho chúng tôi quá. Mà cũng phải hỏi ý con gái mới được...

Phổng thì cần gì ông Cáy đồng ý, nói luôn:

- Bác Cáy à, đêm qua cháu đã bắt Súa về nhà cháu. Bác không đồng ý cũng không được. Bác muốn đợi ý Súa càng không được. Vì Súa đã thành vợ cháu rồi.

Ông Cáy nghe Phổng nói thế thì ngã ngòai phịch xuống ghế.

Mặc kệ ông Cáy cười không cười được, khóc không khóc được, đoàn người nhà Phổng lũ lượt ra về. Gùi to gùi nhỏ, gánh lớn gánh bé chất thành một đồng to lù lù ở cửa nhà.

Chính là trong lúc ấy, Súa đã trốn được ra khỏi nhà Phổng.

Phổng vội đi hỏi vợ, ném lên giường một đồng váy áo mà Phổng đã mua sẵn, chụp cái mũ nồi đỏ lên đầu, cứ thế đi ra khỏi buồng, chẳng thềm nói câu gì. Mà có nói gì Súa cũng chẳng nghe thấy. Súa vừa điếc vừa câm rồi.

Phổng đi một lúc thì một đứa gái thò mặt vào. Đứa gái chắc mười ba mười bốn, mặt tròn, hai má căng đỏ như hai quả đào chín. Nó rón rén ngồi xuống trong lúc Súa vừa mặc xong váy áo. Súa chẳng buồn nhìn mặt nó, ngồi trên giường, hai chân thả xuống đất, mắt nhìn chằm chằm qua cái ô cửa nhỏ tí. Nhà Phổng làm cái ô cửa sổ tí trên cao, cao hơn cả đầu. Ngồi ở giường nhìn ra chỉ thấy trời.

Đứa gái ngồi nhích lại gần Súa. Bây giờ Súa mới nhìn nó. Mặt nó xinh thật là

xinh, mà sao cứ buồn buồn như bông hoa không nở được.

- Em tên gì?

Súa tự nhận ra giọng mình đã khản đặc như nuốt dở một miếng mèn mén khô không có canh.

Đứa gái nhoén miệng cười, lắc đầu.

- Là sao?

Lại lắc đầu, lại cười. Ngần ngừ một lúc, nó đưa tay chỉ chỉ vào miệng. Cái miệng nhỏ, môi đỏ mọng.

- Không nói được à?

Nghe Súa hỏi thế nó gật gật đầu.

Bên ngoài, tiếng dê lợn bị chọc tiết kêu âm ỉ. Súa chợt nhận ra cánh cửa buồng đang mở. Súa nhìn đứa gái, lại nhìn ra cửa, lại nhìn đứa gái. Súa bảo nó:

- Em ngồi đây nhé. Chị đi ra ngoài một tí.

Đứa gái nhìn Súa, chẳng gật cũng chẳng lắc. Mặc kệ, Súa phải đi ra ngoài, Súa phải trốn khỏi cái nhà này. Súa chỉ nghĩ được có thế.

Trời còn chưa sáng rõ, Súa đi phía sau những cái cột, trốn ánh đèn ngoài sân, lẫn trong những người đang làm bếp, xuyên qua vườn cải, trèo qua bờ rào.

Súa ngã phịch ở bên ngoài bờ rào. Máu vẫn đang rỉ ra từ người Súa. Người đã đau càng đau hơn. Súa cố đi như chạy trên đường mòn, máu chảy theo chân, từng giọt từng giọt rơi trên những viên đá trắng trắng lát đường.

Súa đi ra sông, theo lối mòn xuống tận mép nước. Ngồi đấy, thả chân xuống, nhặt một cục đá tròn, ra sức kỳ những vết máu đã bắt đầu khô. Kỳ mãi, kỳ mãi, da đỏ cả lên, máu đã sạch hết nhưng Súa vẫn tiếp tục kỳ. Nước không rửa trôi được vết máu, đá không xóa được vết máu. Nước mắt bây giờ mới chảy. Nước mắt ở đâu mà bây giờ mới chảy? Súa nhìn dòng sông qua dòng nước mắt. Sông này sẽ

đi về đâu? Máu từ người Súa sẽ theo sông trôi đi tận đâu?

Súa ngồi ở đấy, lâu như một tháng, một năm đã trôi qua. Mặt trời đã lên, phía sau những ngọn núi dựng đứng. Súa muốn về nhà. Súa chỉ có một nơi để về, đấy là nhà. Nhưng Súa không về được. Lúc Súa đi đến chỗ hẹn với Vừ, nửa đêm mà bố chưa ngủ. Bố còn bận ho. Đêm nào cũng họ, từ tối đến sáng, cứ nằm xuống lại ho, muốn ngủ thì phải ngồi mới ngủ được. Mẹ kể cũng ngồi, lưng quay lại để bố có chỗ mà tựa.

Dòng sông không dừng lại một lúc nào, cứ chảy mãi dưới chân Súa. Súa với Vừ đã từng thi bơi qua sông. Đám con gái ở U Khố Sủ chẳng đứa nào biết bơi. Chỉ có Súa, không bao giờ sợ nước. Vừ nói, dưới nước Súa như một con cá. Nghĩ đến Vừ, nước mắt đã được gió sông thổi khô lại tiếp tục chảy ra. Từ đêm qua đến giờ Súa luôn cố để không nghĩ đến Vừ. Nghĩ đến lại thấy như mình làm sai cái gì. Vừ, bây giờ đang ở đâu? Suốt đêm chờ Súa không thấy, Vừ sẽ đi đâu?

Nghĩ đến Vừ, Súa muốn chết.

Thật là Súa muốn chết.

Phổng đã xuyên thủng Súa, máu đã chảy ra. Không muốn thì máu cũng đã chảy ra. Trên người Súa toàn vết răng Phổng để lại. Súa làm sao sống với những vết răng này chứ, đừng nói sống để gặp lại Vừ.

Súa rời bờ sông, ngược theo con đường mòn lên rừng. U Khố Sủ có một cánh rừng toàn cây cổ thụ. Hằng năm làng làm lễ cúng thần rừng. Mỗi khi nhà ai dựng nhà mới cũng phải làm lễ to để xin thần rừng cho một ít gỗ. Súa đi dưới tán cây tối thẫm, chân đạp lên những bụi sa nhân. Mùi sa nhân sục vào mũi. Đi qua những bụi sa nhân đầy ốc sên bám ở gốc, Súa đã đứng trước một cái vực, sâu thật là sâu.

Một cái vực. Miệng vực mở ra như bóng đêm. Bên kia vực, vách đá dựng thẳng tắp. Vài cái cây gầy, chẳng có lá, bám lấy khe đá mà đứng. Súa nghĩ, mình

sẽ nằm dưới kia, tít dưới kia, lặng yên mãi mãi.

Nhưng Súa không kịp nhảy xuống. Từ đâu đó phía sau, một người chạy tới, hai cánh tay gầy gầy ôm chặt lấy Súa. Vì nó bé nên hai tay chỉ ôm được ngang bụng Súa. Nhưng Súa thấy nó đã dùng hết sức để ôm lấy Súa. Súa quay lại, nhận ra đứa gái.

Súa lắp bắp:

- Em gái à, sao lại ở đây?

Đứa gái lắc lắc đầu. Hai má đỏ hồng, mồ hôi chảy ròng ròng từ trán xuống mặt. Nó túm lấy tay Súa, kéo ngược trở lại.

- Em gái à. - Súa nghẹn cả giọng - Thương chị thì để cho chị đi với mẹ chị. Chị không muốn sống nữa, chị muốn đi với mẹ.

Nhưng đứa gái vẫn lắc đầu. Nước mắt trộn với mồ hôi chảy đầm trên mặt nó. Súa cố gỡ tay nó ra:

- Thương chị đi mà. Cho chị đi với mẹ đi mà em gái ơi.

Hai chị em đứng mãi bên vực. Gió xồng xộc chạy trên cái miệng tối đen, thốc vào váy áo.

Muốn chết cũng không được chết. Rồi ngày mai, ngày kia, tháng sau, năm sau, đến hết đời, Súa làm sao mà đi qua?

Súa ở trên miệng vực, Vừ thì chạy đến nhà Súa. Một nơi ở hướng mặt trời mọc, nơi kia để nhìn mặt trời lặn. Vừ còn chưa đến cổng nhà Súa thì đoàn người đi hỏi vợ cho Tráng A Phổng đã quay về.

Vừ đứng sững giữa đường. Nhìn cái mặt Phổng vênh váo, đi lại khệnh khạng nghênh ngang rất ngứa mắt. Phổng cũng đã kịp nhận ra Vừ. Vừ lao thẳng vào người Phổng, tóm lấy Phổng, miệng hét lên:

- Tao phải giết mày. Tao phải giết mày!

Đám đông xúm xít vây quanh, lôi Vừ ra. Và vẫn không buông tay khỏi Phổng, cái áo tà pủ mới của Phổng rách toạc.

- Thằng Phổng này, tao phải giết mày. Mày đã cướp vợ của tao. Mày là đồ ăn cướp!

Phổng cúi xuống nhìn cái vạt áo rách toạc, hở ra một miếng bụng to tướng, bặm môi giơ tay đâm thẳng vào mặt Vừ.

Hai đứa Phổng, Vừ, một trâu một bò, chẳng đứa nào kém đứa nào, xông vào nhau như muốn giết thịt đến nơi. Đám anh em họ hàng nhà Phổng thấy đánh nhau to quá, lao vào can. Can chả được còn bị nắm tay văng vào mặt. Điền hết cả người, cả bọn mỗi đứa một chân một tay ra sức đâm đá Vừ.

Vừ chẳng chịu nổi, đổ ịch xuống đất, mặt mũi đầy máu.

Phổng đưa ống tay áo lên quệt mồ hôi trên mặt, sờ sà vết bầm trên má, nhổ nước bọt phì phì:

- Chúng mày, trói nó vào kia cho anh.

Thế là Vừ bị lôi xệch xệch ra một gốc cây to, mấy cái chóp mắt đã bị trói chặt vào đây bằng dây rừng.

Vừ sẽ cứ bị trói chặt vào gốc cây ấy, có khi đến rữa cả người ra, có khi kiến tha hết thịt đi cũng chẳng có cách nào thoát được, nếu như không có người đến cứu.

2. NƯỚC MẮT ĐÃ KHÔ

Vì đôi mắt mong nước của đứa gái mà Súa đành để nó kéo về nhà.

Hai chị em về đến nhà đúng lúc Phổng cũng vừa về tới.

Phổng cởi cái áo, chìa ra trước mặt Súa:

- Nó dám làm rách áo tôi. Tôi sẽ bắt nó phải đền.

Nói xong, Phổng quăng luôn cái áo vào ổ chó con mới đẻ còn chưa mở mắt ở ngay cửa buồng.

Quăng áo rồi thì đi ra uống rượu.

Hôm nay khách đầy nhà, rượu đầy bát, thịt đầy mâm. Phải ăn, phải uống, thật no say. No say mới có sức mà làm việc khác.

Súa ngồi như hóa đá trong buồng. Nước mắt đã khô rồi, lòng dạ thì như có cơn lũ vừa quét qua, cuốn đi hết, chẳng còn lại gì. Hồn còn trong người hay không cũng không biết nữa.

Bên ngoài cái ô cửa nhỏ thỉnh thoảng lại có một cánh chim vụt qua.

Đứa gái - giờ thì Súa đã biết tên nó, cái Chía - chạy ra chạy vào, lúc mang bát cơm, lúc mang đĩa thịt, lúc thì nước. Mẹ Phổng đi vào, ngồi xuống bên cạnh Súa. Giọng bà buồn buồn nghẹn nghẹn:

- Con dâu à, đã về nhà này rồi thì ở yên đây thôi. Đừng chạy đi nữa. Nhé!

Súa chẳng nói gì. Có nghe thấy gì đâu mà nói. Mẹ Phổng, bây giờ là mẹ chồng, đặt bát cơm vào tay Súa:

- Ăn đi. Phải ăn không thì ốm mất.

Tay Súa như bị rút xương, bát cơm rơi bụp xuống đất, vãi tung tóe. Súa vẫn ngồi im như chết rồi. Mẹ chồng thở dài, cúi xuống nhặt cơm bỏ lại vào bát, mang

ra ngoài.

Súa ngồi yên như thế từ sáng đến trưa, từ trưa đến tối. Không ăn, không uống. Phổng mãi vui, chẳng nhớ gì đến Súa, lại yên tâm Súa đã ở trong buồng, chạy đi đâu được.

Đêm xuống.

Cái Chía mang diêm vào thắp ngọn đèn nhỏ ở đầu giường. Xong thì ngồi xuống cạnh, vòng hai cánh tay qua người Súa, ôm lấy. Ai đó gọi về ăn cơm. Nghe thấy, nó vội vàng buông tay ra, chạy vụt đi.

Phổng đi vào. Uống rượu từ sáng, say lắm rồi. Say, nhưng vẫn nhớ mình đã có vợ. Vợ mình đang ở trong buồng. Chờ mình hay không chờ mình thì cũng đang ở trong buồng. Vừa bước chân vào buồng, Phổng nhìn thấy Súa, tự dưng tỉnh táo hẳn ra.

- Vợ à, muốn ăn cơm chưa để tôi mang vào?

Phổng cất tiếng. Súa im lặng. Phổng loạng choạng lại gần, tìm bàn tay Súa, cầm lấy. Súa giật phắt ra. Mắt nhìn Phổng gườm gườm.

Phổng cười hị hị:

- Ày, ai lại nhìn chồng như thế? Thôi, đừng giận nữa. Tôi mang cơm vào nhé. A, hay là ăn mì tôm. Đúng rồi. Nấu mì tôm xong xé một cái đùi gà vào... Nhá!

Phổng ghé sát mặt Súa, Súa dịch người sang bên cạnh.

- Không ăn.

- Ày. Không ăn đói chết. Phải ăn chứ!

Phổng lại cầm tay Súa, Súa lại giật ra:

- Chết càng tốt. Đang muốn chết đây.

Phổng thở dài:

- Chết khó lắm đấy. Không phải cứ muốn chết là chết được đâu. Ày dà, không

ăn thì thôi. Vợ không ăn, chồng cũng không ăn. Đi ngủ.

Phổng nằm phịch xuống giường, dang chân dang tay ra, cố tình chèn cái chân vào mông Súa. Súa lại nhìn chằm chằm ra cửa sổ. Phổng thấy Súa cứ nhìn thì nhồm dấy:

- Ngoài ấy có gì mà nhìn mãi thế?

Vừa hỏi vừa nhìn theo, chả thấy gì, Phổng giơ bàn tay khua khua trước mặt Súa để xem Súa có động tĩnh gì không. Súa gạt tay Phổng ra.

- Giật cả mình! Tưởng là đang ngủ mở mắt. Bà nội tôi hồi còn sống bảo người nào ngủ mà mở mắt là ma nó vào ở đấy.

Súa mặc kệ. Im im được một lúc, Phổng lại làu bàu như chó con cắn giẻ rách:

- Này, thế Súa định cứ im lặng suốt thế à? Thôi mà, đừng giận nữa. Đằng nào cũng làm vợ tôi rồi. Tôi nói Súa biết nhé, làm vợ thằng Tráng A Phổng này không phải chuyện bé đâu. Bao nhiêu đứa gái chỉ mong được tôi liếc mắt một cái đấy, biết không? Ấy da, thế mà mình lại chỉ thích đúng một người mới lạ chứ. Ông trời lại thương mình, cho người ấy về làm vợ mình. Thật, phải cảm ơn ông trời quá.

Muốn im cũng không im được, tức như bị bóp cổ. Súa quay phắt lại:

- Ông trời nào? Anh lừa người ta, cướp tôi từ tay người ta. Ông trời nào mà giúp loại người như anh? Nói láo rồi lưỡi tọt vào bụng đấy.

Phổng cười hô hô:

- Mình đã biết cách làm cho người khác phải mở miệng rồi. Công nhận mình giỏi thật đấy. Này, tôi nói thật nhá, tôi mà không làm thế thì bao giờ mới lấy được Súa? Chẳng lẽ thằng Tráng A Phổng lại chịu đứng yên nhìn Giàng Sênh Vừ nó cướp mất người yêu của mình à? Không phải chứ!

- Ai là người yêu của anh?

- À, không phải người yêu của mình, là người mình yêu mới đúng. Nhì?

Phồng nhích lại tí nữa, đưa tay định quàng qua vai Súa, mồm như quệt mỡ lợn:

- Thôi nào, người mình yêu, đừng giận nữa, cho tôi ôm một cái. Vừa mới ra khỏi nhà đã nhớ đến rách cả ruột ra đây này.

Súa không chịu nổi cái mồm mỡ của Phồng, không quát lên không chịu được:

- Đừng có chạm vào người tôi. Tôi nôn ra bây giờ.

Phồng chồm dậy, thở phì phì, toàn mùi rượu:

- Này, cũng vừa vừa thôi nhá! Đừng có thấy thằng Phồng này chiều chuộng mà giở trò đấy. Ngồi lui ra đây.

Kệ. Súa vẫn ngồi im, lại tiếp tục nhìn ra cửa sổ.

- Mai tôi bịt cái cửa sổ vào, xem không có cửa thì nhìn đi đâu. Tôi bảo ngồi lui ra đây. Có nghe không?

Súa vẫn ngồi im.

Phồng xông tới, lôi tuột Súa ra giữa giường, đè ngửa Súa xuống. Súa giãy giụa, hét lên.

- Bỏ tôi ra! Anh bỏ tôi ra ngay!

- Muốn hét không? Hét nữa tôi lại nhét giẻ vào mồm bây giờ.

- Bỏ tao ra! Mày... không phải người. Đồ con bò...

Nhưng Súa chưa kịp nói hết câu thì Phồng đã giật chiếc khăn ngay trên đầu Súa, nhét vào miệng.

Nhét xong, lại gí cái mồm rượu vào sát mặt Súa:

- Phải phải. Tôi là con bò. Bò mới lấy được vợ chứ. Còn cái thằng Giàng Sênh Vừ kia, nó là người nên phải nhường vợ cho con bò này đây.

Súa trợn mắt nhìn Phổng. Phổng vẫn cười khục khục:

- Nhìn gì mà nhìn. Không tin à? Nó gán Súa cho tôi rồi. Là gán nợ đấy. Ông nội nó nợ nhà tôi hai con bò, trả không được, phải gán Súa cho tôi để tôi trừ nợ cho đấy.

Súa dùng hết sức để đẩy Phổng ra, cào cả vào mặt Phổng.

Đẩy làm sao được chứ. Súa khỏe thì khỏe thật, cưỡi được bò, bơi được qua sông, trèo được cây, nhưng so với Phổng thì chả hơn gì đứa trẻ con. Để đỡ mất công giữ Súa, Phổng ngồi hẳn lên người Súa. Súa còn chưa kịp nghĩ ra xem Phổng định làm gì thì Phổng đã kéo hai tay Súa lên đầu, trói lại, buộc luôn vào thành giường.

Mồm thì bị nhét khăn, tay bị trói, mắt Súa nhìn Phổng như muốn lòi cả ra. Mặc kệ. Phổng ngồi tụt xuống dưới, đề lên hai chân Súa, lật thốc vấy Súa lên, bàn tay cứng như sắt lùa vào đấy.

Súa uất nghẹn không khóc được, nước mắt cũng không chảy được. Súa chẳng khác gì con cá bị quăng lên trên một tảng đá đã phơi suốt cả ngày dưới nắng.

Căn buồng như cái lò lửa, vừa nóng vừa ngột. Càng lúc càng nóng, càng lúc càng ngột.

***

Vừa bị trói, vừa đau vừa buồn ngủ, thiếp đi đến lúc mặt trời lên cao, nắng xiên qua tán cây, rọi vào mặt mới tỉnh.

Hai cánh tay bị trói quặt ra đằng sau, ôm lấy gốc cây, thít chặt bằng sợi dây rừng, chẳng còn cảm thấy gì nữa, như là đã bị chặt rời ra khỏi người.

Vừa lấy hết sức để gọi, may ra có ai đi qua thì cứu.

Thế mà có người đi qua thật. Là Xí. Xí đi lấy thuốc.

Xí là bạn thân của Súa. Nhà bên Sán Sáo Tỷ. Bà ngoại Xí có nghề làm thuốc.

Mẹ Xí và Xí đều theo nghề của bà.

Xí nhìn thấy Vừ, mà cũng phải một lúc mới nhận ra Vừ vì mặt Vừ bị đánh cho sưng vù lên như ong đốt, vội vàng chạy đến.

Xí vừa vác vừa kéo Vừ, giằng giằng co co mãi mới về đến nhà. Vừ cao lớn, nặng, lại còn không muốn về, cứ muốn chạy sang nhà Phổng để đòi lại Súa. Đi còn không nổi, đòi gì mà đòi chứ.

Xi với Vừ về đến cổng, thấy cả ông cả bà đang đứng sẵn ở đấy. Cả đêm Vừ không về. Nhìn thấy cái mặt Vừ, mắt híp chặt vào, môi sưng vù, máu khô còn đọng thành dòng từ mép xuống cổ, phều phào không thành tiếng, bà nội khóc cuống cả lên.

Vừ được lôi vào nhà, lôi lên giường.

Bây giờ thì Vừ chẳng còn sức mà gào lên chửi Phổng nữa. Mắt nhắm nghiền, nằm im như chết rồi.

Người Vừ nóng như cục than. Xí lấy lá thuốc trong quấy tấu, giã mấy loại, rồi gạn nước cạy mồm Vừ mà đổ vào. Vừa làm, nước mắt vừa chảy độp độp. Vì thương bạn đấy. Xí biết Súa với Vừ yêu nhau thế nào, cũng biết thằng Tráng A Phổng thích Súa. Thích lắm. Có lần nó dúi cả cục tiền cho Xí, nhờ Xí nói giúp với Súa đồng ý cho nó cưới về làm vợ. Xí làm việc ấy sao được.

Xí chẳng ưa gì thằng Phổng, nhưng cũng không nghĩ nó dám cướp Súa ngay trước mặt Vừ. Nghĩ đến bạn, không biết sống thế nào, chết thế nào ở nhà Phổng, nước mắt cứ thế mà chảy ra.

Vừ đỡ sốt thì ngủ, nằm như khúc gỗ mục trên giường, đuồn ra. Nhìn Vừ, Xí thấy đau cả ngực. Thương hai cái người này quá mà chẳng biết giúp gì. Xí có thể giúp gì chứ?

Vừ ngủ một mạch, mở được mắt ra thì trời đã tối mịt. Bà nội đang ngồi bên

cạnh giường. Nhìn bà vừa buồn vừa mệt.

- Dậy rồi à? Đói không?

Bà hỏi. Vừ cố cười mà cười không được. Bà thương Vừ, Vừ càng thương bà.

- Cháu không sao mà.

- Còn không nhận ra mặt mày nữa Vừ ạ.

Bà nói được có thể, lại khóc.

Bà khóc, chẳng khác gì có ai đẩy thò tay vào bụng Vừ, cầm lấy nắm ruột của Vừ mà vặn.

Vừ ngồi dậy, ôm lấy bà.

Bà trong tay Vừ bé tí. Áo bà, tóc bà, khăn bà đầy mùi khói bếp. Từ lúc Vừ ra đời, bà đã bé tí thế này. Thỉnh thoảng hai bà cháu cùng xuống chợ, lúc về sợ bà mỏi chân, Vừ lại đòi cõng bà. Thế là cái quây tấu đựng mấy thứ vừa mua ở chợ Vừ đeo trước ngực, sau lưng là bà. Bà ngồi trên lưng Vừ, chốc chốc lại hát một câu. Bà bảo, hồi xưa ông đi theo bà suốt ngày này qua ngày khác cũng vì tiếng hát này đây.

Bà là người vui vẻ, nói chuyện với bà hay được cười. Mọi chuyện dù khó khăn đến mấy, đều có cách gỡ được hết. Ở với bà mấy chục năm, ông nội chưa bao giờ giận bà nổi nửa ngày. Giận bà khiến ông buồn. Lạ thế chứ. Người bị giận chẳng buồn thì thôi, người giận lại buồn đến không cất nổi một tiếng.

Hôm nay bà phải chảy nước mắt thế này thì biết là Vừ đã làm bà buồn lắm lắm. Nghĩ thế, Vừ càng ôm chặt lấy bà. Nước mắt của bà ngấm qua áo Vừ, ướt cả ngực.

Nhưng mà, thương bà thì thương, Vừ vẫn không thể ngừng nghĩ đến Súa. Súa đã bị giữ ở nhà Phóng một ngày một đêm, đã bị Phóng làm gì rồi, Vừ không dám nghĩ nữa. Dù thế nào, Vừ vẫn phải đi đòi Súa về.

Đợi bà đi ra bể nước làm thịt con gà, Vừ lên ra cửa, chạy vụt đi. Còn nghe thấy sau lưng tiếng ông kêu lên:

- Cái thằng kia, mày lại chạy đi đâu đấy?

Bà chắc sẽ quẳng con gà đang vặt lông vào chậu nước, giậm chân bạch bạch vì tức giận. Bà có cái kiểu tức giận mà Vừ chỉ thấy buồn cười. Nhưng mà giờ không cười được, phải chạy đã.

Vừ chạy tới cổng nhà Phổng. Đập cửa rầm rầm. Vừa đập vừa gào lên:

- Thằng Phổng đâu? Trả vợ cho tao. Trả Súa cho tao ngay, không thì tao đốt nhà mày!

Đàn chó nhà Phổng nghe thấy tiếng Vừ gào thét thì thi nhau sủa ầm ĩ. Mặc kệ, người còn chả sợ, sợ gì chó chứ. Vừ cúi xuống tìm những cục đá to tướng, nhằm hai cánh cổng gỗ lim nhà Phổng mà ném.

Trong nhà, Phổng vừa tụt khỏi người Súa, đang nằm ngửa, thở phù phù. Súa thì như mảnh vấy rách, tả tơi, cắn môi đến chảy máu, mắt mở trừng trừng. Không khóc được nữa. Nước mắt đã chảy đi đâu hết rồi.

Nghe tiếng Vừ đập cửa. Phổng lồm cồm bò dậy mặc quần áo.

Mặc xong quần áo, đi ra đến cửa, Phổng ngoảnh lại nhìn Súa:

- Cứ nằm yên đấy. Để tôi ra giải quyết thằng này. À, phải cởi trói chứ nhỉ.

Phổng quay lại, cởi trói cho Súa. Việc đầu tiên Súa làm là lôi cái khăn đang bị nhét trong miệng ra, nhổ phì một bãi nước bọt vào mặt Phổng.

Phổng lẳng lặng đưa ống tay áo lên quệt, không thềm nói câu gì, đi ra, đóng cửa ỳnh một cái, còn cài cả khóa bên ngoài.

Vừ đứng bên ngoài cổng, Phổng đứng bên trong cổng. Vừ lồng lộn như một con thú bị thương, liên tục đập vào hai cánh cổng gỗ lim đã được cài then bên trong. Phổng cười hô hô. Không thềm mở cổng, Phổng chõ miệng vào khe giữa

hai cánh cổng:

- Dám đến đập cửa nhà tao, muốn chết à thằng kia!

Vừ gào lên:

- Trả ngay vợ cho tao không thì tao giết mày.

- Vợ nào của mày? Hả? Vợ mày mà lại ở nhà tao?

- Thả ngay Súa ra. Mày mà còn giữ Súa thì tao sẽ đốt nhà mày.

Vừ cổ kiễng chân, nghển cổ gọi Súa:

- Súa ơi! Ra đây với Vừ. Vừ đang ở ngoài này, Súa ơi.

Phổng ghé sát cửa nói to:

- À, Súa hả? Súa là do tao bắt về làm vợ, đã làm vợ tao xong xuôi rồi.

Vừ nghe Phổng nói “làm vợ xong xuôi rồi” thì chết sững. Giọng Vừ run lên:

- Mày... mày dám làm thế với Súa của tao? Mày chết rồi, Phổng ơi.

Vừ vác một tảng đá to tướng, dùng hết sức, ném đánh rầm vào cổng gỗ. Đá to thì đá to, hai cái cánh cổng gỗ lim dày cộp nhà Phổng chẳng rung rinh gì. Phổng thấy thế, càng cười. Cười to, nói càng to, cố để Súa ở trong nhà cũng nghe thấy.

- Mày đã đồng ý đổi vợ cho tao để tao trừ nợ cho nhà mày, còn đòi cái gì? Về ngay. Thả chó cắn chết giờ.

Vừ càng lồng lộn.

- Thằng ăn cướp! Trả vợ cho tao.

Tự dưng Phổng lại nói bé tí, chỉ đủ cho Vừ nghe:

- Cướp cũng được. Đằng nào Súa cũng thành vợ tao rồi. Tao ăn xong vợ rồi, nhá!

Vừ quy xuống ngoài hai cánh cổng.

Phồng đi vào buồng, mặt vẫn vênh vênh như có Vừ đứng trước mặt. Súa đang khóc nghẹn. Vừa khóc vừa cố đập đầu vào tường. Phồng chạy đến, túm lấy Súa, kéo tụt xuống phía dưới. Súa ngã nhoài ra giường, chồm dậy, định lao vào tường tiếp, Phồng lại kéo tụt xuống.

Phồng quát:

- Làm sao mà phải khóc. Đẳng nào cũng làm vợ thằng Phồng này rồi, thành người nhà họ Tráng rồi. Sống vui vẻ chả sướng hay sao mà đòi chết?

Súa chỉ mặt Phồng:

- Tao không thèm. Đồ ăn cướp. Tao thù mày. Có làm ma tao cũng không hết thù mày.

Phồng lắc lắc đầu:

- Ấy dà. Nói tôi ăn cướp là không phải rồi. Tôi không ăn cướp, nhá, là thằng Vừ đòi Súa cho tôi để trả nợ cho ông nội nó, nhá!

- Nói láo!

- Không tin cũng không được. Tôi hỏi nhá: Vì sao hai người hẹn nhau mà nó lại không đến? Hả?

Hỏi xong, chẳng cần trả lời, Phồng ôm lấy Súa, ghì chặt xuống giường. Súa giãy giụa thế nào cũng chẳng được. Nước mắt cứ thế mà chảy. Phồng lau bầu:

- Đừng có giãy nữa. Để cho tôi ngủ một tí. Ấy, chả được ngủ, mệt chết!

Vừa nói xong, còn chưa kịp ngậm mồm thì đã ngủ luôn rồi. Súa hí hục mãi mới nhấc được cái chân nặng như đá của Phồng ra khỏi người rồi lồm cồm bò dậy, tựa lưng vào tường.

Từ đâu xa lắm, trong bóng đêm mịt mù, như có tiếng sáo vọng đến. Súa nín cả thở để nghe. Nhưng không phải tiếng sáo, chỉ là tiếng gió rít bên ngoài. Những chùm đậu tương bị gió đẩy, xô vào nhau lẹt xẹt trên dây phơi. Phải rồi,

làm sao Vừ còn thối sáo được nữa chứ. Còn ai nghe đâu mà thối.

Chuyện với Vừ, bao nhiêu thứ, tự dưng từ đâu quay hết về trong đầu.

Súa với Vừ quen nhau rất buồn cười.

Nhà Súa có ba con bò, một con mới hai tháng tuổi. Hằng ngày Súa là người đuổi bò leo ngược lên núi, sang thung lũng bên kia cho chúng ăn cỏ. Lại nói chuyện cưỡi bò. Cả vùng Mông dưới chân U Khố Sủ chỉ có mỗi một đứa gái dám cưỡi bò, đấy là Súa. Bò vùng Mông ngực nở, bụng thon, sừng nhỏ và nhọn, chân mảnh dẻ, vừa ngoan ngoãn vừa hung tợn. Con bò đầu đàn nhà Súa là một con như vậy. Những mảnh nương chỉ bằng một phần ba cái sân lát đá mà nó có thể lượn vài vòng rất khéo léo, kéo lưỡi cày vào sát chân vách đá, mảnh nương toi như dùng dao mà băm. Nhưng cũng là nó, hễ thấy một con bò lạ mặt nào bén mảng đến gần con bò cái của nó thì sẽ ngay lập tức lao đến như một mũi tên, dùng sừng húc thẳng vào ức đối thủ, thậm chí nhấc ngược con bò kia lên trời... cho đến khi nào đối thủ đập đập hai chân, miệng sùi bọt mép mới thôi. Với nó, Súa chỉ cần vỗ một cái vào gáy, con bò khuyu hai chân trước xuống, Súa đạp vào đấy lấy đà, nhẹ nhàng ngồi tốt lên, vén xoẹt một cái, váy đã trùm kín những chỗ cần trùm. Hôm ấy, con bò gặp một con đực khác đang ngắm nghía vợ nó từ bên kia bãi cỏ. Ai chà, nó lao như tên bắn vào con bò kia mà không hề nhớ trên lưng còn có Súa. Súa cũng đang ngồi chễm chệ trên lưng bò. Khi con bò lồng lên, Súa ngã ngửa người ra sau, váy tốc ngược, nhưng vẫn chưa ngã. Súa bắt đầu hét, bắt con bò đứng lại. Nhưng con bò điếc rồi. Đúng lúc Súa sắp rơi khỏi lưng bò thì nó dừng lại. Súa ngồi lên, nhận ra một thằng trai đang đứng cạnh con bò kia, nhìn mình chằm chằm. Ôi mẹ ơi, cặp đùi trắng lóa cả mắt của Súa đang phơi cả ra đây này, váy thì lật ngược lên rồi còn đâu. Thằng trai đó chính là Vừ. Giàng Sếnh Vừ, cháu nội ông Giàng Sếnh Páo, nhà tí trên đỉnh núi.

Có thể thôi, chẳng phải mất nhiều ngày nhiều tháng, hai người tự khắc yêu

nhau, đến là nhanh.

Nhớ Vừ, nhìn thấy Phổng đang nằm ngủ chảy cả nước dãi ra bên cạnh, nghĩ đến việc mình đã bị Phổng làm cho nát như ra, nước mắt Súa liền chảy ra. Chảy thì chảy, chẳng buồn quệt đi nữa. Cứ chảy đi, chảy hết đi, chảy cho chết đi càng tốt.

Nhưng trên đời làm gì có chuyện khóc mà chết được.

Cái cánh cửa buồng đêm nay chỉ khép vào đấy thôi, như là Phổng biết có thả Súa đi thì Súa cũng không đi nữa.

Chẳng lẽ đúng là Súa không thể đi đâu được nữa? Súa chỉ sống ở trong cái nhà này, chờ đến lúc được mẹ đón. Mẹ đón lúc nào đi lúc ấy. Không cần vui, không cần buồn nữa, như cái lá gió thổi bay đi đâu thì đi.

Mệt quá, rồi Súa cũng thiếp đi.

Súa tựa lưng vào tường, gục trên hai đầu gối.

Trong mơ, chỉ thấy gió thổi vù vù, cuốn những bông tuyết bay lờng lộn, phủ kín cả mái nhà, vườn rau, phủ kín cả một đứa gái Mông đang ngồi cạnh mấy con bò. Trời lạnh như thế mà mấy con bò vẫn đi kiếm cỏ, húc mũi xuống tuyết để tìm cỏ, còn đứa gái chăn bò thì ngồi gục ở gốc cây, đợi bò.

Bữa sáng, mẹ chồng vào gọi dậy ăn cơm. Súa vẫn ngồi ngủ gục như đồng cây ngô ở đầu giường. Phổng cũng thế, dang chân dang tay ngáy ầm ầm.

Mẹ gọi mãi Phổng mới bò dậy, ngáp mấy cái liền như là sắp rách cả mồm đến nơi. Nhìn sang, thấy Súa vẫn ngồi gục ở góc giường, Phổng trợn mắt:

- Ô, ngồi ngủ suốt đêm à? Thế chả gãy cả lưng.

Thấy Súa vẫn im lặng, mặt cũng chả ngẩng lên, Phổng nhích lại gần:

- Này, đi ra ăn cơm đi.

Vừa nói Phổng vừa đưa tay lên vỗ vỗ vào người Súa. Súa gạt phất ra.

Mẹ Phổng từ bên ngoài vọng vào:

- Con dâu mới về phải ăn trong buồng.

Phổng lại ngáp cái nữa:

- Ày, ăn đâu chẳng được chứ.

Nói thế nhưng Phổng vẫn đi ra ngoài. Đi qua cửa, nhìn thấy Chía đang ngồi bên bếp, Phổng cười cười:

- Hôm nay sang sớm thế Chía? Mẹ chồng không bắt đi chăn dê à?

Mẹ Phổng nói:

- Nó sang giúp ít việc đấy. Thích chị dâu quá mà. Chía nhỉ?

Phổng cười hơ hơ:

- Anh mày còn thích, nói gì mày. Mang cơm vào cho chị dâu đi.

Chẳng cần nói câu thứ hai, cái Chía bê ngay bát cơm đầy thịt vào buồng.

Bây giờ Súa mới nhớ là mình chưa ăn gì suốt từ đêm bị bắt về. Giờ vẫn không muốn ăn.

Nhưng mà con bé cam cứ cầm cái thìa, xúc một miếng cơm, đưa sát vào miệng Súa. Nhìn cái mặt buồn buồn lo lo của nó, thương quá, Súa đành phải ăn. Một miếng cơm, lại thêm một miếng thịt. Miếng cơm nữa... Cái Chía cũng bắt được Súa ăn hết nửa bát cơm. Chía mang bát đi rửa, xong quay vào. Chía lục trong cái hòm gỗ mới ở đầu giường tìm váy áo cho Súa. Đều là váy áo Phổng đã mua sẵn để ở đấy. Súa thay váy áo, nhấc cái tay cái chân đều đau nhức. Chía đứng bên cạnh, cầm váy áo vừa thay ra định mang ra ngoài. Súa kéo tay nó lại:

- Để đấy cho chị, chị tự làm được.

Chía lắc đầu, xua tay, ra hiệu bảo Súa nằm xuống giường mà nghỉ. Xong, mang luôn váy áo bẩn ra ngoài.

Chía mang váy áo đi ngâm vào chậu nước, rồi quay vào cầm cái ghế gỗ bé bé

ra để ở cửa buồng, mang miếng vải mà nó đang thêu dở ra thêu, chốc chốc lại liếc vào. Nó thêu cái gì đấy mà chốc chốc lại thấy chẹp miệng rồi loay hoay gỡ ra.

Súa ở trong, ánh sáng bên ngoài chiếu vào qua ô cửa sổ soi rõ những đồ vật trong buồng. Trên chiếu là những vết máu đã khô. Cả trên tấm chăn màu hoa đào cũng dính đầy những vết sẫm sẫm.

Súa không thể không nghĩ đến Vừ.

Có một lần, cả hai cùng đi chăn bò thì trời mưa to. Mưa như ông trời múc nước đổ xuống. Buộc mấy con bò vào gốc cây cho nó khỏi chạy rồi cả hai chui vào một cái hang để tránh mưa. Mưa mãi, mưa mãi. Trời sắp tối đến nơi vẫn chưa tạnh, trong hang càng lúc càng lạnh. Nói chuyện cũng không hết lạnh, hát to cũng không hết lạnh. Phải ôm nhau. Ôm nhau một lúc thì ấm, nóng nữa, nóng như hòn than. Súa nhìn vào mắt Vừ, thấy như mắt người say rượu, dính chặt vào má Súa.

Thế mà Vừ vẫn không làm gì Súa. Lúc ấy, Vừ muốn làm gì thì Súa cũng không từ chối được Vừ. Thương quá, yêu quá nên sẽ không từ chối được. Nhưng Vừ không làm gì hết. Vừ đẩy Súa ra, giọng phào phào:

- Mình không làm thế được. Mình phải để dành chứ.

Súa thương Vừ quá, nhưng thấy Vừ nói cũng phải. Để dành. Như để dành một tảng thịt ngon trên gác bếp, đến lúc cần nhất mới mang ra dùng.

Nước mắt lại ứa ra.

Súa ân hận quá. Đáng lẽ hôm ấy đừng để dành, cứ mang ra mà dùng. Để dành rồi có được dùng đâu. Thịt thiu cũng chả được ăn chứ đừng nói đến thịt sậy gác bếp. Phỏng nó ăn mất rồi còn đâu.

Càng nghĩ càng thương Vừ, thương mình, hận Phổng, càng thấy đau như nát

nhờ cả ruột gan.

Người lớn đã đi đâu hết, bên ngoài chỉ có tiếng gà mẹ cục cục gọi con, tiếng mấy con lợn cắn nhau trong chuồng. Chứa vẫn cằm cúi ngồi thêu, cái lưng bé bé quay lại cửa buồng. Chốc chốc lại chẹp miệng một cái.

Làm sao mà sống tiếp? Làm sao mà nhìn mặt trời mọc lên mỗi ngày, tắt đi mỗi ngày? Làm sao tiếp tục nghĩ đến Vừ mà không đau lòng? Súa chẳng nhìn thấy gì đáng để Súa đi tiếp đến ngày mai nữa.

Gỡ những tấm khăn vắt đầu, buộc thành một dải dây dài, Súa vắt nó lên xà nhà, buộc lại.

Súa lấy cái ghế gỗ để bên dưới, leo lên, đưa cổ vào sợi dây. Một lúc nữa thôi, Súa sẽ chẳng biết gì nữa. Hết sạch cả vui cả buồn, hết sạch cả đau đớn, tủi nhục. Chết thôi mà, sớm hay muộn, ai chẳng phải chết.

Nhưng Súa chưa kịp đạp đổ cái ghế thì Chía đã lao vào. Đứng bên dưới, ôm chặt cứng lấy chân Súa, nó gào khóc không thành tiếng, chỉ có những tiếng ú ớ đau đớn sợ hãi.

Súa đứng sững trên ghế. Sợi dây vẫn ở dưới cằm. Chía cứ đứng đấy, cứ ôm chặt lấy Súa, nước mắt dính vào bắp chân Súa.

Ôi cái đứa này. Súa bỏ sợi dây buộc bằng khăn ra khỏi cổ, tụt xuống ghế, ôm lấy nó. Đứa gái run bần bật trong tay Súa, mặt nó xanh như lá cây.

Một lúc, hết run, nó gỡ tay Súa, đi ra mở toang cánh cửa buồng. Nó quay lại nhìn Súa, ánh mắt như mắt gà con, mọng nước.

Súa sững sờ nhìn nó.

Nó chỉ tay ra ngoài.

Súa hiểu ra rồi. Nó muốn Súa chạy trốn khỏi nhà chồng.

Súa cuống quýt xỏ giày, vắt tóc, cuống quýt đi ra, chân nó vấp vào chân kia,

vẫn không thôi nhìn Chía.

Chía kéo hẳn Súa ra ngoài, đẩy vào lưng Súa.

Súa đứng sững ở sân, nhìn ra xung quanh, che mắt lại vì chói.

Đứa gái tiếp tục đẩy Súa ra cổng, mở hai cánh cổng, đẩy hẳn Súa ra ngoài. Súa quay lại nhìn nó, nước mắt chảy đầm trên mặt, nghẹn hết cả giọng:

- Chía à, làm thế này nhờ Phông đánh cho thì sao?

Chía lắc đầu, xua tay, miệng cười mà mắt cũng đầy nước.

Súa chạy trên đường mòn, để lại sau lưng đứa gái với hai cái má đỏ hồng.

Bây giờ, còn một tí sức lực nào, Súa đều dồn cho việc chạy.

Cứ chạy, chẳng biết đi đâu, thấy đường mòn phía trước thì chạy.

Súa chẳng khác gì con chim bị bắt nhốt vào lồng, tự nhiên thoát ra được, chỉ biết cuống quýt bay đi. Bay đi càng nhanh càng tốt, càng xa cái lồng càng tốt.

Chạy mãi, chạy mãi, sắp không thở được nữa, thì trước mặt là nhà Vừ.

Súa cũng không nghĩ định đến nhà Vừ, tại cái chân tự nó chạy đến. Súa đứng dựa vào gốc cây lê ngay ở cổng để thở, còn chưa thở xong thì con chó nhà Vừ đã chạy ra sủa ầm ĩ.

Chó chưa sủa xong thì có người đi ra.

Là bà nội Vừ.

Súa chưa gặp bà bao giờ. Mấy lần đi chăn bò cùng Vừ, dắt bò qua cổng đứng chờ Vừ chứ không vào nhà. Nhưng một bà già thế này, ở nhà Vừ, chẳng phải bà nội thì ai.

Bà lưng đã hơi còng, vừa đi vừa quất con chó vừa hỏi:

- Ai đấy?

Súa nghe thấy tiếng bà, vội vàng quay lưng. Nhưng bà đã ra đến cổng, hỏi to:

- Này, cô là ai mà đến cổng lại không gọi hả?

Súa định bước đi thật nhanh nhưng tiếng quát của bà làm Súa dừng lại.

- Người già hỏi thì phải nói chứ. Không có mồm hay sao?

Súa run lấy bầy:

- Cháu chào bà.

Bà nhìn Súa từ đầu đến chân, nhìn những vết thâm tím trên tay chân, trên mặt Súa.

- Cô là ai? Muốn tìm ai?

- Cháu... là cháu nhầm nhà. Cháu chào bà, cháu đi đây ạ.

Súa quay đi, nhưng bà đã túm lấy áo, kéo lại:

- Tìm thằng Vừ à?

Súa càng run bần, miệng không mở ra được.

- Có phải tìm thằng Vừ không?

Súa lắc đầu, cúi gầm mặt xuống. Bà vẫn không tha, hỏi một câu mà Súa suyt nữa thì ngã ục xuống.

- Cô là Súa hả?

Nhưng có phải muốn ngã thì được ngã đâu, phải đứng yên đấy mà nghe chửi chứ. Ấy, là người già cẩu quá, chửi thật đấy.

- Cô có biết thằng Vừ nhà này một tí nữa đã đi theo bố nó rồi không? Vì cô đấy. Vì cô mà nó bị đám người nhà họ Tráng kia đánh cho tí nữa thì chết, may còn được cứu về. Giờ thì... nhìn còn chẳng giống người nữa.

Giọng bà run lên, bà chỉ vào mặt Súa:

- Cô ăn gì mà dám đến đây hả? Cô ăn cái gì để lớn bằng này mà không biết xấu hổ? Mẹ cô có dạy cô đã đi lấy chồng thì phải ở yên mà sống làm người, chết

làm ma nhà chồng không, hả? Đi ngay. Đừng để tôi phải mang nước sôi ra đổ vào chân mới được. Thằng Vừ đã chết một lần vì cô rồi, đừng bắt nó chết lần nữa. Đừng có mà ác thế.

Súa cắn răng muốn bật máu. Giọng bà càng lúc càng giống lưỡi dao xiên thẳng vào ngực Súa:

- Cô khóc cái gì? Cô đi làm vợ nhà giàu thì sướng quá rồi, khóc gì mà khóc?

Phải rồi, khóc gì mà khóc chứ.

Súa không giận bà, chỉ thấy thương bà thôi. Thương bà, thương Vừ. Vì Súa mà buồn. Còn sống được bao lâu nữa đâu mà buồn đến thế này.

Súa ôm mặt chạy vụt đi.

Sau lưng, bà vẫn còn nói gì đấy nhưng nghe không rõ nữa. Súa chạy mãi, đến lúc quy xuống.

Súa đau ngực quá. Ai đó đã thò tay vào bóp chặt quả tim Súa.

Súa ngồi phệt ở ven đường mòn, lưng tựa vào vách đá. Mặt trời đang lên. Những tia vàng óng ánh chiếu thẳng vào mặt. Súa nhắm nghiền mắt. Súa chỉ muốn nhắm mắt thế này mãi, không bao giờ mở ra nữa.

Nhưng Súa không nhắm mắt được mãi.

Có một người, đáng lẽ Súa phải nhớ đến, mà vì hai ngày liền sống chẳng ra sống, chết chẳng được chết, Súa đã quên mất.

Là bố.

Súa đã quên mất bố. Quên mất những cơn ho từ tối đến sáng, quên mất những đêm bố phải ngồi để ngủ.

Súa vịn vào tường đá để đứng dậy. Súa muốn về nhà. Chưa lúc nào đi ra khỏi nhà mà Súa lại muốn về nhà như lúc này. Súa muốn về, nằm trên cái giường có cái gối thêu những bông cúc màu đỏ. Là cái gối mẹ thêu. Mỗi khi nằm xuống cái

gối ấy Súa lại thấy như mẹ đang ở phía sau, mẹ gãi lưng cho mà ngủ.

Về nhà. Về nhà thôi.

***

Khi Súa đến nhà Vừ thì Vừ vừa ra khỏi nhà.

Cả đêm hôm trước Vừ không ngủ được. Từ nhà Phổng về, Vừ chạy vào đập cửa buồng ông bà nội. Bà nội mở cửa, Vừ vừa đưa tay quệt mồ hôi chảy ròng ròng vừa nói:

- Cháu muốn hỏi ông chuyện này.

Bà đẩy Vừ ra ngoài:

- Ông mày đi đám cưới về, uống rượu say lắm rồi. Mai hỏi.

Vừ định cứ thế đi vào nhưng bị bà nội đẩy mạnh một cái, Vừ lùi mấy bước liền. Không biết tại bà còn khỏe quá hay tại Vừ chẳng còn tí sức nào.

Vừ lấy can rượu ngô, rót một bát đầy rồi ra bếp ngồi. Bà nội nhìn Vừ, lắc đầu thở dài, bảo trông mày như bãi phân bò, chán chẳng muốn nói. Kệ mày, tao đi ngủ tiếp. Đừng có cho lửa to, cháy mất nồi cám. Mai lợn không có gì ăn thì tao lấy phần cơm của mày cho nó đấy.

Vừ muốn hỏi ông xem có cách gì trả cho nhà thằng Phổng hai con bò để đổi lấy Súa về không. Nhưng ông say rượu rồi, khỏi phải hỏi.

Vừ cầm bát rượu, uống một ngụm. Câu nói “làm vợ xong xuôi rồi” của Phổng cứ chạy từ tai nọ sang tai kia, như con kiến chạy trên cái que mà hai đầu đều đang cháy. Vừ muốn uống cho khỏi phải nghe nữa, nhưng càng uống lại càng rõ.

Một bát, hai bát, ba bát, đến lúc cái bát rơi ra khỏi tay cũng là lúc người lăn uỵch ra đất. Rồi cứ thế mà ngủ.

Buổi sáng, bà nội lò dò đi ra bếp, thấy thằng cháu nằm ngủ trên đất, chân gác lên bụng con chó. Cả chó lẫn người đều chẳng vấy tai. Bà nội kêu lên:

- Ôi, cái thằng này. Mà thật là không có chỗ ngủ hay sao hả?

Nghe bà kêu lên như thế, con chó bật dậy trước, một lúc Vừ mới bò dậy được. Nhìn Vừ ngồi tựa lưng vào tường trông như ngọn bí héo, bà nội thở dài:

- Một đứa gái thôi mà, làm sao mà phải khổ thế, Vừ?

Vừ im lặng, ngửa mặt nhìn lên gác bếp. Bà nội đi nhặt cái bát mà Vừ uống rượu say vứt ra giữa nhà, nước mắt đã chảy ra, rơi cả xuống đất.

- Đứa ấy nó có gì hay hả? Có gì hay, mà kể xem nào. Nó đã đi lấy chồng rồi thì thôi, tìm đứa khác làm vợ. Vùng Mông này hết con gái cho mà lấy rồi à?

Vừ ngồi phắt dậy, nhìn bà chăm chăm:

- Ai bảo bà nó đi lấy chồng? Nó bị bắt chứ. Đáng lẽ bây giờ nó đang ở nhà mình hộ bà mang cám ra cho lợn ăn rồi đấy. Là tại cái thằng Phổng kia nó cướp mất của cháu...

Vừ nói đến đấy thì mắt đã đỏ lên như bắt lửa, răng nghiến kệt kệt. Bà nội phẩy tay:

- Ấy, là bị bắt hay không bị bắt thì cũng làm vợ người ta rồi. Khác gì đâu.

- Sao bà lại bảo không khác gì? Bà nói thế mà nghe được?

Vừ đứng vụt dậy, lấy cái mũ nồi vút trên nóc bếp lò, chụp lên đầu.

- Mà đi đâu đấy? Còn chưa ăn gì...

Mặc kệ bà, Vừ đi vùn vụt ra cửa.

Nhưng Vừ chẳng có chỗ nào để đi. Chân đưa Vừ ra sông. Nước sông chảy buồn như dòng nước mắt. Sông chẳng giúp được gì cho Vừ, chỉ khiến Vừ nhớ Súa nhiều hơn. Vừ chẳng nghĩ được gì khác ngoài Súa. Vừa nhớ, vừa thương, vừa đau, vừa ức.

Người yêu ơi, người yêu phải nhận ra mùi của nó không phải mùi Vừ chứ? Giống như Vừ nhớ mùi người yêu, nhắm mắt lại cũng nhớ được ấy chứ. Tại sao

lại để cho thằng ấy công đi mà không kêu lên một tiếng?

Vừ nhìn theo con đường mòn về phía nhà Phổng, nghĩ đến cái lúc Súa bị Phổng bắt đi. Có khi Súa kêu mà không được vì bị Phổng nó bịt mắt mồm. Có khi nó còn trói hết cả chân tay lại như người ta trói con lợn, rồi cứ thế mà vác lên vai chạy về. Càng nghĩ càng đau. Càng nghĩ càng không biết phải làm thế nào để cướp lại Súa.

Làm thế nào để mang Súa về? Đã mấy ngày liền không nhìn thấy Súa. Không biết Súa ra sao rồi. Ăn được không? Ngủ được không?

Sông cứ chảy suốt, chảy suốt. Nắng chiếu xuống khiến mặt nước vàng lấp lánh. Vừ nhớ những lúc Súa bơi thi với Vừ. Có hôm Vừ bơi chậm lại để Súa lên bờ trước. Súa leo lên tảng đá này, ngồi đúng chỗ này, váy áo ướt sũng dính chặt vào người. Ngực Súa nhô cao, phập phồng. Hai má Súa căng mọng. Súa như một hạt nước thật là to, sáng lấp lánh, thơm mùi vỏ cây, gỗ mục, mùi ngô non. Súa lúc nào cũng thơm. Vừ luôn tin rằng kể cả trong bóng tối Vừ cũng có thể nhận ra Súa ở hướng nào nhờ vào mùi của Súa.

Nhưng giờ thì mặc dù biết chắc Súa đang ở đâu, không cần phải đi tìm, Vừ cũng chưa biết làm thế nào để mang Súa về.

Ngồi mãi, ngồi mãi, buồn đến muốn chảy cả người ra thành nước. Vừ lừ khừ đứng dậy.

Và Vừ chẳng bao giờ nghĩ được rằng, Vừ lại có thể gặp Súa ở giữa đường. Súa đang ngồi ở đó, ngay trước mặt Vừ, cách có một đoạn. Súa tựa lưng vào vách đá, để mặc nắng soi vào mặt, mắt nhắm nghiền.

Vừ đứng ghệt ra.

Mấy ngày mấy đêm không nhìn thấy Súa, không nghe tiếng Súa, không ngửi thấy mùi Súa, Vừ tưởng đã mấy năm liền.

Vừa cất tiếng gọi, run bần bật như sợ nói to thì Súa sẽ biến mất:

- Súa... Súa à...

Súa choàng dậy, hai mắt mở to. Vừa quỳ xuống trước mặt Súa, đưa tay sờ sờ vào má Súa. Là Súa thật. Nhưng hạt nước trong suốt, sáng rực của Vừa đã biến đâu mất, thay vào đấy là một chiếc lá đã úa vàng, gió khẽ tạt qua sẽ rơi xuống.

Nước mắt Súa chảy ra, chảy thật là chậm, đôi mắt ngập đầy trong nước. Môi Súa run run, muốn nói không nói được. Súa đổ ập vào Vừa.

Nếu có thể tan ra thành đất thành cát, nếu có thể chảy như nước, nếu có thể biến mất như một cơn gió thì Súa cũng dám, để không phải trải qua cảm giác đau đớn đến mức này. Súa úp mặt vào cổ Vừa, để nước mắt ngấm vào da thịt Vừa. Điều khiến Súa cảm thấy sung sướng nhất lúc này có lẽ chỉ là cứ thế mà chết đi trong tay Vừa.

Chết đi thôi, sống tiếp làm gì nữa chứ? Ôm nhau một lần này thôi, ngửi thấy mùi nhau một lần này thôi, rồi chết đi là xong hết mọi chuyện. Cái gì Vừa giữ cho Súa thì cũng đều mất hết rồi, bị chiếm đoạt hết rồi. Sạch sẽ, mọi thứ.

Vừa vẫn không tin nổi là Vừa đã tìm được Súa. Hơn thế, Súa còn đang trong tay Vừa. Súa bây giờ, bé nhỏ, yếu ớt, kiệt sức.

Vừa chợt đẩy Súa ra:

- Súa à, không ngồi đây được. Có người nhìn thấy mất.

Súa chưa kịp nói gì thì Vừa đã quay lưng lại:

- Để Vừa cõng Súa.

- Đi đâu chứ?

- Đi trốn. Vừa phải đưa Súa đi trốn. Nhanh lên nào.

Súa ngồi phịch xuống đất, nhìn tấm lưng quen thuộc của Vừa, khóc nức nở.

- Không được đâu Vừa à.

Vừ quay lại, mắt mở to, nhìn Súa chăm chăm:

- Sao mà không được?

Súa lắc đầu:

- Không được đâu. Không làm thế được...

- Súa không muốn đi với Vừ à?

- Muốn chứ. Mà không đi được.

Nói thế, Súa lại càng khóc to hơn, nước mắt chảy đầm trên má, chảy xuống cổ, xuống ngực áo. Vừ đưa tay lau nước mắt cho Súa, càng lau càng chảy. Vừ cuống lên:

- Đừng nghĩ nữa. Đi với Vừ. Không sợ gì hết.

Súa vẫn lắc đầu, nước mắt che mờ hết cả gương mặt Vừ.

Súa có muốn trốn đi không? Muốn chứ. Nhưng nhìn thấy Vừ thế này, Súa không chịu nổi. Súa chẳng còn gì cho Vừ. Vừ không đáng phải gặm lại một bắp ngô đã bị gặm dở bởi một thằng người chẳng ra người. Không người đàn ông Mông nào phải làm việc ấy, càng tốt bụng càng không đáng phải làm như vậy.

Vừ chẳng biết làm thế nào, càng không hiểu ý Súa. Vừ cuống lên. Ôm lấy Súa, định cứ thế vác lên vai chạy đi, mặc kệ Súa. Nhưng Súa nhất định không nghe. Súa đành phải nói một câu, một câu mà Súa biết chắc sẽ làm Vừ đau lòng đến chết:

- Vừ à, Súa làm vợ người ta rồi.

Vừ nhìn Súa trừng trừng. Vừ đau tai quá. Câu này Vừ nghe không được. Vừ lắc đầu:

- Không phải thế. Là Súa bị thằng Phổng nó cướp về. Súa không phải vợ nó. Hay là... Súa tin lời nó, là Vừ đổi Súa cho nó để gán nợ? Súa tin nó à? Ôi, Súa à! Sao lại tin nó? Không phải thế đâu. Nhà Vừ nợ nhà nó, từ từ khắc có cách trả.

Sao Vừ phải mang Súa đi đổi chứ? Thằng Vừ này, cần chết để mang Súa về cũng không tiếc mà...

Vừ vừa nói vừa khóc. Ôi cái người đàn ông Mông này, nó đang khóc trước mặt Súa.

Súa đứng vụt dậy, chạy khỏi Vừ. Súa không chịu nổi nước mắt Vừ.

Vừ thì sao?

Nhìn thấy Súa chạy đi, Vừ vẫn ngồi yên. Súa không còn tin Vừ nữa rồi. Là Súa đã bị thằng Phổng nó lừa. Nó vừa bắt được Súa làm vợ nó, vừa bắt được Súa tin nó. Thế thì Vừ mất Súa thật.

Súa chạy trên đường, mỗi lúc một xa. Mỗi lúc càng như một cái lá bị gió cuốn khỏi Vừ. Súa về nhà chồng. Đây là điều Vừ chưa bao giờ muốn nghĩ, muốn tin, muốn thấy. Nhưng giờ thì Súa về nhà chồng thật. Vừ biết làm thế nào đây?

Súa về nhà chồng. Về nhà chồng. Nhà chồng...

Vừ chỉ nghĩ được có thế. Vừ bây giờ giống cái chai đựng rượu. Rượu đã được uống hết, chỉ còn mỗi cái vỏ chai. Cái vỏ chai bước đi như một cái vỏ chai, không biết nghĩ, không biết nói, không biết nhìn, đi về nhà. Nhà tí trên đỉnh núi. Tít đỉnh núi, đường rất dài, rất dốc, nhưng đi mãi cùng đến.

Nhưng Vừ chưa về đến nhà, mới đến đầu hàng rào đá, thì Phổng xuất hiện.

Phổng đi xe máy. Cái xe máy màu đỏ như ớt chín, cái mũ nồi trên đầu nó cũng đỏ, mặt nó đỏ hơn.

Phổng quăng xe đổ rầm một cái giữa đường, nhảy tới, tóm lấy Vừ. Chẳng nói câu nào, đâm cho Vừ một phát vào bụng. Vừ co gập cả người vì đau. Nhưng đau thì đau, uất ức còn đáng kể hơn. Vừ cũng lao vào Phổng, vừa đâm vừa đá. Hai thằng đánh nhau như hai con bò cùng lên cơn điên.

Bà nội, ông nội Vừ từ trong nhà nghe tiếng đâm đá, tiếng chửi rửa liền dắt

nhau chạy ra. Chó cũng vừa sủa vừa chạy ra. Chẳng nhìn rõ cái gì, chỉ thấy hai thằng người đang quần chặt lấy nhau, lăn trên đường, bụi tung mù mịt, cái xe máy đổ chổng chơ.

Hai ông bà già vừa kêu la vừa chạy đến, hết sức kéo hai thằng ra. Kéo mãi kéo mãi thì cũng được mỗi đứa một nơi. May mà chúng nó không làm cho hai người già đau lây.

Trong lúc Vừ, Phồng bận đánh nhau thì Súa đã đi thật xa cả hai thằng. Súa không đi theo Vừ cũng không về nhà chồng, Súa về nhà bố đẻ.

Ông Cáy thấy con về thì mừng lắm, giục mẹ kể đi bắt gà mổ.

Bụng mẹ kể đã to rồi, đi lại nặng nề, khó nhọc. Súa chẳng nói câu nào, lừ lừ đi vào buồng. Buồng của Súa, bố vẫn giữ nguyên, không cất cái gì đi, chăn gối, váy áo, đồ dùng, cái gì vẫn ở nguyên chỗ đó.

Súa nằm xuống giường, úp cái gối thêu hoa cúc đó lên mặt. Cái gối mẹ khâu cho Súa lúc mẹ còn sống. Ruột gối là quả bông cây gạo mọc tít dưới bờ sông. Phải nhặt hai mùa bông gạo mới đủ để nhét đầy ruột gối. Cái gối này dùng lâu nó xẹp, đợi nắng đem ra phơi lại phồng to lên. Súa nhớ những buổi trưa mùa đông lạnh buốt. Những buổi trưa cuối cùng trong cuộc đời mẹ. Mẹ nằm ở trên giường này, gối đầu trên cái gối này. Súa muốn mẹ ở bên cạnh nên mẹ chiều Súa, bảo bố bế mẹ từ buồng bố mẹ sang đây để nằm. Buổi trưa, Súa đi học về, quăng cái túi đựng sách vở ngoài bàn nước, vừa chạy vào vừa gọi rồi rít, hơi thở phả ra khói mù mịt:

- Mẹ à, mẹ à. Con về rồi này.

Mẹ nằm như một con mèo, nhỏ bé, yếu ớt trên giường. Ánh sáng nhờ nhờ từ ô cửa nhỏ soi vào buồng chỉ đủ để nhìn rõ nhất hàm răng trắng tinh của mẹ. Mẹ luôn cười khi nhìn thấy Súa. Súa là mặt trời của mẹ, mẹ nói thế. Còn nhìn thấy mặt trời mỗi ngày thì mẹ chưa chết được.

Nhưng mẹ vẫn bỏ Súa mà đi.

Trưa hôm ấy, Súa chẳng thèm bỏ túi đựng sách ra khỏi vai, chạy lịch bạch vào nhà, miệng vẫn gọi ríu rít như mọi khi. Nhưng Súa đã phải đứng sững ở cửa. Không thấy mẹ cười. Mẹ hoàn toàn không cười. Mắt mẹ nhắm nghiền, hai tay mẹ để trên ngực, và bố ngồi như hóa đá bên cạnh. Gương mặt mẹ trắng toát, lặng yên, một hơi thở cũng không còn. Bên ngoài gió mùa đang về rít u u, lướt trên những ngọn cây và tuốt đi những chiếc lá cuối cùng.

Súa mất mẹ từ hôm ấy. Hơi ấm của mẹ chỉ còn lại trên chiếc gối bông gạo. Hàng năm liền Súa không dám giặt chiếc gối. Sợ giặt rồi thì không còn mùi của mẹ nữa. Nhưng cho dù Súa không giặt hai năm, ba năm, thì dần dần mùi của mẹ cũng bay đi, giống như mẹ đã rời xa ngôi nhà, rời xa Súa mãi mãi.

Súa không muốn tin điều ấy. Súa muốn nghĩ rằng mẹ vẫn ở đâu đó trong ngôi nhà này. Mẹ ngồi bên bếp và vò mẹt ngô xay vừa đồ cho nó thật toại ra, trộn với men, ủ kỹ để nấu rượu. Mẹ ngồi bên khung cửi, dệt những tấm vải lanh thật dài. Mẹ đập những bao đựng đậu tương ở ngoài sân, bụi bay lên, và những cái vỏ đậu tương vỡ ra lép bép. Mẹ nằm trên giường, dang tay ra để Súa gối đầu. Đêm này qua đêm khác, Súa ngủ lơ mơ trong nỗi nhớ mẹ, và chiếc gối luôn ướt đầm nước mắt.

Mẹ mất, không kịp dặn gì Súa.

Súa cũng không kịp hỏi mẹ một câu cuối cùng, rằng Súa sẽ phải sống tiếp thế nào nếu không còn mẹ?

Mẹ cứ thế bỏ đi, để lại Súa với những ngày tháng dài dằng dặc đầy những buồn phiền, nhớ nhung. Bữa cơm nào Súa cũng lấy thêm một bát, một đĩa, để ngay ngắn ở nơi mẹ vẫn ngồi. Hai bố con lặng lẽ ăn, thỉnh thoảng Súa gấp vào bát của mẹ một miếng rau, một miếng thịt. Nước mắt bố rơi vào bát mèn mèn. Có hôm bố không ăn được, phải đặt bát xuống mâm. Bố nhìn Súa ghen giọng:

- Súa à, đừng gấp cho mẹ nữa. Ăn đi. Không ăn thì ốm mất.

Súa im lặng. Ngồi một lúc, lại gấp thức ăn từ bát của mẹ vào bát của bố.

- Bố ăn đi. Không ăn thì ốm mất.

Hai bố con đã đi qua nhiều tháng, nhiều năm không có mẹ. Súa cứ nghĩ không có mẹ thì Súa sẽ bé mãi, không lớn được. Nhưng Súa vẫn lớn, vẫn trở thành một cô gái Mông. Một cô Mông đẹp nhất U Khố Sủ. Và vì nhà chỉ có hai bố con, bố lại đau yếu, Súa càng lúc càng giống một đứa con trai, có thể giúp bố làm tất cả những việc mà một thằng con trai có thể làm.

Súa leo lên mái nhà thay những viên ngói vỡ. Bố ở dưới giúp việc cho Súa, chốc chốc lại nhắc Súa cẩn thận. Súa chặt cây, xẻ gỗ, dựng chuồng bò, chuồng dê. Cày gầy, Súa lấy cây về đẽo. Một lần hỏng, hai lần hỏng, ba lần khắc được. Súa cao lớn, ngực nở, mông to, đùi to, má căng tròn, hồng rục. Súa là một cô Mông khỏe mạnh, việc gì cũng làm được, việc gì thích cũng dám làm, bất kể những cô Mông khác có chỉ trỏ, nhần nhó, chê bai. Chẳng sao hết. Cần thì Súa làm, thích thì Súa làm.

Và việc gì Súa không thích thì ai nói gì Súa cũng không làm.

Trong số đó có việc bố muốn lấy vợ mới.

Không phải Súa không thương bố. Nhưng Súa nghĩ, lấy vợ mới chẳng có gì hay. Chỉ là thêm người về ở cùng, thêm người về làm cùng thôi. Ở cùng thì hai bố con ở với nhau bao nhiêu năm có thấy thiếu gì đâu. Làm cùng càng không cần. Bao nhiêu việc từ nhà ra nương, từ nương về nhà Súa làm một lúc là xong. Tự dung lại có người lạ về nhà mình ở, chẳng liên quan gì. Súa không thích, thế thôi. Súa càng không thích khi người ấy lại chiếm mất chỗ của mẹ. Người ấy sẽ nằm trên cái giường mà mẹ đã từng nằm, sẽ múc nước bằng cái thùng mà mẹ đã từng múc, sẽ ăn cơm bằng cái bát mà mẹ đã từng ăn, sẽ hằng ngày đi qua cái ngưỡng cửa mà mẹ đã đi suốt bao nhiêu năm...

Nghĩ thế, Súa không thể chịu được.

Súa nằm co trên giường, cái gối vẫn úp vào mặt.

Một lúc lâu thì mẹ kể vào. Mẹ kể đứng tần ngần ở cửa buồng, hắng giọng mấy cái. Súa vẫn mặc kệ, gối vẫn úp trên mặt. Mẹ kể định quay ra, nghĩ thế nào lại dừng lại, gọi khẽ:

- Súa à!

Súa vẫn nằm im. Lại gọi tiếp:

- Súa à! Dậy ăn cơm đi.

Tiếng bố từ bên ngoài vọng vào:

- Dậy ăn cơm cho nóng. Ăn xong lại nằm tiếp cũng được mà.

Súa lồm cồm bò dậy. Chẳng muốn ăn, chỉ muốn ngủ một giấc. Ngủ một giấc thật lâu, tỉnh dậy, chưa có gì xảy ra hết, vẫn đang ở nhà mình, chưa bị cướp đi làm dâu họ Tráng. Được thế có phải tốt quá không.

Trên đĩa thịt gà vừa chặt còn đang bốc khói có hai cái đùi để nguyên. Bố gấp cho Súa một cái, gấp cho mẹ kể một cái. Mẹ kể gấp lại vào đĩa, bố lại gấp cho mẹ kể. Cứ đưa đi đẩy lại một lúc. Súa nhìn thấy tức mắt, thở hắt ra. Cả bố cả mẹ kể đều dừng lại, cái đùi gà lại nằm yên trên đĩa.

Súa cằm cúi ăn, chẳng muốn nói gì hết. Ăn cơm ăn thịt chẳng khác gì nhai lõi ngô. Bố nhìn Súa thở dài:

- Bố mẹ chồng có tốt không con?

Súa gật.

- Có ăn được, ngủ được không?

Gật tiếp.

- Sao mà gầy thế? Thành Phóng nó...

Súa sắp chảy nước mắt ra, phải chặn không cho bố nói tiếp:

- Mọi thứ đều tốt mà. Bố ăn cơm đi.

Bố Súa gật gật:

- Ừ. Ăn cơm. Ăn cơm thôi. Cả nhà ăn nhiều vào.

Súa không muốn khóc tí nào, nhưng nước mắt tự dung cứ chảy ra. Từng hột từng hột, rơi bộp vào bát cơm. Súa không thích mẹ kể, càng không thích ngồi cùng ăn. Từ khi bố lấy mẹ kể về, Súa chưa ngồi ăn cùng bao giờ. Hằng bữa, cứ để hai người ăn xong rồi Súa mới ăn. Một bát mền mền, chan đầy canh, mang ra hè ngồi ăn, con chó nằm bên cạnh gối đầu vào chân. Nhưng dù thế thì việc ngồi ăn cùng mâm với mẹ kể cũng còn dễ chịu hơn, thoải mái hơn gấp trăm lần việc phải ở nhà Phóng, ăn cơm trong buồng cô dâu mới. Bát cơm chan nước mắt. Ăn ở nhà vẫn thấy thoải mái hơn.

Ăn gần xong thì có tiếng xe máy phanh phanh dừng ở cổng. Rồi có tiếng cánh cổng mở ra, xe tự nhiên đi vào sân. Là Phóng. Phóng nhìn thấy Súa đang ngồi ăn cùng bố với mẹ kể, mắt mở to tướng, mồm há hốc.

Súa liếc nhìn bố, đứng vụt dậy, nhìn Phóng cười cười:

- Ày, đến vừa đúng lúc. Chồng ngồi ăn cơm luôn. Tôi đi lấy bát.

Phóng càng kinh ngạc hơn khi thấy Súa cười với mình, lại còn gọi mình là chồng. Phóng dụi dụi mắt mấy cái. Bố Súa thấy thế cũng bảo:

- Ăn cơm cùng luôn đi con rể à.

Súa đi lấy bát đĩa, mẹ kể kéo ghế, bố Súa lấy chai rượu trong góc bếp ra. Vừa rót ra hai cái chén vừa nói:

- Uống một ít nhí.

Phóng vẫn chưa bình tĩnh lại được. Tự dung cả nhà lại tốt với mình thế, cứ tưởng đến sẽ bị đuổi về chứ. Phóng mừng quá, quên luôn việc vợ tự ý bỏ về nhà

bố đẻ, chả nói năng câu gì. Mừng quá, Phổng liền ăn ăn uống uống như là đã thân quen gì lắm.

Phổng uống hết một chén rượu, cầm cái chân gà lên vừa gặm vừa nói:

- Lần sau về thăm bố phải nói với tôi một tiếng. Cả nhà đi tìm suốt.

Bố nhìn Súa, ngạc nhiên:

- Ô, thế không nói năng gì à?

Phổng xua xua tay:

- Không sao bố ạ. Không sao mà. Lần sau nhớ nói là được.

Mẹ kể lặng lẽ ngồi gấp thức ăn cho mọi người, lặng lẽ thở dài.

Ăn xong, Súa dọn mâm bát ra ngoài bể nước. Mẹ kể luôn miệng:

- Để đấy cô rửa bát. Cứ để đấy. Để đấy đi mà...

Nhưng Súa chẳng nói năng gì, múc nước gội ào vào cái chậu nhựa. Cho dù Súa đi lấy chồng thật thì mỗi lúc Súa về đây vẫn là nhà Súa. Súa thích làm gì thì làm.

Phổng leo leo:

- Cô Xây à, cô vào nhà đi. Bụng to rồi, làm ít thôi. Cứ để đấy vợ chồng cháu rửa là được.

Ồi chà! Phổng nói hai tiếng vợ chồng cứ trơn tuột đi, chẳng biết ngượng gì hết. Súa nghe mà muốn nôn quá.

Súa cầm cúi rửa bát, Phổng đứng châu chực chờ Súa rửa xong một lượt thì múc nước để Súa tráng. Không nói ra được chứ lòng dạ Phổng bây giờ giống hết một cánh đồng hoa cải đang nở toe nở toét. Mấy ngày liền động vào Súa chẳng khác gì động vào đồng lúa, chỉ nhằm nhằm đốt cho cháy rụi. Tự dưng được Súa cười cho một cái, lại còn bảo ngồi ăn cơm cùng, thật là có chết cũng đáng. Á quên, không chết chứ. Đang sướng thế này chết Ờ làm gì cho phí.

Phổng vừa nghĩ vừa cười, nhe cả cái răng bọc vàng ra, lấp la lấp lánh.

Súa rửa bát xong đứng lên đi vào nhà, Phổng cũng lẻo đẻo đi theo. Bố bảo Phổng ngồi uống nước, hút thuốc. Phổng miễn cưỡng ngồi xuống chứ thực ra Phổng muốn đi theo Súa.

Súa vào buồng. Súa muốn mang cái gối của mẹ về nhà chồng, lại cũng muốn để ở nhà, thỉnh thoảng về có cái để gối, để nhớ mẹ. Súa ngồi trên giường ôm chặt cái gối, lòng dạ trống rỗng. Súa không muốn theo Phổng về. Súa mà nhất định không về, cứ ở lại nhà với bố thì Phổng cũng chẳng làm gì được. Nhưng ở nhà thì khổ bố. Bố buồn đủ rồi. Thôi thì bao nhiêu cái buồn trên đời này cứ trút hết vào Súa cũng được, Súa đựng hết.

Mẹ kể đi vào, rón rén ngồi xuống bên cạnh. Ngồi một lúc lâu, chẳng nói câu gì. Rồi lẳng lặng nhét vào tay Súa cái gì đấy. Súa cúi xuống nhìn. Là tiền. Một cuộn tiền, chẳng biết nhiều hay ít, buộc chặt bằng một sợi lạt.

Súa đẩy trở lại:

- Không cần đâu.

Mẹ kể cầm tay Súa, giọng buồn buồn:

- Cứ cầm lấy. Lúc có việc cần thì dùng, không phải xin bố mẹ chồng.

- Cần gì đâu chứ. Có ăn có mặc là được rồi.

- Có lúc cần đấy. Cứ cầm đi.

Súa vẫn lắc đầu:

- Phải để dành lúc đẻ chứ.

Nghe Súa nói thế, nước mắt mẹ kể ứa ra.

Vì ở giữa hai người có ông Cáy, vừa là chồng vừa là bố, nên mặc dù thương nhau khó thật, nhưng ghét nhau cũng khổ chứ chẳng có gì sướng.

Súa đặt cái gối xuống giường, vuốt vuốt cho nó thật phẳng rồi đứng dậy. Mẹ

kể đứng lên theo:

- Bây giờ về bên kia à?

Súa chẳng trả lời. Mẹ kể làm như không để ý, nói chỉ đủ nghe:

- Cố sống cho tốt tốt vào nhé. Đằng nào cũng làm vợ nó rồi...

Phổng chở Súa về trên cái xe máy màu đỏ. Chiếc xe lao đi sầm sầm trên đường. Vì nó màu đỏ nên ai ở rất xa cũng nhận ra nó. Phổng là thế đấy. Cái gì dính vào người Phổng cũng phải khiến cho người khác chói mắt, thế mới chịu được. Leo lên xe là phải lao thật nhanh, vặn ga cho kêu ầm ỹ, khói phụt mù mịt.

Xe nhảy chồm chồm vì lao phải mấy cái hố nhỏ trên đường. Vì sợ ngã, Súa phải túm lấy hai bên sườn Phổng. Váy của Súa phồng lên như một đám mây, bay lật phật. Thôi, Súa không nghĩ nữa. Súa về làm vợ Phổng vậy. Chết không chết được, về với bố không về được, theo Vừ không theo được, chả về nhà Phổng thì đi đâu bây giờ.

Phổng thấy Súa túm chặt lấy mình lại càng phóng nhanh, cái xe kêu như bị điên. Phổng muốn hát thật to. Nhưng đang phóng nhanh thế này mà hát có khi chuồn chuồn nó bay tọt vào mồm. Phổng vui lắm. Để vui được thế này thì dù phải làm gì Phổng cũng làm hết. Phổng thấy mình như chim, bay liệng từ sườn núi này sang sườn núi kia, trong khi trời thì trong xanh, nắng vàng ấm áp, mây như bông trên đầu. Sau lưng lại có vợ. Vợ là đứa gái Mông đẹp nhất U Khố Sủ. Đúng là chẳng ai sướng bằng Phổng.

Cả Phổng cả Súa đều không biết rằng có người đã nhìn thấy Súa túm chặt sườn Phổng trên cái xe chạy như điên.

3. CUỐN ĐI THẬT XA

Người nhìn thấy Phổng chở Súa lao như chim bay trên vách núi ấy, chẳng ai khác, chính là Vừ.

Vừ đánh nhau với Phổng, thâm tím khắp người, hai ông bà phải vừa lòi vừa khiêng mãi mới vào được trong nhà. Vừa lòi vừa khiêng không phải vì Vừ không tự đi được mà vì Vừ không muốn về nhà, muốn đuổi theo thằng Phổng kia kìa. Bà nội cẩu quá, bảo mày có hai chân, nó có hai bánh xe, mày đuổi theo đi. Ăn khói của nó đủ no đấy.

Vừ nằm trên giường, cái cục tức cứ ở mãi trong ngực không chịu đi cho. Nghĩ cũng tức, không nghĩ cũng tức. Bà mang cho một cái đùi gà, nhét vào tận mềm cũng không chịu ăn. Mồm nào mà ăn nổi miếng thịt gà bây giờ. Vừ nằm nghĩ một lúc lại bò dậy. Không xong rồi, phải đi tìm Súa thôi. Súa không về nhà chồng thì đi đâu? Chỉ còn mỗi nhà bố đẻ thôi. Nghĩ đến đây, Vừ chồm dậy, xỏ ngay chân vào giày.

Còn một đoạn nữa mới đến nhà Súa thì Vừ thấy Súa tay túm chặt lấy Phổng. Cái xe chở hai người lao vun vút trên đường mòn quanh co, bụi cuộn vào với khói mù mịt. Vừ đứng đờ ra nhìn, dụi mắt mấy lần. Chiếc xe xuôi dần xuống dốc, mỗi lúc một xa, mỗi lúc cái lưng Súa càng bị gói kín vào trong khói bụi.

Điều mà Vừ sợ nhất hình như đã xảy ra rồi.

Phổng cướp mất Súa từ tay Vừ, bắt Súa về làm vợ, kể cả làm vợ “xong xuôi rồi” như Phổng nói, Vừ cũng không sợ bằng việc Súa đồng ý làm vợ Phổng. Súa là một đứa gái chứ có phải một con chó con đâu mà bảo bắt về nuôi, cho ăn vài hôm nó khắc tự nghe lời. Vừ vẫn mong Súa không bao giờ nghĩ rằng Súa đã là vợ Phổng, cho dù Súa có nói ra miệng thế nào đi nữa. Nhưng giờ thì sao? Súa đã

trốn về nhà bố đẻ rồi. Trốn về được rồi thì ở nhà luôn đi. Ở yên trong nhà mà đợi Vừ đến chứ. Tại sao lại đồng ý để Phổng chở về nhà Phổng? Hay Súa thích ngồi sau xe máy của Phổng hơn là đi bộ với Vừ?

Nghĩ đến đây, Vừ lắc lắc đầu, tự tát vào mặt mình một cái như là muốn tỉnh táo ra.

Phổng chở Súa về đến nhà, mẹ chồng cầm cái muôi gỗ từ trong bếp chạy ra:

- Ôi con dâu à, tự nhiên bỏ đi đâu đấy?

Súa còn chưa nghĩ ra xem nên nói gì thì Phổng đã lớn tiếng:

- Ày, đi về nhà bố đẻ thôi mà.

Mẹ chồng cầm tay Súa kéo vào trong nhà:

- Về cũng không sao. Lần sau nhớ nói một câu để mọi người khỏi lo nhé. Ăn gì chưa hả?

Lại vẫn là Phổng:

- Ăn rồi. Ăn rồi. Cả hai vợ chồng đều ăn rồi. Bố vợ cho ăn thịt gà, uống rượu. No sắp vỡ bụng.

Phổng cười hà hà.

Súa đi vào bếp, lẳng lặng ngồi xuống trước đồng dây bí mẹ chồng đang băm dở, làm nốt phần việc. Đây là việc đầu tiên Súa làm từ khi bị bắt về. Thôi thì Súa sẽ giống đồng dây bí này, vừa già vừa xấu, chỉ làm được mỗi một việc là làm rau cho lợn ăn. Từ nay Súa sẽ làm một cái dây bí, à thôi, làm một quả bí già. Cứng như đá, cam lạng, đặt ở đâu cũng chịu, dưới gầm giường hay trong xó bếp, cửa chuồng lợn hay trên hè nhà, đều được hết.

Mẹ chồng định ngăn không cho Súa làm nhưng Phổng kéo mẹ ra ngoài. Ý Phổng muốn mẹ để Súa tự nhiên. Súa đã chấp nhận rồi. Phổng chỉ cần Súa chấp nhận Phổng là chồng, không nghĩ đến chuyện bỏ trốn ra khỏi nhà, thế thôi. Còn

Súa muốn làm gì cũng được.

Súa bằm hết đồng dây bí, cho vào trong chảo nước đã để sẵn trên bếp lò, đẩy củi cho lửa cháy to. Một lúc thì Chía đến. Chía thập thò ở cửa nhìn vào. Súa ngoảnh ra vẫy nó. Con bé liếc quanh nhà mấy cái không thấy Phổng đâu mới rón rén đi vào. Nó ngồi thụp xuống cạnh Súa, túm lấy ống tay áo Súa giật giật. Súa biết nó muốn hỏi vì sao mà Súa quay về. Súa cố cười với nó. Phải cố cười một cái cho con bé yên tâm, nhưng mà nước mắt cứ chực rơi ra.

- Chị về thăm bố một tí thôi.

Súa nói xong thì quay mặt đi. Con bé thở dài. Một đứa gái bé lại thở dài, nghe muốn chín cả ruột.

- Không sao mà, Chía à. Từ nay chị ở đây mãi, gần Chía luôn. Muốn thế không?

Con bé gật gật. Mặt vẫn không hết lo âu. Nó ngồi xích lại gần Súa, dựa má vào cánh tay đang khoanh trên đầu gối của chị dâu. Súa nhìn Chía. Không hiểu sao đôi gò má mịn màng, đỏ hồng của nó ám ảnh Súa đến thế.

Thằng Dính, chồng Chía gọi Phổng bằng anh họ. Dính bị điếc sau một trận ốm suýt chết lúc ba tuổi. Vì bị điếc lúc đang tập nói nên dần dần Dính chẳng nói được luôn. Dính lại hơi ngốc. Cả nhà có mỗi thằng con trai, người thì như thế nên ai cũng chiều. Dính chẳng phải làm gì hết, cũng không đi học. Việc của Dính chỉ là ăn với chơi. Nhưng kể cả ăn với chơi Dính cũng không làm cho tử tế được. Dính không ăn thịt, chỉ ăn cơm rau, người càng khó mà lớn. Chơi thì toàn chơi đại. Thường bị bọn trẻ cùng lứa bắt nạt, xui bậy. Chả biết làm thế nào cho yên tâm, bố mẹ nghĩ cách kiếm vợ cho Dính. Tìm được một đứa gái câm giống Dính, nhà nó cũng khá, nó cũng được chiều, chẳng biết làm gì. Đây là Chía.

Chía hơn Dính ba tuổi, cao hơn Dính một cái đầu. Mặc dù cũng trẻ con nhưng không dại như Dính. Cưới được Chía cho Dính cả nhà đều mừng vui, chỉ

có Dính là chả vui gì. Ngày đón dâu, Dính chạy đi chơi mất từ sáng sớm. Tìm mãi chả được, bố mẹ phải nhờ Phổng sang làm chú rể thay. Đón dâu phải đi qua một con suối, cô dâu đi giày mới, mặc váy áo mới, đứng lúng túng mãi ở trên bờ. Phổng liền cúi xuống cõng vèo sang bờ bên kia.

Phổng thương thằng Dính. Chả phải em ruột nhưng rất chiều nó. Đi đâu chơi hay rủ đi cùng. Dính có vợ vẫn chẳng khác gì. Bố mẹ để cho một căn buồng làm buồng riêng nhưng chỉ có Chía ngủ, chưa bao giờ Dính bước chân vào. Tối tối Dính vẫn rúc vào ngủ với mẹ. Chía từ lúc về làm dâu thích làm gì thì làm, thích đi đâu thì đi, chẳng ai hỏi.

Chía còn chưa kịp lớn. Chân tay bé như cái que, chỉ được cặp má lúc nào cũng căng mọng hồng hào. Vợ chồng trẻ con ở U Khố Sủ cũng có mấy cặp, nhưng vừa thương vừa buồn cười như vợ chồng Chía Dính thì chỉ có một. Hai đứa không nói chuyện với nhau đã đành, cũng chẳng bao giờ nhìn nhau. Thằng Dính có một cái bát ăn cơm có mấy bông hoa màu xanh bên ngoài. Lúc mới về Chía không biết, dùng cái bát ấy của nó. Nó đuổi đánh Chía chạy khắp nhà, người lớn can mãi mới xong. Chía làm vợ như thế đã được một năm rồi, chẳng vui cũng chẳng buồn.

Khi Súa bằng tuổi Chía, Súa đã biết xe lanh, dệt vải, thêu thùa, may váy áo, biết cưỡi ngựa, cưỡi bò phóng như bay, biết dùng cả súng kíp bắn trúng con chim to nhất, đáng thịt nhất trên ngọn cây lim cổ thụ... Khi bằng tuổi nó Súa đã từng đánh nhau bằng tay không với một con dê đực dám xông ra giữa bãi cỏ, nơi có đàn dê nhà Súa đang nhẩn nha nhặt cỏ, để tấn công một con dê đực mới lớn trong đàn. Nói đánh nhau thì không đúng lắm, mà chính xác là Súa đã giữ chặt lấy cặp sừng của nó, dúi xuống đất để con chó mực có thể xông vào mà cắn mấy nhát liền vào mông nó. Lúc thả con dê, Súa mới nhận thấy một trong hai chiếc sừng của nó đã lủng lảng như chiếc răng trẻ con sắp đến ngày rụng. Vì chuyện ấy

mà đám trai gái ở U Khố Sủ gọi Súa là gái bắt dê.

Bằng tuổi Chía thì Súa cũng phổng phao hơn, không toàn xương là xương thể này. Từ lúc có Súa thì Chía lúc nào cũng bám chặt lấy Súa. Súa sau này bớt buồn hơn cũng vì có nó. Nhiều chuyện buồn chẳng biết làm thế nào cho vơi bớt đi thì Súa nói với Chía. Chía như bức tường, nghe thì nghe nhưng chẳng bao giờ nói lại.

Thôi, từ giờ Súa sẽ không nghĩ đến những thứ không nên nghĩ nữa, kể cả Vừ. Vừ sẽ từ từ quên được Súa thôi, sẽ từ từ yêu một cô Mông khác, lấy cô ấy làm vợ, đẻ một hai ba bốn đứa con, ở trên U Khố Sủ chăm ông bà cho đến lúc ông bà đi theo tổ tiên, ở trên U Khố Sủ cho đến lúc cũng thành ông nội ông ngoại. Thế là xong một đời. Đời người ngắn mà, đâu có dài.

Đêm ấy, Súa đã để Phổng muốn làm chồng thì được làm chồng.

Ăn cơm xong, dọn dẹp xong, Súa đi vào buồng.

Phổng đang nằm nghe ca nhạc trong cái đài chạy pin màu đỏ. Càng về sau này Súa càng thấy sợ những thứ có màu đỏ xung quanh mình, cũng chỉ vì đây là màu mà Phổng thích.

Phổng nằm lim dim, tay vắt lên trán, chân dang ra gần hết cả giường. Nhìn thấy Súa vào, Phổng chồm dậy, bao nhiêu cái răng đều nhe hết cả ra. Phổng chạy chân đất ra đóng cửa, cài cẩn thận. Súa đã ngồi xuống giường, gỡ từng cái khăn một. Phổng ngồi thụp xuống trước mặt Súa, cởi giày cho Súa. Cởi giày xong thì gỡ xà cạp. Từng vòng từng vòng một. Gỡ xà cạp xong thì bóp chân. Bóp hai bắp chân lại bóp hai bàn chân. Vừa làm vừa lẩm bẩm:

- Vợ à, lần sau muốn về thăm bố hay đi đâu thì bảo anh lấy xe máy chở đi nhé. Đi bộ đau chân lắm. Nhớ chưa hả?

Súa im lặng.

Súa chẳng cảm thấy gì hết. Kể cả hai bắp chân đau như, căng hết cả lên, đang được Phổng nắm bóp, cũng chẳng thấy thoải mái. Súa thở dài một cái. Nghe tiếng gió u u thổi bên ngoài, cảm thấy như gió đang cuốn đi mọi thứ. Cuốn luôn cả một Giàng Thị Súa đi, xa thật là xa.

Phổng đã bóp chân cho Súa xong, ngồi lên giường sát bên cạnh Súa, quàng tay qua vai Súa. Súa để yên. Bàn tay Phổng run lên, hơi thở cũng run. Phổng không dám tin là Súa đã chấp nhận làm vợ Phổng. Tự dưng mắt Phổng nóng nóng. Phổng thấy ân hận vì mấy đêm trước đã trối Súa, nhét khăn vào miệng Súa, làm Súa đau đớn. Nếu Phổng biết nhìn một tí, để Súa từ từ đồng ý có phải tốt hơn không. Phổng vòng cả hai tay ôm chặt lấy Súa:

- Vợ đừng giận anh nhé. Anh đã sai với vợ rồi.

Nói xong thì kéo Súa xuống giường.

Súa nhìn thấy ánh trăng sáng trắng bên ngoài. Súa cứ nằm yên, nhìn chăm chăm ra bên ngoài qua ô cửa phía đằng sau cái vai của Phổng. Bây giờ thì Súa giống quả bí ngô thật. Một quả bí ngô nặng, lạnh lẽo, câm lặng, thở hay không thở cũng không biết nữa, để mặc Phổng muốn vằn thề nào cũng được, lật lên hay úp xuống đều được.

Phổng thì vui quá rồi. Đêm đầu tiên được làm chồng mà không bị cào cấu, không phải dùng sức mạnh bò đực để vật Súa ra, xuyên qua người Súa. Đâu phải mình Súa đau, Phổng cũng đau muốn chết ấy chứ. Có đồ đầy nước vào người Súa thì vẫn đau.

Phổng đè lên Súa bằng cả một thân người nặng nề. Nhưng chạm vào da thịt Súa chỗ nào cũng lạnh lạnh, Phổng thấy sợ. Phổng vội vàng tung chăn trùm lên cả hai người, hờ mỗi cái đầu để còn thở. Trong chăn, Phổng mỗi lúc một nóng như cái vách bếp lò, nhưng Súa thì chẳng khác gì bắp ngô luộc từ sáng để tận đến tối mới ăn, vừa cứng như đá vừa lạnh như tuyết. Nhưng mà Phổng cũng

chẳng nghĩ được nhiều. Phổng còn bận làm những việc khác.

Súa cứ nằm yên lặng dưới người Phổng.

Súa không cảm thấy gì hết, đau đớn hay khó chịu. Mắt Súa mở trừng trừng nhìn qua cái ô cửa sổ trắng trắng vì ánh trăng. Tai Súa bận nghe tiếng gió hú trên miệng những cái vực sâu thẳm bên ngoài. Răng Súa cắn chặt vào nhau, mồm hết cả hàm. Nằm im. Sống mà như không sống. Đây là cách Súa chọn để tiếp tục đi qua từng đêm một bên dưới cơ thể nóng rực của Phổng.

Rồi Súa ngủ.

Mệt quá, nghĩ cũng xong rồi, Súa phải ngủ một giấc. Không nhìn trăng nữa, ngủ. Mặc kệ Phổng vẫn đang hì hục trên người, trong cái chăn vừa dày vừa nặng. Mặc kệ mồ hôi Phổng chảy ra, dính nhem nhếp trên người. Súa chìm vào giấc ngủ. Khi Phổng xong việc, lật chăn ra vì nóng quá không chịu nổi, nhồm người lên để tụt ra khỏi Súa thì thấy Súa đã ngủ rồi. Ngủ say đến mức gọi mấy câu vẫn không trả lời. Ôi cái người này, làm sao lại ngủ được trước cả mình chứ. Phổng làu bàu, rồi cũng chả kịp ngáp, mắt đã dính chặt lại, lăn ạch ra giường.

Trong mơ Súa nhìn thấy mẹ. Mẹ đứng cách Súa một đoạn, trên lưng đang gùi một bó cây ngô khô to đùng, nhìn Súa chằm chằm chẳng nói năng gì. Súa định chạy đến nhưng không sao nhấc nổi chân. Nước mắt Súa túa ra, miệng gọi mẹ mà không thành tiếng. Mẹ thì cứ đứng yên đấy, mặt trời phía sau lưng nhô lên, mẹ khuất sau bó cây ngô khô, càng lúc càng không nhìn rõ mặt. Súa cố nhấc chân. Cố mãi, cố mãi, nhưng ai đấy vẫn giữ chặt chân Súa, như là muốn đóng Súa xuống đất như đóng một cái cọc làm hàng rào.

Súa bừng tỉnh giữa đêm. Choàng dậy. Nhìn xuống người mình, thấy chẳng có một mảnh váy áo nào. Hai chân đang bị cái chân vừa dài vừa to của Phổng đè lên. Súa nhìn sang Phổng, thấy Phổng cũng chẳng có gì trên người. Cái thứ mà Phổng dùng để xuyên qua người Súa giờ vắt sang một bên như đồ thừa. Đây là

lần đầu tiên Súa nhìn thấy nó. Súa thấy kinh quá, buồn nôn nữa.

Súa chật vật nhắc cái chân của Phổng ra, nhặt cái chần dậy lên người Phổng, nhặt vấy áo rơi linh tinh mỗi nơi một chiếc, mặc vào người.

***

Vừ tự dưng thích uống rượu. Lúc đầu uống chỉ để khỏi phải nghĩ luẩn quẩn về những thứ không nên nghĩ, về sau thì thấy ngon. Không uống thấy nhạt mồm. Bà nội nói thế nào cũng không nghe.

Uống nhiều thì phải say. Mà không say thì uống làm gì cho phí rượu. Nhưng say rồi sẽ ăn nói lung tung, rất khó nghe.

Ông nội vừa đi giao lười cày về, còn đang buộc ngựa thì Vừ khật khừ đi đến, chân nọ quẩn lấy chân kia, cổ lăm mới không ngã. Vừ túm lấy áo ông, răng với lười dính vào nhau:

- Ông, sao ông lại... nợ... nợ bò nhà thằng Phổng?

Ông nhìn thấy Vừ say, chán lăm rồi, chẳng thèm trả lời, buộc ngựa cho xong rồi đi vào nhà. Vừ vẫn đi theo, tay vẫn túm áo ông, mồm lải nhải không dừng:

- Ông làm... làm thế không được. Ông đánh... đánh mất vợ của... của cháu! Cháu... cháu giận ông.

Ông nội nghe thế thì quay phắt lại.

- Mày dám giận tao? Giỏi quá! Cái thằng này...

Mắt ông đỏ lên, mặt ông đỏ lên, ông nhìn quanh, rút một cái que ở hàng rào, giơ lên định vụt.

Bà nội từ trong bếp chạy ra, tay vẫn cầm cái đĩa đảo cám lợn, túm lấy ông kéo ra.

Vừ đứng ưỡn ngực, người cong cong như sắp đổ đến nơi, hét to hơn:

- Ông muốn đánh cháu thì đánh... đánh đi. Cháu đứng yên cho ông đánh đây

này.

Rồi Vừ khóc rống lên:

- Làm thằng trai như cháu đúng là... là xấu hổ quá. Vợ cũng không giữ được. Một đứa vợ xinh... xinh như thế, to tướng như thế mà không giữ được, để nó cướp mất.

Vừ nói được có thế, rượu đã ngấm kỹ quá rồi, liền đổ kênh xuống giữa sân.

Hai người già đứng nhìn đứa cháu đổ kênh dưới đất, buồn quá. Buồn đến mức không nói nổi câu gì. Nước mắt chảy thành dòng trên má bà, theo những nếp nhăn chảy xuống vạt áo, cũng chẳng muốn quệt đi.

Cái thằng cháu nội này, bố thì chết, mẹ đi lấy chồng khác, ở với ông bà mười mấy năm nay rồi, dạy không dạy được, bảo không bảo được. Nhìn nó thế này, ông bà biết làm gì đây?

Ông bà bây giờ già yếu rồi, không bế được nó như lúc bé nữa, khiêng cũng không xong, đành phải để nó nằm yên như con chó con mèo ở giữa sân vậy. Đợi nó tỉnh tự khắc bò dậy. Hai ông bà lấy hai cái ghế ra ngồi bên cạnh Vừ. Nắng đã tắt, gió lành lạnh từ trong khe núi bắt đầu thổi ra, cuốn theo những tảng sương mờ mờ như khói. Nó mà cứ nằm thế này thì phải đốt cho một đồng lửa. Sưởi nó, sưởi cả mình luôn.

Vừ nằm mãi chả tỉnh thật. Ông vào bếp rút một ít củi đang cháy dở trong bếp lò nhóm thành đồng lửa trên sân. Cơm tối còn chưa nấu. Hai người già cứ ngồi ở đấy trông đồng lửa. Trời càng tối, lạnh, đồng lửa càng to thêm. Lửa càng to thì nỗi buồn trong bụng càng lớn. Bà lẩm bẩm:

- Thế này không được.

Ông nói theo:

- Ừ, không được.

- Phải nghĩ cách thôi.
- Nghĩ được không?
- Được chứ. Phải có cách chứ.
- Tôi nghĩ không được. Bà nghĩ đi.

Bà gật gật.

Để bà nghĩ. Bà nghĩ sắp ra rồi. Bà không thể ngồi yên nhìn thẳng cháu bà cứ chết dần chết mòn mỗi ngày như thế này được.

Vừ nằm đến nửa đêm thì tỉnh. Lồm cồm bò dậy, nhìn thấy hai ông bà đang ngồi gật gù vì buồn ngủ bên đồng lửa đang tàn dần, Vừ ân hận quá:

- Ông nội, bà nội, cháu sai rồi.

Ông nội chống gối đứng lên, phẩy tay không thềm nói, kéo bà nội đứng dậy cùng. Hai ông bà bỏ vào trong nhà. Vừ dập tắt đồng lửa, xách hai cái ghế vào bếp. Ông bà đã vào buồng, đóng cửa lại, còn cài bên trong. Thế là giận Vừ lắm rồi. Vừ chẳng nhớ nổi mình đã nói gì lúc say.

Vừ ngồi luôn đến sáng bên bếp lò. Không uống rượu cũng không hút thuốc Lào. Vừ nghĩ về bao nhiêu chuyện đã xảy ra, không biết mình sai ở chỗ nào. Càng nghĩ càng không ra. Vừ thấy cái đầu mình như đang sưng phồng lên vì nghĩ quá nhiều, giống hạt đậu bị ngâm lâu trong nước, cứ trương lên, rồi từ từ sẽ nổ tan ra.

Sáng thì Xí đến.

Vì Xí thân với Súa nên cũng thân với Vừ. Nhà Xí có việc thỉnh thoảng Vừ vẫn đến giúp. Xí đi lấy lá thuốc, tiện đường ghé qua thăm Vừ, cũng là để hỏi xem Súa thế nào. Vừa nhìn thấy Vừ, Xí đã kêu lên:

- Anh bị ốm à?

Vừ lắc đầu, cố cười mà không cười được, đau hết cả mồm.

Vừ kéo ghế cho Xí ngồi, rót một cốc nước.

- Trông anh... sợ quá.

Xí nhăn mặt. Vừ vẫn cố cười:

- Không sao mà.

- Anh có biết Súa thế nào không?

Vừ thở dài, im lặng một lúc lâu mới nói:

- Hôm trước, Súa bỏ trốn khỏi nhà Phổng một lần.

- Thật à? Trốn đi đâu?

- Về nhà bố đẻ. Xong lại để cho... chồng nó đón về.

Xí nhăn mặt:

- Chồng nào chứ.

Vừ lại thở dài. Xí chặn ngang:

- Đừng có thở dài thế. Nghe đau tai lắm.

Vừ im lặng. Xí tiếp:

- Hai người có gặp nhau không?

Vừ gật.

- Thế... không nói gì với nhau à?

- Có nói một ít. Nhưng không nghe nhau.

- Không nghe là sao?

- Là không thích nghe lời nhau nữa. Tự mình làm theo ý mình.

Xí chép miệng:

- Hai cái người này... yêu gì mà khổ quá.

Vừ ghen giọng:

- Ôi, còn muốn chết đi ấy chứ Xí à. Lúc nào cũng nghĩ đến Súa, cũng nghe

tiếng Súa, cũng ngửi thấy mùi của Súa, lại nhớ ra Súa đang ở nhà thằng Phồng. Thật, chả muốn sống nữa.

- Để em sang nhà thằng Phồng xem thế nào.

Vừa chồm cả người về phía Xí:

- Ừ, có khi lại đưa được cả Súa về.

Xí nhìn mắt Vừa đục sáng rực lên, thương quá. Thương nên chẳng dám nói gì thêm. Đâu dễ thế. Bây giờ thành con dâu nhà người ta rồi, bố mẹ nhận lễ rồi, cúng tổ tiên rồi, có phải con gà đâu mà không muốn bán lại đền đòi về.

Súa đang ngồi nhặt đậu tương ở trong sân. Chía ngồi bên cạnh. Từ lúc Súa về đến giờ lúc nào Chía cũng tìm cách để ở cùng Súa. Xí gọi, Súa ra mở cổng. Súa nhìn thấy bạn, nước mắt liền chảy ra như suối, chẳng nói năng gì, chỉ khóc, đứng tựa vào cánh cổng mà khóc.

Xí ôm lấy bạn. Đã gầy đi đến mức sờ thấy cả xương. Thật không nghĩ ra làm sao mới chỉ có mấy ngày mà một đứa gái to lớn như cái cối xay ngô lại biến thành bộ xương mặc váy thế này.

Xí lấy tay áo lau mặt cho Súa. Phải nghĩ cách nói gì đấy cho Súa ngừng khóc.

- Sao, có sống được không?

Súa lắc lắc đầu, nước mắt vẫn tuôn ra không dừng.

- Mẹ chồng bắt nạt à?

Súa vẫn lắc đầu.

- Hay là bố chồng?

Súa lại lắc tiếp.

- Thế thì là thằng Phồng rồi. Nó đánh bạn hả?

Xí nhắc đến Phồng thì Súa im lặng, cắn răng, nước mắt rơi nhiều hơn. Xí cúi quá, không nhìn được:

- Nó dám đánh bạn? Nó thích bạn thế, bằng mọi cách cướp bạn về mà lại dám đánh bạn?

Súa nhìn vào trong nhà, Chía vẫn đang ngồi ở sân nhật đậu tương, chốc chốc lại ngẩng lên nhìn ra. Súa kéo Xí ra ngoài.

Bên ngoài nhà Phổng, chênh vênh trên miệng vực, có một cây sa mộc to, gốc của nó một người ôm không hết. Súa kéo Xí ra ngồi ở đấy.

Trời âm u như sắp có mưa. Miệng vực tối om. Trên những cái cây mọc chìa ra miệng vực có một đàn chim màu xanh đang đậu, thấy có người đến liền bay ùa lên.

Súa cúi xuống chùi nước mắt vào váy. Xí xoay người, nhìn bạn chăm chăm:

- Hả, thằng Phổng nó đánh bạn phải không? Sợ gì nó. Bố mình còn chẳng đánh mình, sao lại để nó đánh?

Súa nuốt khan như muốn nuốt trôi hết nước mắt, nhưng nước mắt vẫn cứ chảy ra:

- Còn hơn cả đánh, Xí ạ. Còn hơn cả đánh ấy...

Súa vén váy lên, trên đầu gối, trên đùi, đều đầy những vết tím bầm của Phổng để lại. Giọng Súa run rẩy:

- Ở cả trong này nữa...

Xí cũng run lên, vừa sợ hãi vừa thương bạn quá. Thương muốn chết đi được. Xí không biết khi thằng trai yêu vợ nó sẽ làm gì. Chẳng ai nói với Xí điều ấy, Súa cũng chẳng khác gì. Nhưng mà nó cứ cấu khắp người thế kia thì sợ quá. Xí ôm chặt lấy bạn. Súa cắn vào vai áo Xí để tiếng khóc không bật ra. Nước mắt Súa chảy ngấm qua áo Xí, bóng như nước sôi.

Nghĩ ra một việc, Xí đẩy Súa ra:

- Khổ thế sao đã bỏ trốn rồi lại còn quay về? Không biết nghĩ à? Cái đầu này

dùng làm gì hả?

Xí gí ngón tay vào trán Súa. Thương mà cũng bực mình.

Súa im lặng, nhìn chăm chăm xuống miệng vực.

- Ở dưới kia tối lắm nhỉ.

Súa lẩm bẩm. Xí tái cả mặt.

- Này, đang nghĩ cái gì đấy?

Súa ngoảnh nhìn Xí, nước mắt đã khô. Xí quát:

- Đừng có mà nghĩ đến chuyện chết. Đừng có mà...

Súa đưa tay bịt miệng bạn. Lắc đầu:

- Không nghĩ. Không nghĩ nữa rồi. Nghĩ xong rồi. Không chết đâu...

Xí thở ra phù một cái.

- Bạn có gặp Vừ không?

Súa hỏi. Xí thở dài:

- Có gặp. Vừa gặp xong.

- Vừ... thế nào?

- Ày, thành con ong trong bình rượu rồi. Ngâm luôn trong rượu rồi.

- Sao lại làm thế chứ?...

Nước mắt vừa khô lại chảy ra.

- Suốt ngày đòi chết đấy. Khổ quá.

Súa lại chùi nước mắt vào váy. Cầm tì trên đầu gối, những sợi tóc rơi ra từ trong khăn bay bay trên mặt.

Xí kéo Súa cho Súa ngã vào người mình, ôm siết lấy bạn.

**HOT
TRUYỀN**

- Bây giờ làm thế nào?

Xí hỏi thế Súa làm sao biết trả lời. Lâu lắm Súa mới nói:

- Xí à, giúp bạn một việc nhé.

Xí gật:

- Nói đi.

- Ở bên cạnh Vừ được không?

- Là sao?

- Giúp bạn chăm sóc Vừ. Bạn chẳng biết nhờ ai...

- Ôi, nói linh tinh cái gì thế?

- Không linh tinh. Nói thật đấy.

Xí đẩy Súa ra:

- Bị điên rồi.

- Không điên. Thật mà.

Xí đứng dậy, giũ váy phạch phạch:

- Đây, một đứa trai đấy. Không phải con chó con mèo đâu mà nhờ nuôi nhé.

- Muốn giúp thì sẽ giúp được thôi mà. Đừng có nghĩ nhiều quá là sẽ giúp được. Nhé! Giúp bạn nhé! Bạn có tội với Vừ, chẳng có cách nào sửa được.

Giúp làm sao được. Làm gì có ai lại nhờ bạn giúp một việc như vậy chứ? Thật là nghĩ nhiều quá, thành cục tóc rồi rồi.

Xí đi về. Trời đã chiều, tối nhanh lắm. Chỉ chậm mấy bước chân thôi là chẳng kịp nhìn đường. Xí một đoạn, quay lại nhìn thấy Súa vẫn đứng dưới gốc cây sa mộc. Cái váy Súa rực rỡ như một đốm lửa mới được nhóm lên trong bóng tối đang ủa xuống.

Xí không nghĩ được nếu là Xí thì sẽ sống thế nào trong ngôi nhà to nhất U

Khố Sủ kia. Một ngôi nhà to, đầy gia súc, một thằng chồng lúc nào cũng đội cái mũ nồi màu đỏ, đi một chiếc xe máy màu đỏ, đêm nào cũng thè lưỡi quệt khắp người, cầu véo khắp người vợ. Cả cuộc đời từ khi về làm vợ, đêm nào cũng chịu để cho chồng làm như thế. Ôi, sống làm sao được chứ. Sống làm sao được cho đến lúc già, làm mẹ rồi làm bà nội, bà ngoại? Chồng nào cũng ăn vợ như thế hay sao?

4. TRỜI CHO RƠI XUỐNG ĐÀU THÌ ĐÀU Ở ĐÂY

Súa thức dậy lúc nửa đêm vì có tiếng kêu của con dê cái đang chữa. Cả vùng này chỉ nhà chồng Súa còn giữ được đàn dê. Mùa đông năm nay lạnh quá, không che kín, ủ ấm, không đủ ngô ăn là đàn dê sẽ chết dần chết mòn, nên người ta phải lần lượt bán đi.

Mùa đông đã đến thật sự. Những bông tuyết trắng muốt lặng lẽ rơi xuống phủ kín núi đồi. Tuyết rơi làm cho đêm sáng lên óng ánh. Mấy hôm trước nước đã đóng cứng trong bể, sáng ra phải lấy búa đập vỡ mới lấy được. Bò, dê vẫn thường phải chịu khát nhiều nhất trong suốt mùa đông.

Tuyết phủ kín cả mái nhà, chuồng dê, chuồng bò. Chân Súa giẫm trên tuyết xộp cảm thấy cái lạnh ngấm qua giày vải vào từng ngón chân. Con dê cái đang kêu gào vì mất chỗ nằm chứ không phải đã đến lúc đẻ. Súa dùng roi đuổi đám dê ra, lấy chỗ cho nó. Có chỗ rồi nó nặng nề nằm ịch xuống.

Trời không có gió. Đêm rất yên tĩnh.

Lúc tối, Phổng lên giường nằm trước, bật đài lên nghe. Tối nào Phổng cũng leo lên giường, nằm dài ra nghe đài. Súa chỉ mong có một đêm Phổng ngủ đi. Nghe đài lâu lâu rồi mắt dính lại, ngủ luôn, tha cho Súa. Nhưng Phổng chẳng bao giờ làm thế. Phổng lúc nào cũng như bị đói, ăn bao nhiêu vẫn không đủ no.

Súa lúc thì quét nhà, lúc thì băm rau, lúc thì chẻ củi. Cả nhà đã đi ngủ hết, Súa vẫn ngồi chẻ củi. Chẻ củi xong lại lòi khúc nửa ra chẻ đóm cho bố chồng hút thuốc Lào. Chẻ đầy một ống đựng đóm. Chẻ xong lại còn ngồi chuốt cho từng cái nhẵn bóng cả lên. Chuốt hết ống đóm chắc cũng gần sáng.

Nhưng Phổng chẳng chịu để cho Súa ngồi chuốt đóm mãi. Phổng nằm trong buồng, gọi ra:

- Nay, muộn quá rồi, đi ngủ thôi.

Súa chẳng nói năng gì, vẫn ngồi chuốt đóm. Mẹ chồng mở cửa buồng, nhìn ra:

- Vợ Phổng à, đi ngủ đi. Mai làm tiếp.

Súa không ngẩng lên nhìn, trả lời:

- Mẹ cứ ngủ đi, con làm một tí nữa.

- Mày cứ cạch cạch như thế ai mà ngủ nổi chứ. Tắt đèn rồi đi ngủ đi.

Súa đành phải đứng dậy, tắt đèn, đi vào buồng.

Súa leo lên giường, nằm sát vào trong, úp mặt vào tường. Phổng tắt đài, tắt đèn, lần lần vào nằm sát với Súa. Ánh trăng mùa đông yếu ớt hắt qua cửa sổ. Phổng thì thào:

- Nằm lui ra ngoài này một tí cho rộng. Làm sao phải dính vào tường như thế?

Súa im lặng, cũng không dịch chuyển. Phổng vòng tay qua bụng Súa, chẳng nói chẳng rằng kéo phất ra giữa giường. Súa mở mắt trừng trừng nhìn cái ô cửa. Phổng lật Súa nằm ngửa ra, đưa tay bẻ cái mặt Súa cho thẳng với mặt Phổng:

- Nhìn cái mặt đẹp trai của chồng đây này, nhìn trăng làm gì hả?

Súa nhắm chặt mắt lại. Chả sao hết. Phổng vừa cười hì hì vừa lột váy áo Súa.

- Vẫn còn xấu hổ à. Tắt đèn được chứ tắt trăng làm sao được.

Phổng trùm hết cả người lên Súa.

Súa cắn chặt răng chịu đựng. Làm thế nào để Phổng chán cái việc này? Súa chỉ nghĩ được mỗi thế.

Cả ngày, từ lúc mở mắt ra, làm bao nhiêu việc từ nhà ra nương, Súa chỉ mong

đến lúc Phổng xong việc, nằm vật ra, ngáy ầm ầm rung cả giường. Chỉ đến lúc ấy thì mới biết chắc là đã đi qua thêm một ngày nữa. Lâu lâu, Phổng đi đám cưới đám ma ở xa, không về nhà ban đêm, mặc kệ cả cám lợn cả khung cửi, Súa đi ngủ từ sớm, thật sớm. Ngủ cho no hai con mắt, ngủ cho quên sạch những buồn phiền.

Súa ngồi ở cửa chuồng dê, nhìn tuyết rơi trong đêm. Từng bông từng bông một, từ từ đậu xuống mặt đất. Tuyết rơi thì trời lại ấm lên một chút.

Súa nhớ đến bố. Mùa đông năm nay không biết bố có bị ho kéo dài như mọi năm không? Những cơn ho suốt từ đêm đến sáng, người ho không ngủ được, người nghe tiếng ho cũng không ngủ được. Mẹ kể mới đẻ em bé được ít ngày, Súa còn chưa về thăm. Súa chẳng ghét gì mẹ kể, chỉ không thích. Thế thôi. Không thích chứ không phải ghét. Không thích thì không nhìn mặt cũng không nói chuyện.

Những đêm đầu tiên mẹ kể về nhà, Súa không ngủ, Súa xay ngô suốt đêm. Nhà có bao nhiêu ngô đem hết ra xay. Bao nhiêu bực bội, khó chịu, giận dữ, Súa trút hết vào cối xay ngô. Bố nghe thấy tiếng cối xay làm sao mà ngủ được. Bố ngồi ở bếp hút thuốc Lào. Đã họ, hút thuốc Lào lại càng ho nhiều hơn. Tiếng ho cứ thế lẫn với tiếng cối xay. Gà gáy thì Súa dừng lại. Cối cũng mỏi chứ nói gì người. Súa nhìn thấy bố tóc bạc trắng, râu cũng bạc. Nhìn thấy mẹ kể mắt sưng vù như bị ong châm. Súa nhìn Súa trong gương, mặt trắng bợt như ngâm nước.

Súa mang cái mặt trắng bợt ấy đi gặp Vừ. Vừ thương quá, ôm chặt lấy Súa, áp cái má nóng rực của Vừ vào má Súa. Vừ nói, đằng nào rồi Súa cũng về với Vừ. Bố ở một mình mãi thì Súa có vui được không? Đừng giận bố nữa, đừng làm khó mẹ kể nữa, vui vẻ với nhau chẳng tốt hơn là buồn phiền hay sao?

Vừ nói chẳng sai tí nào. Vui vẻ tốt hơn buồn phiền, cười khiến người ta khỏe mạnh hơn khóc, yêu thương sống lâu hơn thù ghét. Nhưng nói thì dễ, làm mới

khó. Súa cũng mệt lắm rồi. Xay ngô được một đêm, hai đêm chứ không xay được mãi. Vừ nghĩ cách mang Súa về với Vừ đi. Nhanh nhanh vào.

Nhà Vừ thì nghèo, còn nợ hai con bò, bây giờ lấy gì đi hỏi vợ cho Vừ được? Vừ thương Súa, thương Vừ, thương ông bà nội, thương cả ông Cáy cô Xây nhà Súa nữa. Biết làm thế nào?

Thế nên Súa đồng ý để Vừ bắt Súa về. Cứ thế mà bắt về, khỏi phải lo bạc trắng, lo dê bò, lo gạo lo rượu đi hỏi vợ nữa.

Nhưng mà cũng có bắt được đâu.

Súa nhìn những bông tuyết đang chồng lên nhau mỗi lúc một dày trên lối đi, thấy mình chẳng hơn gì tuyết. Trời cho rơi xuống đâu thì đậu ở đấy. Nặng lên thì sẽ tan ra. Tan ra và biến mất. Súa đã biến mất rồi. Bây giờ hỏi Súa không ai trả lời nữa. Trong nhà ngoài nhà, đều gọi Súa là vợ Phổng. Vợ Phổng à, mày phải đi chứ. Hai ba bốn đứa vào. Để nhiều vào không thì chẳng tiêu hết tiền của nhà họ Tráng đâu.

Súa nghĩ đến Vừ. Súa sắp quên mặt Vừ rồi. Phải cố nhớ từng nét mặt. Cái miệng rộng, môi có một vết sẹo mờ mờ, là do lúc bé trèo cây, ngã ụych một cái úp mặt xuống đất, đá nó cửa rách ra. Mỗi khi Vừ cười vết sẹo căng ra, nhìn càng muốn cười theo. Vừ lại hay cười. Vừ bảo Vừ thích cười, thích vui vẻ, mà muốn cười, muốn vui, tốt nhất chỉ có gặp Súa.

Vừ à, Súa bây giờ giàu nhất thứ gì Vừ biết không? Không phải tiền, không phải bò dê, mà là giàu buồn. Là buồn ấy. Giàu lắm. Đụng không hết. Không có chỗ nào để cất nữa. Lâu lắm Súa chẳng biết phải làm thế nào để cười một cái.

***

Trời mỗi lúc một lạnh hơn. Gió thổi ù ù, cuốn những tảng sương mù lớn bay vùn vụt qua những mái nhà. Vừ đang ở trên mái thay mấy viên ngói bị vỡ. Gió thốc thẳng vào người, cái mũ nồi bay vèo đi mất. Bà nội đứng dưới sân ngửa cổ

nhìn lên:

- Mày cứ đứng như khỉ thế kia trông sợ quá.

Vừ cười khục khục:

- Bà sợ gì chứ. Trên này mát lắm.

Xí đến. Xí đến nhiều lần rồi, con chó cũng quen, chạy ra quần vào chân. Bà nội thấy Xí thì mừng lắm, chạy ra cầm tay kéo vào.

- Xí à? Vào bếp cho ấm.

Vừ tụt từ mái nhà xuống, đi theo vào bếp. Chẹp miệng một cái:

- Bà hay quá. Có khách đến quên luôn thằng cháu này.

Bà lườm cho một cái. Xí thì cười thành tiếng.

- Cháu mang lá thuốc cho bà đây. Bà cho vào ấm đun lên uống thay nước hằng ngày nhé. Bà nhớ uống đều. Bà đun cho ông uống cùng cũng tốt lắm đấy.

Vừ kéo tay Xí:

- Đi ra anh nhờ tí.

Vừ chẳng để ý ánh mắt bà nội đang nhìn theo hai người. Kệ bà, bà nghĩ gì là việc của bà.

Vừ với Xí ngồi bên những cây cải già cao vút. Hoa cải đang tàn, những chùm quả bé tí màu xanh đã bắt đầu thay chỗ. Đất dưới chân hai người vừa lạnh vừa cứng. Mùa đông năm nay khắc nghiệt quá. Đã lâu lắm không có mưa. Muốn lấy nước dùng bây giờ phải xuống sông, mà nước sông cũng cạn tận đáy, nhiều đoạn vén vấy là lội sang được bờ bên kia.

Xí ngồi im lặng, chờ xem Vừ muốn nói chuyện gì. Từ khi Súa nhờ Xí thay chỗ, tự dưng Xí cứ nghĩ đến Vừ suốt. Súa yêu Vừ, chuyện gì của hai người cũng kể cho Xí nghe. Vừ tặng cái gì Súa cũng mang khoe với Xí. Xí chưa yêu ai. Xí không biết tại sao yêu lại khiến người ta vui đến thế. Nhưng nhìn bạn vui Xí cũng

vui lây. Mỗi khi nhắc đến Vừ, Súa lại như một bông hoa đang nở ra. Đúng như một bông hoa đang nở ra, không phải là cái nụ và không khi nào tàn. Cứ nở ra và thơm suốt ngày.

Bây giờ thì mỗi ngày, từ lúc thức dậy đến lúc đi ngủ, Xí đều nghĩ đến Vừ. Xí không biết tại sao mình lại nghĩ nhiều đến thế. Xí muốn nhìn thấy Vừ, muốn nghe tiếng Vừ. Mặc dù từ khi Súa về nhà Phổng tới giờ mặt Vừ lúc nào cũng buồn buồn, chẳng mấy khi cười, mà cười cũng không giống cười. Nhưng ngay cả khi Vừ chẳng cười gì cả, Xí vẫn muốn nhìn thấy Vừ. Xí chưa bao giờ nói với Vừ về việc Súa nhờ Xí. Xí chưa nghĩ ra cách để nói, càng không biết có nên nói ra hay không.

Vừ vặt một chùm quả trên ngọn cây cải cho vào mồm nhai, đưa cho Xí một chùm khác. Xí lắc đầu.

- Ngon mà.

Xí vẫn lắc đầu.

- Anh sắp giống con dê rồi Xí ạ. Toàn ăn rau ăn cỏ thôi

Xí phì cười. Và cũng cười:

- Lâu lắm mới thấy cười.

Xí định nói, lâu lắm mới thấy anh cười ấy chứ, lại thôi.

Gió vẫn thổi ù ù, những ngọn cải bạt đi một phía.

- Lạnh không Xí?

Vừ hỏi. Xí lắc đầu.

Xí không thấy lạnh thật. Trong ngực, quả tim đập thình thịch thình thịch. Nó càng đập thì người càng nóng, hai má nóng lắm, chắc đang đỏ lừ lên rồi.

Vừ ngo ngoáy tại chỗ như là muốn nói cái gì mà không biết bắt đầu thế nào. Xí thì nghĩ, nếu bây giờ Xí nói cho Vừ biết là Súa đã nhờ Xí chăm sóc Vừ, ở bên

cạnh Vừ, ý Súa là ở bên cạnh luôn ấy, đến tận lúc già ấy, thì không biết Vừ sẽ nói gì. Nghĩ thế, má càng nóng bừng bừng.

- Xí à... - Vừ ngập ngừng, Xí không dám thở. Vừ tiếp - Đạo này có gặp Súa không?

Xí nén tiếng thở dài. Xí không chờ câu hỏi này. Mặc dù Xí không biết mình muốn nghe Vừ nói gì, nhưng không phải câu này.

Tự dưng thấy buồn đến thế chứ.

Xí lắc đầu:

- Lâu lâu em không gặp.
- Không biết có khỏe không?
- Chắc vẫn khỏe. Nhà chồng cũng tốt mà.

Vừ im lặng. Im lặng thật lâu. Xung quanh hai người sương mù đang đông đặc lại như chảo mỡ lợn đã nguội.

Vừ ngồi rất gần Xí. Cái vai rộng của Vừ chắn hết cả gió. Xí tự dưng muốn dựa vào vai Vừ. Để làm gì? Chẳng biết để làm gì. Nhưng Xí muốn dựa vào đấy. Xí thấy có mùi khói bếp trên cái vai ấy. Chắc do Vừ đứng lâu trên mái nhà để thay gối, hay do Vừ vẫn ngồi từng đêm một ngồi suốt đến sáng, bên cái bếp lò đỏ lửa? Mùi khói, mùi vỏ cây, mùi mèn mèn, mùi ớt sấy, mùi rượu ngô. mỗi lúc một tỏa ra từ Vừ, ngấm vào Xí.

Xí ngồi dịch ra xa Vừ một chút. Ngồi gần thế này Xí không chịu nổi, khóc mất. Xí dễ khóc. Buồn khóc thì đúng rồi, vui cũng khóc, run rẩy cũng khóc. Vừ chẳng để ý gì hết. Vừ vẫn chỉ nghĩ đến một người duy nhất, đấy là Súa, cho dù Súa đã làm vợ Phổng suốt từ mùa hè sang đến mùa đông. Vừ không làm gì sai, Vừ chỉ khiến Xí muốn tựa vào vai Vừ thôi. Có gì sai đâu, cả Xí, cả Vừ.

Xí đứng dậy, phúi mấy hạt sương đọng trên váy.

- Em đi về đây.

Vừ đứng dậy theo:

- Đi vào nhà uống cốc nước ấm đã.

Xí lắc đầu:

- Không lạnh mà. Em đi lấy thêm ít lá thuốc.

- Trời đầy sương mù thế này lấy làm sao được?

Xí đang nói dối. Vừ nói đúng, trời đầy sương mù thế này chẳng ai đi lấy lá thuốc. Lấy về không có nắng thì phơi làm sao được. Xí nghĩ cách nói dối tiếp:

- Nhỏ một ít sa nhân thôi mà.

Vừ nói nhanh:

- Anh đi cùng Xí nhé!

Xí đưa tay lên chặn ngực. Quả tim đập mạnh đến nỗi Xí cảm thấy nó sắp rơi xuống bụng.

Không đợi Xí trả lời, Vừ đi nhanh vào sân, vừa đi vừa nói:

- Để anh lấy con dao.

Xí vội chạy theo:

- Đừng. Anh đừng đi.

Vừ dừng lại, ngạc nhiên:

- Sao thế? Anh không bận gì mà...

Xí lắc đầu:

- Không cần anh đi cùng đâu. Em lấy một ít xong về nhà luôn thôi. Việc gì khó mới cần anh đi cùng chứ. Anh vào nhà đi. Xem ông bà có cần việc gì không.

Vừ thấy Xí nói cuống quýt, phì cười:

- Không muốn anh đi cùng à? Sợ ai nhìn thấy à? Thế thôi, anh không đi nữa.

Xí gặt đầu. Xí đi qua mặt Vừ để lấy cái quẩy tấu vắn để trên hè nhà, thò cổ vào chào ông bà rồi đi ra. Hai đầu gối Xí run lên bần bật. Xí phải đi nhanh, không thì ngã mất.

Vừ đi theo, mở cổng cho Xí, còn đứng yên ở đấy nhìn theo Xí một lúc lâu rồi mới đóng cổng quay vào. Xí không dám nhìn lại, đợi tiếng cánh cổng đóng kẹt kẹt sau lưng mới ngồi thụp xuống. Mồ hôi vã ra ướt hết cả vành khăn, ướt hết cả cổ, cả gáy.

Vừ đợi Xí đi khuất, đóng cổng rồi quay vào nhà. Hai ông bà đang ngồi bên bếp hút thuốc lào. Bà thấy Vừ vào, phả vội một hơi khói:

- Sao mày không giữ nó lại ăn cơm?

Vừ ngạc nhiên nhìn bà:

- Ô, cơm thì ai về ăn nhà nấy chứ. Tự dưng mời cơm làm gì?

Ông nội cười khục khục, vừa cười vừa ho.

Bà nội đập một cái vào tay ông:

- Cười gì mà cười?

Vừ lờm lờm bà:

- Bà! Không phải bà đang định làm cái gì giấu cháu đấy chứ?

Ánh mắt bà lấp lánh:

- Không làm gì. Không làm gì hết. Mày đi ra lấy cho bà ấm nước vào đây.

Vừ vẫn đứng yên, nhìn bà nghi nghi:

- Đúng là bà đang định làm gì mà không cho cháu biết. Bà đừng có mà giấu...

Ông nội không nhịn được, cười to:

- Bà nói cho nó nghe đi, có gì mà không nói được.

Bà nội hắng giọng mấy cái liền rồi mới nói:

- Nói thì nói. Bà định sang nhà cái Xí hỏi xin nó về làm vợ mày đấy.

Bà nói nhanh lắm, như là không nói nhanh thì sợ Vừ không cho nói hết. Vừ trợn hết cả mắt.

- Bà nói gì thế?

Bà nội không dám nhìn Vừ. Bà thế thôi, nói nhiều, nói to, nóng tính, chưa thấy người đã nghe thấy tiếng, nhưng với Vừ bà lúc nào cũng sợ nói gì đấy mà Vừ không đồng ý.

Bà cầm cái cặp bếp, gấp mấy miếng củi bé quăng vào trong lò. Là bà đang không biết nói gì, làm gì. Những lúc bà bối rối, Vừ nhìn mặt là biết.

Vừ ngồi thụp xuống bên cạnh bà:

- Bà nói lại cháu nghe.

Bà nội lẩm bẩm:

- Nói rồi còn gì.

- Cháu nghe không rõ. Bà nói lại xem nào.

- Tao... tao định đi hỏi vợ cho mày. Không hỏi cho mày thì mày cứ như con ngựa đực không có ngựa cái. Mai kia tao chết, ông mày cũng chết, ai sẽ hỏi vợ cho mày? Ai sẽ nấu cho mày ăn? Mày cứ ở vậy một mình, lúc nào cũng nghĩ về một đứa gái đã thành vợ người ta, thành mẹ con người ta, thành bà cháu người ta. Mày cứ ở thế mà được à? Mày mà không lấy vợ thì tao với ông mày đi theo tổ tiên cũng không nhắm mắt được. Tao phải lo vợ cho mày. Tao đi xem hết đám con gái rồi, chỉ được mỗi cái Xí đấy thôi. Mà nó cũng thích mày. Nó không nói thì tao cũng biết là nó thích mày. Mày còn muốn gì chứ? Cứ ngồi yên ở đấy. Tao xem ngày rồi, cũng nhờ ông mối rồi. Tự khắc sẽ mang về cho mày một đứa vợ. Vợ vừa xinh vừa ngoan, vừa biết làm thuốc. Mày phải lấy vợ nhanh nhanh vào. Tao còn khỏe, còn bế cháu được. Chúng mày phải đẻ một đứa, hai đứa, ba đứa...

Vừ hét lên:

- Bà!

Bà đang nói như cái đài, bị Vừ hét lên như thế, liền im bặt như bị lấy đi cục pin.

Ôi, mệt quá. Không nói nhanh thì nó sẽ cắt đứt lời. Bà biết thế nên nói vội vội vàng vàng. Nhưng mà cuối cùng thì nó cũng cắt phụt một cái. Bà ngồi thở phì phò.

Mặt Vừ đỏ phừng phừng

- Bà cứ thích làm gì thì làm, chẳng cần hỏi xem cháu có đồng ý không mà được à? Bà nghĩ cháu là con chó kia, bà thích bán cho ai thì bán hay sao? Bà nội à, cháu là cháu bà đấy. Chẳng phải bà có mỗi một thằng cháu là thằng Giàng Sênh Vừ này hay sao? Bà phải hỏi xem cháu có đồng ý không chứ? Bà cứ thế nhờ ông mối, hỏi cưới con người ta, rồi bà mang người ta về nhà này, thế là xong đấy. Phải bà nghĩ thế không?

Ông nội nghe Vừ hét, cúi:

- Mày nói bé một tí. Điếc tai quá.

Vừ chẳng chịu:

- Cháu không nói bé được. Bà bảo cháu làm gì cháu cũng chiều theo bà. Muốn cháu không buồn thì cháu không buồn, muốn cháu cười thì không thích cười cháu cũng cố nhe răng ra. Nhưng mà việc lấy vợ có phải việc bé đâu. Bà cũng phải xem cháu thế nào chứ.

Vừ nói xong, đi luôn ra ngoài. Đang đi, nhìn thấy cái ghế vương đường, Vừ đá một phát cái ghế văng ra sân, va vào con chó, con chó kêu oảng oảng.

Kệ.

Mặt trời đã là là ngang núi. Vừ ngồi như một cái cây chết khô trên mỏm đá

sát vườn nhà. Cái mòm đá chìa ra ngoài khoảng không, bên dưới là đường mòn ngoằn ngoèo.

Thực ra Vừ không giận bà nội. Chỉ là ý định của bà khiến Vừ cảm thấy rõ hơn về việc Vừ đã mất Súa thật, chẳng còn mong gì lấy lại. Điều ấy làm Vừ đau không chịu nổi. Bà nội không hiểu Vừ. Bà nghĩ dùng một người để thay vào chỗ của một người khác cũng giống như việc khâu một miếng vải vào cái lỗ rách trên váy ấy à? Vừ muốn hỏi bà, là bà, thì bà có làm được không. Lấy một người vá vào chỗ trống một người khác để lại?

Ông nội đứng ở phía sau nhưng Vừ không biết, cũng không để ý. Mắt Vừ dán vào mòm núi nơi mặt trời đang chìm khuất. Mặt trời mọc ở nhà Súa, lặn đi ở nhà Vừ, luôn luôn thế. Hai nhà hai bên sườn núi, quay lưng vào nhau. Những tán nắng cuối cùng yếu ớt hắt lên nền trời, chưa kịp mờ mắt đã tắt hết.

Ông nội tiến lên vài bước, ngồi xuống cạnh Vừ. Vừ chẳng nói gì, cũng không muốn nghe gì hết. Ông nội thở dài:

- Không quên được thì cũng cố mà quên. Càng nhớ lâu càng đau lâu. Giống như cái gai nó đâm vào chân, càng để lâu càng đau, phải nhổ nó ra càng sớm càng tốt.

Vừ vẫn im lặng. Không phải Vừ không biết càng nhớ thì càng đau, nhưng mà làm sao để không nhớ nữa thì Vừ không nghĩ ra được.

***

Buổi sáng, mẹ Vừ về.

Lâu lắm mẹ mới về. Lần gần nhất mẹ mang một cái bụng to, sắp đẻ. Lần này, đứa bé đã ở trong địu. Một đứa bé trai khác thì túm chặt lấy váy mẹ, nấp phía sau. Bà nội nhìn thấy mẹ Vừ, vui không giấu được.

- A, con dâu à. Lâu lâu mới thấy về.

Vừa nói bà vừa giúp mẹ Vừ cởi địu, đỡ đứa bé ra. Mẹ Vừ cười cười, mắt liếc về phía Vừ đang ngồi bên bếp, đeo một cái tay cày.

Bà nội gọi Vừ:

- Vừ à, ra mà xem em mày này. Hay lắm.

Vừ chẳng nói chẳng rằng, đi vụt qua cả mẹ lẫn bà, không nhìn ai hết.

Bà nội kêu lên:

- Mẹ đến mà mày định đi đâu đấy Vừ?

- Ai đến không phải việc của cháu. Cháu đi làm việc.

Ra đến lò rèn, Vừ ném cái tay cày đánh ạch một cái xuống đất, va vào đồng gang vụn, kêu loảng xoảng.

Mẹ Vừ nhìn theo, thở dài, mắt mọng mọng lên. Bà nội chẹp miệng:

- Kệ nó đi. Càng lớn càng khó bảo. Chẳng khác gì bố nó.

Mẹ Vừ bế đứa bé, cho nó bú. Bà nội lấy mấy cái kẹo chẳng biết để dành từ bao giờ, đưa cho thằng anh. Bà bảo nó:

- Đi ra ngoài kia chơi với anh Vừ. Anh Vừ có nhiều thứ để chơi lắm.

Thằng bé nắm chặt mấy cái kẹo, chạy ra chỗ Vừ. Nó ngồi xổm, mắt nhìn chăm chăm vào đôi tay khéo léo của Vừ.

- Anh đang làm gì đấy?

Vừ lườm bà:

- Làm việc người lớn. Trẻ con hỏi làm gì?

Thằng bé chẳng để ý nét mặt Vừ, chỉ chỉ vào chỗ Vừ đang đeo:

- Anh đeo con quay à? Anh có đeo được con quay không?

Vừ lườm mắt nhìn thằng bé:

- Tránh xa ra, đừng có thò tay vào như thế. Dao sắc thế này, nó ăn mất mấy

ngón tay đấy.

Thằng bé cười khanh khách:

- Anh nói cứ như dao có mồm ấy.
- Không cần mồm, chỉ cần lưỡi thôi, cũng ăn được. Có muốn thử không?

Vừa giả vờ dọa, thằng bé nhảy cẫng lên, tiếng cười càng to hơn.

Bây giờ Vừa mới nhìn kỹ nó. Thằng bé có cái mũi rất to, miệng thì rộng, lúc cười lộ ra mấy cái răng cửa mới rụng, trông rất buồn cười. Tự dưng một cảm giác gì đấy rất ấm áp ùa đến. Vừa đưa cho thằng bé một cục gỗ:

- Ngồi đây cho khỏi mỏi chân.

Nó chẳng ngại ngần gì, ngồi luôn, chân duỗi ra rất thoải mái.

- Anh, anh là anh trai của em à?

Vừa đưa tay lên gãi gãi đầu:

- Ai bảo mày thế?

Thằng bé chỉ vào trong nhà:

- Mẹ.

Vừa không trả lời, hỏi:

- Mày tên gì?

- Lử.

- Đi học chưa?

- Lớp hai.

- Học giỏi không?

Thằng bé lắc đầu.

Vừa xì một cái như xì mũi.

- Thế không được. Mày phải học giỏi vào. Học dốt sau này không tiến bộ

được.

Thằng bé gật gù ra vẻ hiểu biết:

- Anh nói như thầy hiệu trưởng ấy.

Vừ phì cười.

- Anh để cho em con quay nhé!

- To hay bé?

- To chứ. To bằng này này.

Thằng Lử dùng hai tay khum khum lại cho Vừ xem. Vừ bấu môi:

- Bé tí mà đòi quay to. Chơi làm sao được.

- Được mà. Em chơi được mà. Phải to mới thắng được. Bỏ võ đầu chúng nó ra.

- Làm sao mà bỏ đầu chúng nó?

- Bỏ con quay ấy chứ...

Vừ để cho thằng Lử một con quay to, rất vừa ý nó. Thằng bé vui vẻ ra mặt, cầm khư khư. Vừ đi đâu nó đi theo đấy, Vừ làm gì nó cũng hỏi. Vừ thấy vui vui, quên cả chuyện mẹ đang ngồi trong nhà.

Muộn thì mẹ gọi Lử về.

Thằng bé cứ nấn ná mãi, không muốn về. Vừ bảo nó:

- Về đi. Muộn rồi.

- Hôm sau em lại đến nhé!

- Ừ.

Thằng bé đứng tần ngần một lúc rồi đột ngột chạy tới, ôm choàng lấy Vừ. Nó bé, chỉ đứng ngang ngực Vừ. Hai tay nó ôm qua bụng Vừ. Vừ đứng sững, bối rối chẳng biết làm gì. Thằng bé thì ào:

- Em nói em có anh trai, lớn lắm, mà bọn nó không tin. Hôm nào anh đánh chúng nó cho em nhé!

Vừ run lên. Vừ không quen được yêu thương như thế này. Vừ là đứa trẻ lớn lên bên ông bà, không có anh em, không có bạn bè. Vừ cô đơn. Cô đơn và buồn phiền, Vừ đã quen như thế rồi. Cái ôm của thằng Lử khiến Vừ bàng hoàng. Cái gì đấy như mầm cây vừa run rẩy nhô lên khỏi mặt đất, run rẩy trong Vừ.

Vừ đẩy thằng bé ra, ngồi xuống trước mặt nó.

Thằng Lử nhắc lại:

- Anh đánh chúng nó cho em nhé?

Vừ gật đầu. Thằng bé yên tâm chạy đi. Mẹ Vừ đứng đợi ở cổng, nhìn Vừ. Vừ quay mặt ra chỗ khác như không nhìn thấy. Mẹ đi rồi, Vừ đứng ở đầu hồi, dựa cây cột nhìn theo. Thằng Lử chạy trước, chốc chốc lại dừng đợi mẹ. Mẹ điếu đứa bé đi sau. Ba mẹ con từ từ khuất sau khúc ngoặt của đường mòn.

Bà nội nói:

- Lúc nào cho mày sang đây chơi với các em. Anh em phải gần nhau mới được.

Vừ đột nhiên gất lên:

- Em nào? Cháu họ Giàng, chúng nó họ Thào, anh em đâu mà anh em.

Bà nội thở dài:

- Lúc mẹ mày đi lấy chồng bà mà không giữ mày lại thì mày cũng phải đổi sang họ Thào rồi đây. Nghĩ cho phải đi.

Vừ không đáp lời bà, bỏ ra ngoài móm đá. Mỗi khi buồn Vừ đều muốn ngồi ở đây, chân buông thõng xuống khoảng không phía dưới, để cho gió lạnh buốt thốc vào mặt, vào ngực.

Phía tít xa kia, dưới con đường mòn nhỏ tí xíu, cái bóng của mẹ với thằng Lử

vẫn đang di chuyển, mỗi lúc một xa dần, như hai cái chấm nhỏ.

Khi mẹ đi lấy chồng, Vừ mười tuổi.

Mẹ còn trẻ. Đẹp nữa. Ông bà nội nhìn mẹ mỗi ngày một gầy guộc đi như bắp ngô bị lép, thương lắm. Vì thương nên đồng ý để mẹ đi lấy chồng. Một người chết vợ bên Mèo Vạc. Chính bà nội đi tìm hiểu xem người ấy có tốt không. Biết là tốt thì mới yên tâm cho mẹ đi.

Từ đấy, Vừ sống với ông bà.

Vừ đã từng được ông nội cho đi học, ở trường nội trú hẻo lánh.

Ngôi trường có ba dãy nhà làm phòng học, một dãy phía sau dùng để ở. Buổi chiều đầu tiên ở trường, thầy giáo dạy thể dục gọi tất cả bọn con trai ra sân, lần lượt cắt tóc cho từng đứa một, giống hệt nhau. Xong, tất cả lại xếp hàng ra bể gội đầu, tắm, mặc quần áo mới, thêm mỗi đứa một đôi dép nhựa nữa.

Nhưng tắm xong, Vừ lại nói với thầy giáo:

- Cho mình mặc quần áo cũ được không?
- Sao thế? Em không thích bộ quần áo này à?

Thầy giáo vô cùng ngạc nhiên.

- Thích. Nhưng ngứa quá. Không chịu được.
- Cởi ra thầy xem.

Vừ cởi áo, rồi cởi quần, thầy lộn trái ra sẫm soi từng chỗ một, giữ thật mạnh mấy cái.

- Xong rồi, không ngứa nữa đâu, chắc tại có kiến thôi.

Vừ miễn cưỡng mặc vào. Vẫn ngứa. Ngứa đến phát điên. Không hỏi thầy giáo nữa, Vừ lấy bộ quần áo cũ ra thay. Sáng hôm sau, khai giảng năm học mới, có cán bộ Sở về dự. Cán bộ Sở muốn gặp em nào ở xa nhất để hỏi chuyện. Em đó là Giàng Sênh Vừ.

Và Vừ, với bộ quần áo không phải đồng phục xuất hiện trước mặt cán bộ Sở đã khiến các thầy, các cô hết sức tức giận.

Vừ không muốn nhớ đến cảm giác bỏng rát hai bên má khi bị cô chủ nhiệm gọi lên oán trách nữa. Cảm giác đó thật không thể chịu nổi. Vừ bị phạt vì không nghe lời. Hình thức phạt là ngủ một mình trong phòng học. Đêm đó Vừ không ngủ. Không phải vì sợ đêm tối, cũng không phải vì không có ai nói chuyện cùng, mà vì Vừ nghĩ mãi không ra vì sao mình bị phạt. Tại sao cứ mặc bộ quần áo mới vào thì mình lại ngứa? Tại sao thầy cô không tin lời mình? Tại sao mình không được phép mặc quần áo mang ở nhà đi? Quần áo đó ông nội phải để dành tiền công hàng mấy chục cái lưỡi cày mới mua được ở chợ huyện. Vừ ngồi thu lu trên một cái bàn, nhìn qua cửa sổ ra con đường trắng trắng trước mặt. Con đường ấy mở về hướng U Khố Sủ đấy. Nhưng muốn về U Khố Sủ phải có tiền đi hai chặng ô tô, rồi đi bộ gần một ngày nữa mới tới. Mà Vừ thì làm gì có tiền. Màn đêm giăng kín bốn phía. Thỉnh thoảng một cơn gió lạnh lạnh từ đâu lại thổi tới. Gió ở đây không như gió trên U Khố Sủ. Gió U Khố Sủ con nào ra con nấy, đàn bà mới đẻ hay người ốm dở phải tránh tuyệt đối không thì chúng quật cho không dậy nổi. Nhưng đám trai mới lớn như Vừ thì phải xông ra trước gió. Bao giờ những mảnh nương ngô bé như manh chiếu trên cao nhất ông nội cũng dành cho Vừ. Vì trên ấy nhiều gió, làm thằng trai phải để gió thốc vào ngực thì mới thành người được.

Chợt có tiếng chó tru lên từng hồi phía xa. Ú u... ú u... nghe quen quá. Vừ đứng dậy, áp mặt vào chấn song cửa sổ, cho hai ngón tay vào miệng, rít lên một hồi lanh lảnh. Tiếng tru như đáp lại, từng hồi, từng hồi một. Có tiếng thở hồng hộc, tiếng lục lạc leng xeng, rồi một con chó đen tuyền xuất hiện.

- Mày đấy à chó? Sao mày tìm được tao?

Vừ thò tay qua cửa, tóm lấy cái đầu bù xù của con chó. Toàn thân nó ướt

sững, lông bết từng mảng. Vừ mở cửa, con chó chạy tọt vào, rúc vào ngực, vào cổ, liếm tới tấp lên mặt Vừ. Vừ nhìn quanh, rồi đưa tay vào túi áo sờ soạng. Chẳng có gì cho nó ăn cả, chắc là nó đói lắm, tội nghiệp.

- Sao mày lại đến đây?

Vừ hỏi, con chó vẫn rúc cái đầu bù xù, ướt sũng vào ngực Vừ, hít hít. Vừ cởi áo, lau người cho nó. Rồi hai đứa nằm gác lên nhau ngủ thiếp đi.

Lúc Vừ tỉnh dậy thì con chó đã đi. Vừ gọi, không thấy nó đâu. Nó đi đâu vậy? Nó không thương Vừ sao? Và Vừ ngồi thu lu trên mặt bàn, nước mắt chảy đầm đìa trên hai má. Dường như tất cả những uất ức, hờn tủi đến bây giờ mới bùng lên, cảm giác đơn độc, buồn bã ngập tràn trong tâm hồn. Chó ơi, mày đi đâu? Đưa tao về U Khố Sủ đi.

Đêm sau, đêm sau nữa, Vừ vẫn không ngủ được, mặc dù cô giáo chủ nhiệm đã thôi không phạt Vừ nữa, cũng không bắt Vừ phải mặc đồng phục nữa. Nhưng Vừ vẫn không ngủ được. Vừ nhớ tiếng gió rú rít từng hồi, nhớ mùi phân bò khô bị đốt cháy, nhớ tiếng gầm gừ của vực sâu, nhớ cánh chim ưng chao liệng trên bầu trời xanh thăm thẳm... Không thể nào chợp mắt được. Vừ sắp ốm rồi.

Tối thứ bảy, cả trường được xem phim. Một bộ phim nước ngoài dành cho thiếu nhi. Phim rất hay. Lần đầu tiên Vừ được xem phim. Nhưng thích thì ít mà nhớ ông nội thì nhiều. Giá như ông được xem phim với Vừ thì tốt biết mấy. Cả đời ông chắc cũng chưa biết phim là gì. Phim hết rồi nhưng Vừ vẫn ngồi yên ở đấy mặc các bạn lục tục đứng dậy.

Vừ là người sau cùng đi về khu nhà ở. Điện ngoài sân đã tắt, ánh trăng bắt đầu tràn ngập không gian. Lại có tiếng chó tru lên, nhưng tru rất khẽ. Vừ quay ngoắt lại, nhìn ra phía cổng. Trời ơi, một cái bóng cao lớn, đội mũ nồi, mặc áo bông to xù đang gio tay qua khe cổng sắt vẫy vẫy. Vừ nhìn trước nhìn sau, bóng cô giáo cũng đã khuất sau bức tường, cậu lao như tên bắn ra cổng. Rất nhanh,

Vừ trèo qua cổng sắt, tóm một cái, cậu đã nắm gọn trong vòng tay to lớn, ấm áp của ông nội.

- Nó dẫn ông đến đây đây.

Ông chỉ con chó và nói. Vừ gật gật đầu. Ngay từ lúc nghe thấy tiếng tru của nó Vừ đã biết chính nó đã đưa ông nội đến.

Ông nội sờ nắn khắp người Vừ, nhấc lên, đặt xuống mấy lần.

Sao chúng nó đi học đứa nào cũng béo lên mà cháu thì gầy thế, Vừ?

Vừ:

- Gầy đâu mà gầy. Ông phải sờ vào đây mới được chứ.

Nó cầm tay ông, ấn vào hai hông.

- Có muốn về U Khố Sủ không?

Ông hỏi. Vừ thảng thốt:

- Có được không chứ?

- Sao mà không được.

- Bao giờ?

- Bao giờ muốn thì về.

- Bây giờ được không? Được không hả ông?

Ông nội gật đầu. Vừ không nhìn thấy hai giọt nước mắt đang ứa ra trên khóe mắt ông. Không chỉ Vừ mà cả ông cũng nhận thấy, đây không phải là nơi dành cho Vừ. Phải trả Vừ về với U Khố Sủ mới được. Thằng trai Mông này phải ở trên U Khố Sủ mới thành trai Mông được.

Thế là ngay trong đêm mờ mờ ánh trăng ấy, Vừ bỏ học về U Khố Sủ với ông nội.

Bà nội đã thức suốt hai đêm để chờ hai ông cháu về. Vừ kinh ngạc nhận ra

mái tóc bà đã bạc trắng hoàn toàn. Làm sao mà tóc bà lại có thể bạc đi nhanh thế cơ chứ? Nhưng bà vẫn đủ sức đeo một quầy tầu ngô giồng lên gieo trên nường. Và vừa gieo vừa hát, khúc hát của một cô gái mới về nhà chồng làm dâu. Khúc hát lảnh lót, thanh mảnh bay vun vút lên cao.

Và Vừ lại ngày ngày mang lưới cày đến khắp các xóm cao thấp ở U Khố Sủ. Sức Vừ đã mang được lần thì bốn, lần thì năm cái lưới cày. Mang lưới cày đi, mang ngô, đậu tương, trứng gà, bí ngô về. Mỗi buổi chiều, bà lại đứng ở cổng chờ Vừ, nhận lấy những thứ Vừ mang về, chia ra thành từng món, cất đi mỗi nơi một ít. Tối tối, ba ông bà cháu lại quây quần bên bếp, ăn mèn mèn với canh rau cải, thỉnh thoảng có cá khô nướng, có thịt kho mặn.

Vừ cứ thế lớn lên. Lớn nhanh hơn cả những đứa có bố có mẹ. Vừ trở thành một đứa trai Mông đẹp đẽ, chăm làm. Vừ đi đến đâu ánh mắt của bọn con gái lại dính chặt vào lưng.

Vừ đã lớn lên mà không có mẹ. Có lúc Vừ tự hỏi, nếu có mẹ ở bên cạnh thì hôm nay Vừ thế nào? Vừ có vui hơn không? Những ngày mẹ mới đi lấy chồng, đêm nào Vừ cũng khóc, đêm nào cũng rúc vào nách bà, thấm nước mắt lên áo bà. Vừ giận mẹ, càng nhớ thì càng giận. Từ lúc đi lấy chồng tới giờ chưa lần nào mẹ quay về mà nói được với Vừ một câu. Mẹ chỉ biết vui cho mẹ thôi, Vừ sống thế nào, ông bà sống thế nào mẹ có cần biết gì đâu. Không có mẹ, Vừ vẫn lớn lên. Không có mẹ, Vừ vẫn có người yêu. Và không có mẹ, Vừ cũng vẫn mất người yêu. Mẹ chẳng liên quan gì đến Vừ.

Nhưng tại sao giận mẹ mà Vừ lại buồn đến thế?

Tại sao giận một người lại buồn đến thế?

5. TRONG BÓNG TỐI SỰC MÙI PHÂN BÒ

Súa theo mẹ chồng đi giúp đám cưới bên nhà bà cô về. Trời đã tối từ lâu. Mọi hết cả người vì chạy đi chạy lại suốt từ lúc mờ sáng, Súa đi vào trong buồng, bỏ túi treo lên tường. Phồng đang nằm trên giường, bật đài nghe nhạc, lơ mơ ngủ. Thấy Súa vào, Phồng nhồm dậy:

- Đi cả ngày về, thấy chồng mà chả nói gì nhỉ?

Súa im lặng. Phồng đứng dậy, đi tới, ôm lấy Súa từ đằng sau, rúc đầu vào gáy Súa. Súa giãy ra. Kệ, Phồng vẫn ôm chặt. Mũi hít hít.

- Nhớ quá, cho chồng ôm một tí.

Súa đứng buông thông tay, vẫn không nói năng gì. Trừ những lúc có việc phải hỏi đến, không thì chẳng bao giờ Súa mở miệng ra với Phồng. Phồng hít mấy hơi thật mạnh đằng sau gáy Súa:

- Thật, nhớ cái mùi này quá.

Súa rùng mình một cái. Súa sợ. Dù cố nhin, nghĩ đến những thứ khác trong lúc Phồng muốn làm gì thì làm thì Súa vẫn sợ. Vì sợ nên cố đẩy tay Phồng ra.

Phồng thấy Súa đẩy ra thì cáu:

- Nay, đừng có thấy tôi yêu mà coi thường nhé.

Súa vẫn cố gỡ tay Phồng ra. Gỡ làm sao được chứ. Tay Phồng cứng như sắt, siết chặt lấy Súa. Còn chưa kịp kêu lên thì Phồng đã túm lấy Súa như túm một con gà, quăng lên giường. Đầu Súa va vào thành giường cộp một cái, hoa hết cả mắt. Phồng nhảy chồm lên, ngồi lên hai chân Súa:

- Có ai làm vợ như cô không? Cả ngày không mở mồm. Lúc chồng yêu thì như

cái cột nhà. Làm người sống hay người chết thế hả?

Chỉ có Phổng như thế hay đàn ông đều như thế? Được một cái cây thì muốn có cả khu rừng. Có được ngôi sao thì muốn một bầu trời. Súa thấy mình như người đi lùi. Súa lùi một bước Phổng sẽ tiến một bước. Phổng muốn Súa lùi vào vách núi hay lùi ra mép vực đây?

Súa cắn răng quay mặt đi. Đầu vẫn còn đau điếng. Khi Phổng đã lên cơn giận thì tốt nhất là đừng có làm gì hết, im lặng. Cãi lại một câu là Phổng sẽ chẳng khác gì con chó điên, cắn xé cho rách toác ra.

Nhưng cho dù Súa có im lặng thì Phổng cũng chẳng để yên. Phổng bẻ cái mặt Súa ngửa lên, buộc Súa phải nhìn thẳng vào mình. Và Phổng càng nói thì nước bọt càng phun ra, văng cả vào mặt Súa.

- Chết hay sống thì cũng của thằng Phổng này, nhớ chưa!

Phổng giật phăng áo Súa ra, tóc vấy lên. Súa nhắm mắt, cắn răng, hai tay nắm chặt lại, chuẩn bị chịu đựng những cơn thúc ngược lên của Phổng.

Nhưng đột nhiên Phổng buông Súa ra, nằm vật sang bên.

Súa mở mắt ra, thấy Phổng đang trừng trừng nhìn trần nhà. Rồi Phổng bật khóc. Khóc thật chứ không phải giả vờ.

- Vợ à, vợ mà cứ thế này thì thằng Tráng A Phổng chẳng khác con bò đực dâu. Mỗi ngày cứ thế mà nhảy lên con cái xong lại tụt xuống...

Phổng khóc thành tiếng. Khóc như bị đánh, bị chửi. Phổng khóc làm Súa phát hoảng. Súa chẳng biết làm gì, kéo hai vạt áo che kín lại phần ngực vừa bị bóc trần ra.

Phổng khóc chán thì ngồi dậy, lôi một góc chăn lên chùi nước mắt. Chùi xong thì mặc quần áo, đội mũ, lấy chìa khóa xe máy đi ra ngoài.

Một lúc sau tiếng xe máy đã nổ phành phành ngoài sân, lúc nữa thì biến mất.

Mỗi khi cáu giận, dù là nửa đêm hay mờ sáng thì Phổng cũng lấy xe phóng ra khỏi nhà. Phổng đi đâu chẳng ai biết. Bố mẹ quen rồi cũng chẳng thèm hỏi. Phổng đi chán lại về, hoặc chưa chán thì hết tiền cũng sẽ lại về.

Phổng đi rồi, Súa chui vào chăn nằm.

Gió rít từng cơn bên ngoài, xé rách cả tờ giấy Phổng dán che cái ô cửa sổ. Tiếng mấy con dê tranh chỗ nhau ngoài chuồng vắng vào be be. Đêm khuya lạnh thế này, gió thế này, một miếng thịt cắt ra treo ngoài dây phơi một lúc đã đông cứng cả lại, mà Phổng vẫn đi ra khỏi nhà. Súa không biết Phổng có thể đi đâu? Ai đồng ý cho Phổng ở nhà người ta qua đêm? Họ hàng thì không phải rồi. Họ hàng thế nào cũng sẽ nói cho người nhà biết. Thường thì Phổng sẽ về nhà vào lúc trời sáng, người đầy mùi rượu, có lúc có những mùi khác nữa, Súa không nhận ra là mùi gì.

Thỉnh thoảng sau khi Phổng bỏ nhà đi, Súa cũng nghĩ một ít. Rằng mình hình như cũng làm gì đấy không đúng lắm. Là vợ, đáng lẽ phải giữ chân chồng ở nhà. Đằng này lại khiến chồng muốn bỏ đi.

Súa thức đến gần sáng mới ngủ được. Vừa ngủ một lúc thì gà gáy, lại bò dậy. Súa đi ra bếp để nấu bữa sáng mà rùng mình vì gió lạnh xuyên qua khe cửa như một lưỡi dao mỏng, cắt xoẹt ngang người.

Vừa thôi cho lửa cháy bùng lên thì mẹ chồng dậy. Mẹ chồng mệt mỏi ngồi xuống bên bếp, hơ hai tay vào lửa cho ấm.

- Vợ Phổng à...

Mẹ chồng nói bằng cái giọng buồn buồn.

- Đêm qua thằng Phổng lại đi à?

Súa gật đầu, lí nhí:

- Vâng.

- Cãi nhau à?

Súa im lặng, mẹ chồng thở dài:

- Không cãi nhau không thoải mái hay sao?

Súa không biết nói thế nào. Đây là lần thứ bao nhiêu Phồng bỏ đi ra khỏi nhà vào lúc nửa đêm, Súa chẳng nhớ nữa.

Mẹ chồng nhìn thẳng vào Súa, hỏi tiếp:

- Chuyện vợ chồng... hai đứa... tốt đấy chứ?

Súa lúng túng, mặt nóng bừng.

- Vâng...ấn tốt. Mẹ ạ...

- Làm vợ khó lắm con dâu à. Lúc nào cũng phải nhìn mặt chồng. Đoán xem chồng mình đang nghĩ gì. Sao hôm nay nó buồn thế? Sao hôm nay nó lại cáu với mình? Sao hôm nay vừa mới buổi sáng nó đã đánh con gái, chửi con trai?...

Súa tì cằm lên đầu gối, mắt nhìn chăm chăm vào ngọn lửa đang bập bùng cháy. Trong đồng lửa, một que củi đang sùi ra một nắm bột trắng. Mẹ chồng vẫn chưa nói xong:

- Phải nhìn mặt chồng cho đến lúc chết. Nếu mình chết trước, thì cũng phải nhìn mặt nó xong mới được chết. Phải nói với nó là, tôi đi trước, giữ chỗ cho ông... Ấy da, thế đấy.

Súa chưa nghĩ ra phải nói gì với mẹ chồng thì Phồng về.

Mặt Phồng trắng toát, chắc vì gió lạnh quá. Cái mũi ướt sũng, lông mi lông mày cũng ướt vì sương.

Phồng dựng xe, tắt máy, mặt nặng trĩu đi vào trong nhà. Không hỏi thì cũng biết là Phồng sẽ đi ngủ. Ngủ bù. Đêm qua Phồng đã thức trắng, ở đâu, làm gì, với ai, không ai biết. Nhưng Phồng luôn phải ngủ bù mỗi khi bỏ ra khỏi nhà. Phồng sẽ ngủ đến trưa, hoặc đến tận chiều mới dậy, chẳng cần ăn uống gì hết.

Súa không nhớ được mình đã ở nhà Phổng bao nhiêu ngày. Cũng không muốn nhớ nữa. Mỗi ngày đều trôi qua như thế. Ban ngày làm việc nhà, việc nương, tối thì để cho Phổng giày vò, xong thì ngủ một giấc chập chờn, mờ sáng lại dậy. Ngày nào cũng giống ngày nào, thế thì nhớ có bao nhiêu ngày để làm gì?

Điều đáng nói bây giờ là Súa có thể chấp nhận sống như vậy, không cần biết ngày tháng, yên thân làm con dâu nhà họ Tráng. Nhưng Phổng thì càng lúc càng khó chịu. Phổng bảo không hiểu Súa là người gì. Người gì mà có mỗi việc làm vợ cũng không biết. Phổng cũng bảo không biết thì phải học chứ. Súa thấy mình muốn làm một quả bí ngô cũng không yên. Đúng thế đấy. Dù là một quả bí ngô nhét dưới gầm giường cũng không yên.

Súa mới gặp Vừ.

Lâu lắm rồi mới gặp. Nói là lâu vì không nhớ từ bao giờ.

Súa từ nương ngô về nhà. Bó cây ngô khô cồng kềnh, to như một đồng rơm ngất ngư trên lưng Súa. Nhìn từ xa không ai nhận ra có một người đàn bà Mông chìm trong đồng ngô khô ấy. Gió từng đợt đang cuộn cuộn đổ ra từ trong khe núi như muốn hất ngược cả Súa và bó ngô trở lại chân nương. Phải nhanh chân lên, bụng bảo dạ vậy nhưng không sao bước nhanh được. Thân cây ngô đã khô dùng để đun rất thơm, ngọt như mùi mía nướng.

Hai bắp chân tròn căng, chắc nịch sau lớp vải xà cạp vẫn bám vào mép đường chênh vênh bước đi. Đã có lúc gió thốc mạnh làm Súa muốn ngồi phệt xuống, mặc kệ nó ra sao thì ra. Nhưng trời sắp tối đến nơi, ngồi xuống thì chẳng biết lúc nào mới về đến nhà.

Bất chợt có một bóng người nhảy xổ ra giữa đường, dang tay chắn ngang.

- Ối! Ai đấy?

Súa giật mình kêu lên. Vừa kịp nhận ra người đàn ông đứng trước mặt mình.

- Sao lại ở đây?
- Sao lại không ở đây?
- Tránh ra cho tôi đi.
- Không được. Nói chuyện một tí đã rồi mới được đi.
- Có chuyện gì đâu mà nói. Muộn rồi, tôi còn phải về.
- Súa!

Vừ quát lên. Đúng vậy, đó là Vừ. Mùi khói đốt phân bò lại phảng phất. Súa giật mình ngã ngửa ra sau vì tiếng quát của Vừ. Hai sợi dây gùi ngô vẫn chằng qua vai đau điếng. Súa đang ở một tư thế rất buồn cười. Nằm tênh hênh trên bó ngô to xù, hai tay dang ra, vấy tóc ngược lên đến đuôi, qua cả xà cạp, lộ ra phần da thịt trắng muốt, như bị trói.

Không để Súa kịp thở, Vừ nhảy chồm lên người Súa. Cơ thể nóng sực, nặng trĩch của Vừ ấn Súa chìm sâu vào bó ngô ấm áp. Không còn tiếng gió hú nữa, không còn cảm giác lạnh buốt lùa vào từng chân tóc nữa, chỉ còn tiếng thở gấp gấp và hơi thở nóng rực của Vừ đang phả vào mặt Súa. Súa đỡ ra. Vừ vùi mặt vào ngực Súa, Súa cảm thấy luồng hơi nóng từ Vừ đang lùa qua cả lớp vải dày, xộc vào ngực mình. Cái gì đó như kim châm đang lan dần khắp cơ thể.

Mặc kệ ông trời, mặc kệ U Khổ Sủ, mặc kệ Tráng A Phổng, mặc kệ cả tiếng lợn kêu đòi ăn từ ngôi nhà trên cao kia đang gào rống. Mùi của tóc, của da thịt, của quần áo người đàn ông đang chen trên người đã khiến Súa chết đi sống lại bao lần đang ùa về, quây kín lấy Súa. Bàn tay vừa cứng cáp vừa mềm mại của Vừ đang bắt đầu lần tìm. Mặc kệ thôi. Cha ơi, mẹ ơi, rừng núi ơi, ông trời ơi, Súa phải mặc kệ thôi.

Nhưng không mặc kệ được. Hình ảnh Phổng lù lù hiện ra trước mặt, vừa găm gù như chó tranh ăn kèm theo những cơn cầu xé điên cuồng trong bóng tối khiến

Súa thở hắt ra. Cảm giác nóng nực phát điên biến mất. Không còn gì nữa. Và nước mắt bắt đầu ứa ra. Vừ cũng đã nhận thấy cơ thể Súa đang nguội đi rất nhanh. Bàn tay vẫn còn đặt ở một nơi mà không một đêm nào vật vãi trên U Khố Sủ nghe gió rít ào ào Vừ không nghĩ tới, cũng tuột ra.

- Về thôi, Vừ à.

Vừ ngồi dậy, còn nhớ gỡ hai sợi dây vẫn chằng trên vai Súa ra.

- Súa không còn là của Vừ rồi.

- Vừ phải biết từ lâu rồi chứ.

- Biết làm sao được. Cứ tưởng người đi nhưng cái bụng thì ở lại.

- Súa bị làm vợ người ta rồi...

- Nhưng không muốn thì vẫn được mà. Có gì khó đâu. Súa à... - Giọng Vừ gấp gấp - Về với Vừ đi. Vừ đã làm bấy đá xung quanh nhà rồi, thằng Phổng không bao giờ cướp lại được đâu.

Súa ngồi yên như hóa đá trên đồng cây ngô khô đang tỏa ra mùi hương ngọt lịm.

- Nhưng Súa không còn là đứa gái nữa. Thành gái già rồi, Vừ không sợ người ta cười à?

- Sợ gì. Mình lấy vợ cho mình dùng chứ cho ai mà sợ.

- Bây giờ thì nói thế. Dùng rồi mới chán.

- Phải tin Vừ chứ. Nhé, về nhà với Vừ nhé.

Vừ còn nhét vào tay Súa một tờ tiền. Tờ tiền ấy giờ Súa vẫn giữ đây, nó nằm giữa những nếp khăn quần kỹ ở trên đầu.

Tờ tiền mỏng dính, nằm giữa những nếp khăn, sờ cũng chẳng thấy, nhưng lúc nào cũng nóng như hòn than. Súa chẳng biết cất nó đi đâu. Cất đi đâu cũng sợ có người phát hiện ra. Chưa nói đến việc bị nghi là lấy trộm tiền của bố chồng,

của chồng, chỉ riêng việc bị hỏi giữ tiền làm gì đã không biết trả lời thế nào. Ở nhà họ Tráng, chỉ có đàn ông được giữ tiền. Mẹ không bao giờ được cầm cái chìa khóa hòm đựng tiền, khi nào có việc phải dùng thì hỏi bố, cần bao nhiêu bố đưa bấy nhiêu. Dùng không hết mang về trả. Bố chồng cũng nói đàn bà giữ tiền sẽ hỏng hết người. Đàn bà với tiền như lửa với nước, phải tránh xa nhau ra mới được.

Thế nên cất tờ tiền trên khăn vấn đầu, cứ một lúc Súa lại phải đưa tay lên sờ sờ. Biết thế này chẳng nhận tờ tiền của Vừ nữa. Lúc nào cũng lo sợ có khi ốm mất. Nhưng mà lúc ấy muốn trả lại Vừ cũng không được vì dúi xong vào tay Súa thì Vừ đã chạy mất.

***

Xí ngồi trong bếp sao một chảo lá thuốc. Mùi thuốc thơm lừng bay khắp nhà. Sao thuốc phải để lửa nhỏ, chảo nóng vừa phải, sao đều tay cho lá thuốc khô giòn nhưng không được cháy. Lá thuốc mà cháy thì chỉ vớt đi. Sao xong sẽ cho vào cối tán thật nhỏ, tán ngay lúc nhắc chảo ra khỏi bếp.

Bên ngoài sương mù vẫn đang giăng mờ mịt. Đã nhiều ngày liên trời không có tí nắng nào, cũng không mưa. Sương đặc quánh từ đêm đến sáng, đến tận trưa mới tan đi một ít, cũng chỉ đủ để nhận ra người quen ở cách một đoạn không xa mấy.

Bà nội Vừ đến. Bà gập cái ô, dựng ngoài cửa bếp, thông thả đi vào. Xí thấy bà đến thì vội vàng đứng dậy, luống cuống quên cả chảo thuốc đang sao.

- Bà... Bà đến chơi ạ. Bà đến sớm thế, đường còn đang ướt mà.

Bà nội Vừ tự nhiên kéo ghế ngồi xuống, túm lấy tay áo Xí:

- Trông cái chảo thuốc cẩn thận, cháy bây giờ. Bà tiện có việc đi qua thì vào chơi thôi.

Xí nhắc cái chảo xuống khỏi bếp. Có người già đến, phải ngồi tiếp cẩn thận. Thuốc để đây tí sao tiếp. Xí rót nước cho bà, ngồi xuống nắn nắn cái đầu gối bà:

- Bà uống thuốc thấy có tốt không?
- Tốt. Tốt lắm. Đi bộ từ nhà bà sang đây mà không mỏi chân đây.
- Bà uống hết lại bảo cháu lấy tiếp nhé!
- Ày. Phiền quá. Lúc nào đau mới gọi thôi. Bình thường vẫn đi tốt mà.

Xí mỉm cười. Chẳng định hỏi mà tự dưng lại buột miệng ra:

- Anh Vừ thế nào rồi bà? Bớt buồn chưa ạ?
- Ôi chà, không nói đến thì thôi. Nói đến là bực cả mình.
- Lại dám láo với bà à?

Bà xoa tay:

- Không. Không phải thế. Nó mà dám láo thì bà bẻ gãy chân.

Hai bà cháu cùng cười. Bà im lặng một lát rồi tiếp:

- Bà... thật là chẳng biết làm thế nào với cái thằng này Xí ạ.

Xí cầm tay bà đặt lên hai đầu gối mình, nắn nắn mấy khớp xương.

- Có chuyện gì hả bà?
- Cũng chẳng có chuyện gì lớn. Nhưng nó cứ làm cho người già bực mình.
- Thanh niên mà lúc nào cũng biết cách làm cho người già vui thì cũng không phải là thanh niên đâu bà ạ.

Bà lắc đầu, nhìn Xí chẳng giấu gì yêu mến:

- Mà có làm cho người già buồn bao giờ đâu. - Bà im lặng một lúc rồi tiếp - Mà làm cháu dâu bà thì tốt, Xí nhỉ.

Xí đỏ bừng hai má, lúng túng:

- Cháu bị mẹ mắng suốt đây bà ạ.

Bà nội Vừ về, Xí đưa bà ra cổng, nhìn theo cái bóng hơi còng của bà ngược dốc, một lúc bà đã lẩn vào sương mù, chẳng thấy đâu nữa.

Lời bà nói khiến Xí rộn ràng như có một con chim nhỏ đang vỗ cánh trong ngực. Tự dưng muốn hát nữa.

Xí nghĩ đến Vừ nhiều hơn mỗi ngày, từ lúc mở mắt đến lúc đi ngủ. Ngủ cũng mơ thấy Vừ. Ban ngày làm gì cũng thấy Vừ loanh quanh ở bên. Vừ đứng yên ở đâu đó, miệng cười, mấy cái răng trắng lóa. Sương mù bay quanh Vừ, Vừ mặc kệ, cứ đứng đấy nhìn Xí.

Xí không biết mình làm thế là đúng hay sai, nhưng dù đúng hay sai thì cũng không phải không muốn mà được. Xí chưa bao giờ nghĩ đến ai nhiều thế này. Xí sờ sờ lên vai mình. Cánh tay to lớn của Vừ đã từng quàng lên vai Xí như thế này, đặt ở đây, để Xí đi về nhà trong cái ngày bị Phổng đánh cho tơi tả. Xí nhớ mùi của Vừ.

Từ lúc nghĩ nhiều đến Vừ, tự dưng Xí thấy ở Vừ cái gì cũng hay. Lúc trước, mỗi khi nghe Súa kể về Vừ, nhìn ánh mắt Súa lấp lánh, hai má Súa hồng rực, Xí chỉ thấy ngạc nhiên. Lúc ấy Xí hỏi Súa, tại sao yêu lại vui vẻ thế? Súa cười khanh khách, má càng hồng rực. Súa bảo, Xí phải thử đi thì mới biết tại sao.

Đâu phải nói thử là thử được ngay. Phải có người để yêu thì mới thử yêu được chứ.

Xí với Súa trái ngược nhau rất nhiều thứ. Súa cao lớn hoạt bát, đi nhanh, nói nhanh, làm nhanh, ăn nhanh. Xí thì bé nhỏ, nói khẽ, cười cũng khẽ. Thế mà hai đứa lại thân nhau, lúc nào cũng dính chặt với nhau. Chỉ xa nhau ra một chút từ khi Súa có người yêu là Vừ thôi. Súa nói, nếu Vừ có em trai thì sẽ nghĩ cách để Xí yêu nốt em trai Vừ. Như thế thì hai đứa sẽ thành chị em dâu, con cái cùng mang họ Giàng, sẽ được ở với nhau cùng một nhà đến tận lúc chết. Bọn mình phải ở với nhau đến tận lúc già thật là già, lưng còng, mặt cúi xuống tận đầu gối

ấy. Mỗi khi muốn nói chuyện gì với nhau không mất công phải ngẩng lên vì hai đứa cùng còng rồi.

Bây giờ thì chẳng tính được chuyện gì nữa. Súa đã thành gái có chồng, Xí thì vẫn ở đây, ngày ngày làm bạn với những cây thuốc. Bây giờ, Xí không cần phải tìm người để thử nữa. Xí đã biết tại sao khi trước Súa lại luôn vui vẻ rục rĩ như thế.

Nhưng Xí thì chưa vui vẻ được.

Xí nhìn vào mắt Vừ, không thấy yêu thương, chỉ thấy buồn rầu. Buồn rầu mênh mông như một bầu trời không có mây, thật cao, thật xanh, thật trống trải. Không một chút niềm vui nào, không một chút lấp lánh nào. Xí chẳng nghĩ được cách gì để lấp đầy cái bầu trời trống không, hoàn toàn không có một dấu vết gì kể cả là một cánh chim vừa liệng qua ấy.

Xí không nghĩ ra được. Mà cho dù Xí có nghĩ ra thì Vừ có cần đến không?

Xí đứng mãi ở cổng, lưng dựa vào cây đào già. Những cái lá đào đã rụng hết, cành mốc trắng trơ ra gầy guộc trong sương như là đã chết. Trên ngọn cây đào có một cái tổ chim. Là tổ chim bỏ không. Chim bố mẹ, chim con đều đã bay đi hết. Cứ mùa đông là chim sẽ bỏ tổ để bay đi tìm nơi trốn rét. Mai kia mùa xuân đến, lá ra xanh mướt, tự khắc chúng sẽ bay về. Xí đưa cánh tay lên mũi. Lâu lắm rồi chứ, nhưng cái mùi của Vừ, là lạ, say say, vẫn còn phảng phất trên người Xí.

Xí thật cũng không muốn nghĩ đến Vừ nhiều thế này. Nhớ nhiều mệt lắm. Nhớ mà không gặp được lại buồn nữa. Buồn như có ai cầm dao cứa cứa vào từng đoạn ruột. Buồn muốn chảy nước mắt ra. Kỳ lạ thật đấy. Nhớ một người, chỉ nhớ một người thôi, mà cũng buồn đến thế.

Bà nội về đến nhà thì Vừ mới ngủ dậy, đang đi ra bể rửa mặt. Nhìn thấy bà, Vừ ngạc nhiên:

- Bà đi đâu sớm thế?

Bà treo cái ô lên tường, lườm Vừ:

- Sớm gì? Sắp hết ngày rồi mới ngủ dậy còn kêu sớm.

Vừ cười hì hì.

Bà lẩm bẩm:

- Phải lấy vợ cho mày mới được.

Vừ cười to hơn:

- Bà nói phải đấy.

Bà giật mình:

- Mày nói thật hay đùa đấy.

Vừ nói oang oang từ ngoài bể nước:

- Thật chứ. Bà cứ lấy đi. Bà ưng đứa nào thì lấy đứa ấy về là được. Bà lấy cháu dâu cho bà mà, có phải lấy cho cháu đâu.

Bà lão giậm chân:

- Đừng có mà làm tao tức chết, thằng kia!

Vừ vẫn nhe răng cười:

- Sao bà phải tức? Bà muốn có cháu dâu, thế thì cháu bảo bà cứ lấy về. Cháu đồng ý luôn. Bà lấy đứa nào cũng được, cứ con gái là được.

Bà càng cáu:

- Đừng có thách. Tao sẽ đi hỏi. Mang về rồi thì mày không nghe cũng không được.

Vừ vục mặt vào chậu nước lạnh. Nước lạnh buốt, cảm thấy hai má cứng cả lại. Vừ vẫn thích rửa mặt nước lạnh thế này vào những ngày trời rét. Càng rét càng thích. Uống cũng thích uống nước lạnh. Bà sợ Vừ ốm, Vừ bảo ngoài lạnh trong cũng lạnh thì không ốm được.

Vừ thì có bao giờ ốm.

Bò còn ốm, còn chết rét chứ Vừ thì không. Vừ có thể đứng cả ngày ngoài trời lạnh, dầm chân trong tuyết để bới ra những cây cải bị tuyết vùi, chân còn không thềm đi giày, đều chẳng làm sao hết.

Vừ chỉ sợ lạnh ở trong lòng thôi.

Vừ bây giờ thì đang lạnh buốt trong lòng, mà chẳng có cách gì sưởi cho ấm lên cả.

Vừ muốn đưa Súa trốn đi, nhưng Súa lại không muốn. Là vì sao? Vì Súa đã hết thương Vừ, hay vì thằng Phổng cũng biết cách làm cho Súa vui vẻ giống Vừ? Dù là vì sao thì cũng đều khiến Vừ đau lòng. Đau đớn và lạnh lẽo. Thật là khó chịu.

***

Phổng lôi xềnh xệch Súa vào buồng.

Súa bị kéo đi, làm rơi cả con dao đang để trên bệ bếp.

Con dao va phải cái chảo, xoảng một cái, Phổng mặc kệ, vẫn kéo Súa đi.

Súa, như mọi hôm, nghĩ việc để làm, mong cho Phổng chờ lâu quá, mới mắt sẽ ngủ biến đi. Nhưng Phổng không đợi nữa.

Phổng ấn Súa ngồi phịch xuống giường. Trời lạnh mà Phổng cười trần, miệng gầm gừ:

- Đừng có nghĩ ra trò gì nữa. Định trốn tôi đến bao giờ, hả?

Súa ngồi ở mép giường im lặng, mắt lại nhìn chằm qua ô cửa. Đêm nay trời tối đen, chẳng thấy gì hết.

Phổng nghiêng răng:

- Tôi hỏi, cô định trốn tôi đến bao giờ? Nói cho mà biết nhá, có làm gì thì cuối cùng cô vẫn phải chui vào đây, vào cái buồng này, nằm trên giường này, làm

vợ tôi, rõ chưa? Hả?

Súa im lặng. Súa chẳng có cách gì tốt hơn là im lặng. Phổng đi vòng quanh căn buồng, lồng lộn tức tối. Rồi Phổng dừng lại trước mặt Súa, cầm lấy cầm Súa, nhấc mặt Súa ngửa lên, bóp mạnh.

- Bây giờ tôi hỏi Súa một câu, Súa phải trả lời tôi.

Súa im lặng, không phản ứng.

Phổng hắng giọng, hỏi:

- Nếu bây giờ tôi cho Súa đi khỏi đây, đi luôn, thì Súa có đi không?

Súa ngẩng lên nhìn Phổng, tỏ ý không hiểu.

- Cứ trả lời đi đã. Nếu tôi để cho Súa đi thì Súa có đi không?

- Có thì sao mà không thì sao?

- Trả lời đi đã.

Súa im lặng không nói.

Phổng quát giật giọng:

- Nói!

Súa giật bắn. Bất chợt có tiếng sáo cất lên phía cửa sổ. Chẳng hiểu sao tự dưng lại có tiếng sáo. Hay là Súa tưởng thế cũng không rõ nữa. Súa như cây đuốc bắt lửa, đứng vụt dậy, chỉ mặt Phổng:

- Anh có biết anh giống cái loại gì không? Là con hổ. Không phải người. Anh vồ người ta rồi, vừa ăn thịt anh còn vừa vờn cho người ta chết đi sống lại. Bây giờ tôi ở đây, sống có khác gì chết, hả?

Phổng sững người trước phản ứng đột ngột của Súa. Mồm há hốc.

- Giờ anh bảo anh thả cho tôi đi à? Nếu anh là tôi thì anh sẽ đi đâu? Cái gì tôi có thì anh cũng cướp sạch rồi, anh băm nát ra rồi, anh cho vào cối giã, cối xay rồi.

Súa như lên cơn điên, đi vòng quanh Phổng, lấy tay ẩy vào người Phổng, răng nghiến kèn kẹt:

- Tôi còn cái gì hả? Tôi có hơn gì một quả bí thối không? Một quả bí thối. Đến lợn cũng chả ăn được, nói gì người. Bây giờ anh muốn rút quả bí thối này ra đường chứ gì?

Phổng đã lấy lại được bình tĩnh, túm lấy Súa:

- Này, nói cái gì thế?

Súa giăng ra khỏi Phổng, ngồi phịch xuống giường:

- Anh đừng có hòng. Tôi sẽ không đi đâu hết. Tôi sẽ ngồi đây, tôi sẽ làm quả bí thối cho đến chết. Đến chết tôi cũng không tha cho anh đâu. Tôi làm ma sống hiện về.

Phổng không nhịn được, quát to:

- Này! Cô có im đi không hả? Muốn làm tôi tức phát điên phải không? Câm mồm đi.

Súa vẫn gân cổ lên, mặt đỏ phừng phừng:

- Chính anh bắt tôi phải nói mà. Tôi nói khó nghe chứ gì? Tôi cứ nói đây...

Bốp! Phổng vung tay tát thẳng vào mặt Súa.

Súa bị đánh mạnh đột ngột, ngã dúi xuống giường.

Súa chồm dậy, Phổng lại tát bốp một cái nữa. Súa đau quá, choáng váng nữa, hoa hết cả mắt, nằm ạch giữa giường. Phổng nhìn Súa, cười khẩy:

- Tưởng tôi hỏi thế là vì tôi muốn để cô đi thật à? Đùa chứ! Tôi tốn mất bao nhiêu công sức, bao nhiêu tiền bạc, thế mà cô muốn đi là tôi để cho cô đi luôn? Ô hô, tôi không phải thằng điên!

Phổng chồm lên, kéo nghiêng người Súa, đánh vào mông.

- Tôi hỏi thế chỉ vì muốn xem trong đầu cô đang nghĩ gì thôi. Cô bảo cô là

quả bí thối à? Cũng được. Không sao, bí thối hay không thối thì cũng là vợ tôi rồi. Thối tôi cũng dùng, không thối tôi cũng dùng. Mà tôi chán, không dùng nữa thì cô cũng vẫn phải ở đây.

Phổng gần giọng:

- Ở đây, ở cái nhà này này, làm vợ thằng Tráng A Phổng, đẻ con cho thằng Tráng A Phổng, chết đi làm ma nhà họ Tráng. Hiểu chưa?

Phổng cởi phăng quần áo, ném mỗi nơi một chiếc, leo lên giường, không thèm cởi váy áo của vợ, chỉ lật cái váy to tướng, dày cộp lên.

- Quả bí thối à? Thối thì cũng của thằng Phổng này nhá!

Phổng nhào người, vặn bấc cho ngọn đèn cháy to lên.

Súa im lặng, nhắm tịt mắt, cắn răng chịu đựng, không kêu ca, không động đây.

Phổng hùng hục trên người Súa. Súa vẫn nằm im như chết. Phổng thở phì phò.

Rồi như mọi khi, lấy xe bỏ đi.

Súa nằm gục ở đấy, trong bóng tối sực mùi phân bò. Những vết roi lúc trước Phổng để lại trên người Súa bây giờ không còn đau nữa. Cũng có khi đau quá, đến mức chẳng còn cảm thấy gì. Tràn ngập chỉ là một cảm giác ê chề, tê dại, nát bết.

Ai đó đã đến bên cạnh, lúi húi cởi dây trói. Là Chía. Súa ngửi thấy cái mùi trẻ con quen thuộc của nó.

Súa muốn hỏi nó một câu, rằng tại sao con người lại làm thế này với nhau? Súa muốn hỏi, vì sao Súa chấp nhận làm vợ Phổng rồi, ở yên trong nhà họ Tráng rồi mà Phổng vẫn không vừa lòng? Phổng còn muốn Súa như một con bò cái, khi chồng leo lên người phải rống lên từng cơn. Phổng là người hay không phải

người. Nhưng Súa chẳng mở miệng được. Bóng tối đen đặc như đang ủa hết vào trong miệng Súa, chui vào tai, che phủ hoàn toàn. Súa thấy sợ Phồng. Thấy ghê tởm. Không ai dạy Súa khi làm vợ thì phải biết kêu lên khi chồng nó leo lên người. Tại sao đàn bà lại phải kêu lên như bò? Súa rùng mình, buồn nôn.

Cái Chía ngồi đẩy với Súa, để Súa dựa vào bờ vai bé nhỏ mỏng dính của nó. Nước mắt nó lặng lẽ chảy, rơi vào tay Súa. Hai chị em ngồi bên chuồng bò đến mờ sáng thì Súa bò dậy, đi ra khỏi nhà.

Súa đến tìm Xí.

Xí nhìn thấy bạn, váy áo tả tơi, mặt mũi bầm tím, tóc tai bù rối như đồng rơm, kêu không thành tiếng.

Xí lôi Súa vào trong buồng. Lấy váy áo cho Súa thay. Xí nhìn những vết roi bò rớm máu trên lưng bạn, nước mắt chảy lã chã.

- Súa à, sao lại để nó đánh cho thế này chứ!

Súa chẳng còn sức mà trả lời, nằm úp trên giường, để mặc Xí lấy thuốc bôi vào vết thương.

Xí bôi thuốc xong, lấy chăn đắp cho bạn, ngồi thừ ra bên giường

. - Súa à, bây giờ thế nào? Súa vẫn nhắm nghiền mắt, lắc đầu.

- Về... nhà bố đi.

Xí ngằn ngừ, Súa vẫn lắc đầu.

Xí gật, nước mắt vẫn chảy ròng ròng:

- Bố mà nhìn thấy thế này thì thương lắm. Chết mất!

Đột nhiên, Xí đứng vụt dậy:

- Để bạn đi gọi Vừ. Hai người phải trốn đi mới được.

Vừa nói vừa với cái áo mặc thêm vào người.

Súa nhồm dậy, túm chặt lấy bạn:

- Đừng đi.

- Còn mỗi cách ấy thôi. Không ở tiếp nhà nó được đâu. Có ngày nó đánh chết không ai biết đấy. Chỉ có Vừ mới giúp được thôi.

Súa vẫn giữ chặt tay bạn. Xí ngồi xuống giường, thở dài.

- Muốn đi cũng phải chuẩn bị vài thứ. Để bạn hẹn Vừ đã. Nhì!

Xí nói xong thì nằm xuống giường, ôm lấy Súa.

Lâu lắm rồi hai người không ngủ bạn ở nhà nhau. Trước toàn Súa ôm Xí, vì Súa to lớn hơn. Giờ thì tự dưng Xí lại thấy Súa bé tí, yếu đuối, sợ hãi như một con mèo con.

Súa nằm ở nhà Xí đến trưa thì bò dậy. Xí hỏi:

- Nghĩ xong chưa?

Súa gật:

- Xong rồi.

- Bây giờ thế nào?

Súa nói phải về nhà lấy một thứ. Đi đâu thì cũng phải mang thứ ấy đi. Đây là tấm khăn Vừ tặng. Tặng từ ngày mới yêu nhau. Cái khăn Súa để dành mãi không dám dùng vì không muốn nó cũ đi. Lần đầu tiên và cũng là lần cuối cùng dùng nó, chính là vào cái đêm hẹn cho Vừ đến bắt về.

Xí ôm lấy bạn một lần nữa trước khi Súa bước qua cổng.

Xí thấy không yên tâm khi để Súa quay về nhà chồng. Xí cứ cảm thấy Súa mà quay về đấy thì sẽ không đi được nữa.

- Hay là... cái gì cần thì lấy sau?

Súa lắc đầu:

- Vẫn phải lấy. Không để nó lại được. Nhanh thôi mà.

- Nhanh nhé!

- Ừ. Nhanh.

Súa về nhà chồng. Phổng vẫn chưa về. Mẹ chồng đang trông nồi rượu, mùi rượu bay khắp nhà. Nhìn thấy Súa về, mẹ chồng ngạc nhiên:

- Ô, tưởng hai vợ chồng đi với nhau. Thằng Phổng đâu?

Súa lắc đầu:

- Không đi với nhau mà mẹ.

Vừa nói vừa đi vào buồng, đóng cửa lại.

Mẹ chồng cũng dễ với Súa, đi đâu làm gì đều mặc kệ, việc nhà thích thì làm không thích thì thôi. Việc của Súa, mẹ chồng nói, chỉ là đẻ con thôi. Hai đứa, ba đứa, bốn đứa. Đừng như mẹ đây chẳng đẻ được đứa nào.

Phổng không phải con đẻ của mẹ chồng Súa, mà là con riêng của bố chồng. Mẹ lấy chồng không biết đẻ, nhà chồng lại hiếm con trai. Muốn lấy vợ hai cho bố đẻ kiếm đứa con nhưng bố không nghe. Vì yêu, lại thương, nên nhất định bố không lấy. Thế mới nhờ người khác đẻ hộ. Người ta đẻ xong thì ông Dìn ôm Phổng về cho bà nuôi. Bà làm mẹ Phổng từ đấy.

Súa lấy một bộ váy áo, khăn, cho vào trong cái túi vải. Tờ tiền vẫn giắt trên khăn đã rơi đêm trước rồi. Không biết rơi ngoài chuồng bò hay rơi trên đường đến nhà Xí.

Xếp đồ xong, nhét lại vào hòm, Súa ngồi lên giường. Bây giờ mới thấy là mình không còn tí sức nào, chẳng khác gì một cái vỏ trứng bị rút hết lòng đỏ lòng trắng. Người cứ mỏng dính, trống rỗng, bồng bênh, ngay cả hơi thở của mình cũng không nghe thấy.

Đêm nay Súa sẽ bỏ đi. Cho dù Phổng có về nhà hay không thì Súa cũng sẽ vẫn tìm cách bỏ đi. Bây giờ thì phải ăn cái gì cho có sức mới được.

Nghĩ thế Súa liền đi ra bếp. Trong bếp lúc nào cũng có đồ ăn. Mẹ chồng luôn nấu nhiều, bữa nào cũng không ăn hết. Súa múc một bát cơm, chan một ít canh, ngồi luôn bên bếp để ăn. Mẹ chồng nhìn thấy, kêu lên:

- Còn thịt gà đây. Phải ăn thịt vào chứ. Mày ăn mỗi cơm với rau thế kia làm sao được hả con dâu?

Súa chưa kịp trả lời mẹ thì cơn buồn nôn từ đâu kéo tới, miếng cơm chưa nuốt đã phun ra, mắt tối sầm, đổ gục ngay xuống đất.

Tối mịt Phồng mới về. Trong nhà ngoài sân thấy đông nghịt người. Phồng dựng vội cái xe máy chạy vào. Mẹ từ trong nhà đi ra, nhìn thấy Phồng, nhặt ngay que củi phang cho mấy cái. Vừa phang vừa mắng:

- Mày không đi luôn đi, về làm gì hả thằng này!

Phồng nhảy sang trái, nhảy sang phải để tránh mẹ, miệng kêu lên ối ối.

Mẹ dừng tay, thở phì phì, chỉ vào trong buồng:

- Mày đi chơi đi! Đi luôn đến lúc nào vợ mày nó đẻ hẵng về.

Phồng trợn mắt, đứng như cái cột nhà, tai dựng cả lên.

- Mẹ vừa nói gì? Ai đẻ?

Hỏi xong, nghĩ ra ngay rồi, không đợi mẹ trả lời, Phồng lao tọt vào buồng.

Trong buồng, mấy bà cô đang ngồi quanh giường, Súa nằm đắp chăn lên đến cằm. Thấy Phồng vào, mấy bà cô đứng hết lên:

- Về rồi đấy. Ái chà! Đi chơi đã về rồi đấy.

Phồng lúng túng đi vào. Súa nhắm chặt mắt, mím miệng, mặt nhợt nhạt. Phồng rón rén ngồi xuống bên cạnh, cố thở thật khẽ.

- Vợ à!

Súa chẳng nói năng gì. Bình thường đã chẳng thèm nói năng, nói gì lúc này. Phồng không dám nói to, thở to, ngồi nhích vào gần Súa một tí.

- Vợ à! Đừng giận tôi nhé. Tôi... sai rồi. Đêm qua tôi không nên đánh vợ như thế...

Nói thế, Phổng bật khóc. Khóc tu tu. Nước mắt chảy đầy mặt, chảy cả xuống cổ. Mặc kệ, Phổng cứ ngồi khóc, vừa khóc vừa van xin:

- Đừng giận tôi nhé! Tôi sẽ tốt với vợ mà. Vợ đẻ con trai cho tôi rồi muốn tôi làm gì cũng được. Làm ngựa cho vợ cưỡi, làm bò kéo cày cho vợ, làm gì tôi cũng nghe hết... Tôi sai quá. Tôi lại đánh vợ lúc vợ đang có chửa thể này, tôi không phải người mà...

Súa mặc kệ Phổng. Phổng càng khóc, Súa càng khó chịu. Súa đã khó chịu lắm rồi, mệt lắm rồi. Súa muốn ngủ. Ngủ để quên đi sạch những gì mới xảy ra, quên đi cả đứa bé đang ở trong bụng nữa. Làm sao lại có nó được chứ? Súa không muốn mà sao vẫn có nó? Cứ nghĩ khi nào mình muốn thì mới có con được, hóa ra chẳng phải thế. Con nó tự ở trong bụng mình. Thằng bố nó cứ làm thế, tự dưng khắc có. Mệt quá! Thật là mệt.

Phổng ngồi khóc chán, khản hết cả tiếng, chắc cũng hết cả nước mắt rồi, tự đứng dậy lúi thủi đi ra, còn nhớ đóng cửa buồng cẩn thận. Ân hận thì sao chứ? Chẳng làm Súa thoải mái hơn.

Súa mở mắt ra. Con buồn nôn đã đi qua, chỉ còn cái đầu vẫn đang quay như con quay của bọn trẻ con.

Súa nghĩ đến cái túi đựng bộ váy áo vẫn nhét trong hòm. Nước mắt tự dưng chảy ra nóng hết cả mắt. Là ông trời không cho Súa trốn đi với Vừ rồi. Tại sao lại có chửa vào đúng lúc này, không phải sớm hơn, không phải muộn hơn? Lại nghĩ đến tờ tiền bị rơi. Đúng là ông trời không muốn Súa trốn đi mà, đến tờ tiền cũng rơi mất.

Phổng ra ngoài một lúc lại lò dò đi vào, rón rén ngồi xuống, vén chăn ra, nhìn mặt Súa.

- Vợ à, đỡ mệt chưa?

Đột ngột Súa vùng dậy, cúi xuống gầm giường, lôi cái chậu ra để nôn. Phồng hoảng quá, đứng bật dậy, chân tay thừa ra chẳng biết làm gì. Súa chỉ tay ra cửa:

- Đi... đi ra ngoài. Mùi... mùi rượu... sợ quá!

Phồng cuống lên, gạt đầu rồi rít, rồi vội vàng đi ra, đến cửa còn ngoái lại nhìn. Súa vẫn nằm úp xuống giường, thò đầu ra ngoài thành giường, cái chậu hứng ở dưới.

Nôn mãi chẳng được, đã mệt càng mệt. Từ đâu như có tiếng sáo vọng đến, buồn như khóc. Súa gượng ngồi dậy, nhích ra phía cửa sổ, tựa vào tường. Làm gì có tiếng sáo nào, là Súa tưởng thế thôi. Vừ đã ném cây sáo xuống vực từ lâu rồi. Không còn Súa nữa, Vừ biết thôi cho ai nghe.

Tiếng sáo vẫn như lúc gần lúc xa.

Trời bên ngoài tối thẫm. Gió rít u u.

Súa nhìn xuống bụng mình, nắm tay đâm thùm thụp vào đấy.

Xí còn chưa kịp nói với Vừ thì tin Súa có chữa đã bay đến. Gì chứ con dâu nhà Tráng A Dìn có chữa thì tin phải bay nhanh hơn gió. Nhà giàu thế, không có cháu nhanh nhanh thì lấy ai tiêu tiền.

Sáng sớm, Xí đeo cái quấy tẩu, cầm con dao quắm, định đến nhà Súa xem thế nào thì Súa đến.

Mặt Súa tái xanh, hai chân run run như sắp ngã.

- Ô, Súa à! Sao... sao lại ở đây? Bạn đang định đến nhà...

Súa nhìn Xí, mắt đầy nước, như có hản một con sông chảy qua đó.

- Minh... mình... có chữa rồi, Xí ạ. Nó... nó ở trong này rồi.

Xí gạt đầu.

- Biết rồi à?

- Ai chẳng biết. Không muốn biết cũng tự khắc đến tại mà.

Hai người ngồi bên bếp. Xí im lặng, không biết nói gì với bạn. Súa khoanh tay trên gối, tì cằm vào đấy, giọng nghẹn ứ:

- Đứa bé này... sao lại có nó chứ?

Xí vòng tay ra sau bạn, vỗ vỗ lên vai bạn an ủi.

- Bạn ở với chồng mà. Ở với chồng thì phải có con chứ.

Súa nhìn Xí, giọng uất ức:

- Nó không phải chồng. Nó cướp mình về mà. Mình... mình có khác gì cái xe máy của nó đâu.

Xí thở dài:

- Không biết Vừ đã biết chuyện này chưa?

Súa lắc đầu:

- Chắc là chưa.

Xí lại thở dài:

- Biết... chắc buồn chết mất.

- Ừ. Khổ cho Vừ quá!

- Bạn cũng khổ mà. Bây giờ... phải về làm vợ nó tiếp à?

Súa lắc đầu:

- Mình... mình không để đứa con này được, Xí ạ!

Xí giật mình, lắp bắp:

- Đừng nghĩ tới chuyện ấy. Không được đâu. Tội to lắm đấy Súa à. Ông trời phạt đấy.

- Phạt mình cũng không sợ. Mình... mình phải bỏ nó. Mình không muốn nhìn thấy nó.

- Súa à... nó... nó là con của bạn đấy. Là một đứa bé đấy. Bạn làm thế, sau này đi theo tổ tiên, gặp nó, thì nói thế nào?

Súa mím môi, nhìn Xí, mắt lại đầy nước.

- Mình không nghĩ xa đến thế được. Nghĩ đến nó, mình đã không muốn sống nữa.

Xí im lặng. Tự dưng đau thắt hết cả ruột. Súa im lặng một lát, rồi nắm chặt tay Xí:

- Việc này... phải nhờ bạn đấy.

- Bạn bảo mình... mình...

- Bạn bỏ nó đi giúp mình. Bạn lấy thuốc cho mình uống đi.

Xí rùng mình:

- Súa à, mình học làm thuốc để chữa bệnh, không phải để làm những việc... như thế. Mình không làm được đâu. Đứa bé này lại là con của bạn nữa chứ, mình làm thế nào được hả Súa?

Xí nắm lấy tay bạn, nhìn như van nài.

- Đừng làm thế Súa à. Súa có nó, đấy là ý của ông trời. Nó là con của bạn mà. Nó có làm gì sai đâu?

Súa quay mặt đi, tránh ánh mắt của Xí.

- Nó sai, vì mình không muốn nhưng nó vẫn đến. Ai bảo nó đến chứ?

Súa lại bật khóc. Vừa khóc vừa nói:

- Xí giúp mình đi mà. Mình không muốn giữ nó, không muốn nhìn thấy mặt nó, mình phải bỏ nó đi.

Xí ngần ngừ một chút, rồi hỏi:

- Bạn muốn bỏ nó là vì... Vì sao?

- Xí à, mình không làm khổ Vừ nữa đâu... Mình bỏ nó... là vì mình không muốn có đứa con này... Mình không muốn có đứa con nào của Phổng hết.

Súa không nhờ được Xí giúp việc này rồi. Chẳng giận Xí được. Súa chùi nước mắt, loạng choạng đứng dậy.

Xí lo lắng:

- Bạn đi đâu đấy?

- Đi về.

- Về nhà... nhà chồng hả?

- Mình còn chỗ nào để đi nữa à?

Nói thế nhưng Súa cũng chưa về nhà chồng. Súa đi ra sông.

Dòng sông mùa đông nước cạn. Vắng thật là vắng. Chẳng ai ra sông mùa này, cá cũng đi ngủ hết.

Súa xuống sông. Lội mãi mà vẫn chưa ướt váy. Súa muốn dìm đứa bé này. Trong đầu chỉ nghĩ được có thế. Nhưng dìm làm sao được khi nước sông chỉ có hơn gang tay. Phải đi về tới cuối dòng, nơi bình thường là một dòng thác, nhảy xuống đấy thì may ra mới dìm được nó. Tức là tự dìm mình ấy. Súa đứng giữa dòng nước lạnh buốt, nhìn những sợi râu màu nâu chảy xiên xiên quần vào chân. Khóc chẳng khóc được, cười cũng chẳng cười được. Đứa bé này, ai muốn mà mày lại đến? Giờ muốn đuổi đi cũng không đuổi được. Bỏ nó đánh như thế mà cũng không rơi ra được. Bám gì mà chặt thế chứ?

Đi sang tận bờ bên kia, nước vẫn chỉ có đến lưng bắp chân, Súa lại quay về. Dù thế nào Súa cũng không muốn đứa bé này ở lại. Mày từ đâu đến thì phải trả về nơi ấy. Nhưng mà mày từ đâu đến?

Súa leo lên rừng. Ở trên một triền dốc, nơi mùa xuân cỏ sẽ mọc xanh mướt, Súa nhảy bực xuống phía dưới. Chẳng kịp chớp mắt người đã trôi đi tuồn tuột,

trôi chán thì lặn, như một quả bí. Lặn mãi đến lúc cắm đầu vào một bụi lau giữa dốc. Trên người, chỗ nào hở đều bị đá vụn trên dốc cứa cho sứt hết cả ra. Nhưng đứa bé vẫn nằm yên, chẳng chịu rơi ra.

Súa ngồi ngay ở chỗ bụi lau vừa chui ra, gọi ông trời. Ông trời ở tận đâu mà chẳng nghe thấy.

Ông trời chẳng thấy mà lại thấy Phổng.

Phổng từ đâu đó đã thành linh xuất hiện và lôi Súa ngược dốc trở lại con đường mòn mà Súa vừa leo lên.

Phổng quỳ xuống trước mặt Súa, đôi mắt đục ngầu:

- Vợ à, ghét tôi thế nào cũng được, nhưng đừng bỏ đứa bé này. Nó chẳng làm gì sai...

Súa quay đi. Đã lâu lắm rồi Súa không nhìn mặt chồng nên không biết Phổng đã quắt đi giống một quả ớt sậy như vậy. Tóc Phổng dài trùm cả gáy, râu cũng tua tủa, hai má hóp sâu và trán nhô ra.

Súa để mặc Phổng ở đấy, lê hai bàn chân trở về với cái bếp lò. Súa đã giữ đứa bé lại. Súa giữ nó lại không phải vì Phổng mà vì đúng lúc quay mặt đi thì Súa nghe thấy ở đâu đấy, tí trên trời cao hay dưới vực sâu, hay lẫn trong tiếng gió đang từ trong khe núi lùa về, có tiếng dê con gọi mẹ. Một con dê nào đó đi lạc, trong tiết trời giá buốt, và cất tiếng be be như khóc. Tiếng kêu nhỏ xíu, bị gió bạt đi. Súa rùng mình.

***

Sắp hết mùa đông đến nơi mà trời vẫn lạnh, tuyết thỉnh thoảng lại rơi trắng khắp các mòm núi xuống đến đường mòn.

Súa hết buồn nôn rồi, bây giờ chỉ thèm ăn chua. Lúc nào cũng nghĩ đến cái gì đấy thật chua. Nghĩ đến đã chảy hết nước miếng. Ngại lắm nhưng vì thèm nên

vẫn đi sang hàng xóm, định xin quả chanh. Nhà hàng xóm có một cây chanh già, vươn cành qua hàng rào đá. Súa kiễng chân nhìn vào.

- Bác May à, ở nhà không?

Trong nhà, tiếng một bà già vọng ra.

- Ai đấy?

- Cháu, vợ Phổng ạ.

- A, vợ Phổng à, có việc gì đấy?

- Cháu... muốn xin bác quả chanh.

- Ày, mùa này làm gì có. Xem thử trên cây còn không.

Súa đứng dưới ngó lên cây chanh. Cây chanh chẳng khác gì cây mận mọc trước cửa nhà Phổng. Toàn cành là cành, chỉ còn mấy cái lá vàng dính lại. Tìm mãi, tìm mãi, cuối cùng cũng thấy một hai quả còn sót. Lâu thế rồi mà vẫn còn, may ra thì ăn được cái vỏ chứ ruột chắc không có nước.

Súa lấy một cây sào dựng bên bờ rào, chọc chọc quả chanh.

Quả chanh rụng, cúi xuống chưa kịp nhặt thì đã có người nhặt hộ. Súa ngẩng lên nhìn, muốn rơi cả hai con mắt.

Là Vừ.

Vừ thở hắt hển:

- Vừ đứng đợi mãi, tưởng Súa ở trong nhà chứ. Không nhìn thấy ai, đang định vào.

Súa đã bình tĩnh lại, hít một hơi dài rồi nói:

- Vừ đi về đi. Đến đây làm gì?

Vừ định cầm lấy tay Súa, nhưng Súa đã vội gạt ra. Sao Vừ dám cầm tay Súa ở đây chứ? Nhà chồng Súa ở ngay kia, hàng xóm nữa, ai nhìn thấy thì biết nói thế nào?

- Sao... Súa gây thế? Súa ồm à?
- Vừ đi về ngay đi. Mẹ chồng Súa mà nhìn thấy thì không tốt đâu.
- Súa... có muốn trốn đi với Vừ nữa không? Chẳng phải hôm trước Súa đã định thế rồi hay sao?

Súa nhìn Vừ, gương mặt hốc hác, mắt sâu hoắm như chìm xuống dưới hai gò má. Thương Vừ quá, đau hết cả ruột. Nhưng thương thì còn kịp gì nữa, muộn quá rồi.

- Vừ à, đừng nghĩ tới chuyện ấy nữa. Bây giờ... muộn rồi. Súa... làm hỏng chuyện rồi. Súa phải ở lại nhà chồng, ở đến lúc chết, Vừ ạ.

Vừ vẫn quyết liệt túm lấy tay Súa, Súa cố rút ra mà không được. Súa nhìn xuống cái bụng đã phình ra, Vừ cũng nhìn theo ánh mắt Súa. Nhưng Súa sợ hãi đến tái cả mặt.

- Vừ à, đang ở cổng nhà chồng Súa đây.
- Mặc kệ...

Vừ đang định nói tiếp thì mẹ chồng Súa dắt con lợn con từ đâu đi về cổng. Vừ vội vàng buông Súa ra, quay lưng bước đi.

Mẹ chồng nhìn Súa, thấy Súa mặt trắng bợt, vặn hỏi:

- Vừa gặp người quen à? Sao không mời vào nhà?

Súa lắc đầu, lười co hết cả lại trong mồm:

- Không phải đâu. Con không quen. Con vừa sang... sang bà May xin quả chanh về...

Mẹ chồng lăm bắm:

- Sắp làm mẹ trẻ con rồi, phải biết cái gì đúng, cái gì sai. Đừng có làm bừa.

Súa phải đưa tay giữ ngực cho bớt thành thịch. Sao ai cũng có thể làm cho Súa sợ chết khiếp đến thế này chứ?

***

Vừ từ nhà Súa đi về, cảm thấy như chẳng còn gì trên đời này dành cho Vừ hết. Đến cả Súa bây giờ cũng chỉ vì một đứa bé còn chưa biết trai hay gái ở trong bụng mà từ chối Vừ. Vừ không từ chối thì thôi chứ, sao Súa lại làm thế?

Bữa tối, Vừ dốc cạn chai rượu vào bụng. Bà giữ thế nào cũng không được, ông thì mặc kệ. Ông bảo:

- Bà nuôi nó từ bé, có phải không biết thằng cháu bà buổi sáng thì cười, buổi tối thì khóc đau. Kệ nó đi! Muốn uống cứ cho uống, hết rượu thì thôi.

Vừ nghe ông nói liền cười hô hô. Miệng thì cười, nhưng nước mắt lại chảy ra. Bên tai Vừ, văng vẳng tiếng Súa. Mấy tiếng "Súa phải ở lại nhà chồng đến lúc chết" cứ lặp đi lặp lại.

Uống hết chai rượu thì Vừ đứng dậy, đi ra khỏi nhà.

Bà nội hoảng hốt đứng dậy theo:

- Tối thế này, mày đi đâu đấy?

Lưỡi Vừ đã dính cả vào răng:

- Cháu... đi một tí... về ngay!

Bà chạy theo Vừ ra đến cửa, nói như khóc:

- Chân mày như ngọn bí thế kia, đi làm sao được mà đi?

Nhưng Vừ đã đi ra ngoài sân, đi qua sân, ra cổng. Bà nghĩ ra Vừ chẳng mang đèn, trời thì tối, liền chạy vào lấy đèn pin, đuổi theo đưa cho Vừ.

Có đèn cũng được, không có cũng được, với thằng say thì khác gì nhau đâu.

Vừ lừ khừ đi trên đường rải đá. Đèn pin nhét vào túi áo, đang bật, soi ngược lên trên trời. Đường trắng trắng, đêm tối cũng có thể nhìn thấy. Vừ đi đến đâu ánh đèn pin lại lấp lóa soi lên trời tối đen đến đấy.

Vừ đến nhà Xí. Chẳng biết tại sao lại đến nhà Xí. Trong nhà tối om, cả nhà

đã ngủ. Vừ vung tay đập rầm rầm vào hai cánh cổng.

- Xí à, Xí! Anh Vừ này.

Xí hoảng hốt từ trong nhà chạy ra, con chó lóc cóc chạy theo. Xí vừa mở cửa con chó đã vọt ra trước, lao thẳng vào Vừ. Vừ vung chân đá cho nó một cái, con chó con kêu oảng oảng lại chạy tọt vào nhà. Xí soi đèn pin vào mặt Vừ:

- Có việc gì mà anh đến lúc nửa đêm thế?

Vừ đã say quá, đứng không vững nữa, phải tựa vào cổng, vung tay lên trong bóng tối.

- Anh... anh chán... chán anh quá, Xí ơi!

Xí đỡ lấy Vừ đúng lúc Vừ nhoài về phía trước, tí nữa thì ngã.

Vừ thì nặng, Xí lại nhỏ bé, phải rất vất vả Xí mới dựng được Vừ tựa lại vào cây cột.

- Sao lại uống say thế chứ?

- Anh là đồ vút... vút đi, con chó của Xí cũng... cũng chê không cắn kia kìa.

Vừ lại xĩa tay vào bóng đêm, người nhoài ra phía trước, lại suýt ngã.

Xí lại phải đưa tay đỡ vội lấy Vừ. Và vì vội vàng, luống cuống, chiếc đèn pin đã rơi xuống đất, tắt bụp. Trời tối om, định thần một lúc mới nhìn thấy lờ mờ. Xí run bắn, đến cả giọng nói cũng run:

- Anh say quá rồi, đi về nhà ngủ đi.

- Ngủ à? Ừ... ngủ. Ngủ luôn, không dậy nữa... Nhì?

Vừ đã ôm choàng lấy Xí. Vừ khóc, vừa khóc vừa nói.

- Sao anh cố mãi... cố mãi... mà vẫn không làm được việc anh muốn, hả Xí?

Xí bối rối cố gỡ ra khỏi vòng tay Vừ, nhưng không gỡ được. Mà thực Xí cũng chẳng muốn gỡ. Xí đã nhớ Và biết bao ngày liền, càng muốn quên càng không quên được. Vừ vẫn ôm choàng lấy Xí, giọng dính vào nhau:

- Xí à... Xí làm vợ... anh nhé?

Xí im lặng. Câu nói của Vừ mặc dù trong lúc say cũng làm Xí choáng váng.

Vừ nói xong, thì gục đầu xuống vai Xí, lơ mơ ngủ. Xí loạng choạng đỡ Vừ ngồi xuống, cho Vừ dựa vào cột cổng, còn mình thì quờ quạng tìm đèn pin. Tìm được đèn pin, đập đập mấy cái vào tay, đèn lại sáng lên. Cầm đèn soi vào mặt Vừ mà ánh đèn cũng run rẩy theo bàn tay đang run lên bần bật của Xí.

Vừ chẳng biết gì hết. Vì say quá nên mắt đã nhắm nghiền, đầu ngoẹo về một bên. Xí cũng đặt phịch mông xuống viên đá lát đường, ngay bên cạnh Vừ. Chiếc đèn pin trong tay lặng yên chiếu một luồng sáng nhỏ xiên qua trước ngực Vừ, xiên vào bóng đêm mờ ảo.

Đèn pin chiếu thêm một lúc nữa rồi tối dần, tối dần. Cuối cùng chỉ còn lại bóng đêm đen đặc. Trời tối quá, căng mắt ra nhìn cũng không biết đâu là đầu đâu là chân tay Vừ. Xí ngồi như hóa thành đá, không dám cựa quậy. Đầu Vừ đang ngả trên vai Xí. Vừ ngủ say. Người mềm nhũn ra. Hơi thở cũng mềm nhũn ra.

Bây giờ thì Xí không phải nhớ Vừ nữa. Vừ đang ở ngay bên cạnh, đột ngột không báo trước, và Xí chẳng kịp chuẩn bị gì cho việc này. Xí thương Vừ quá. Yêu Vừ hay không thì Xí không biết. Chẳng ai nói cho Xí biết yêu một người thì thế nào. Nhưng Xí muốn được ở cạnh Vừ, cho dù là ở cạnh trong bóng tối mịt mù thế này, và Vừ thì ngủ say đến nỗi chẳng biết là đang gục trên vai Xí.

Xí duỗi chân ra, đỡ cơ thể nặng nề của Vừ trượt xuống. Vừ gối đầu lên đùi Xí, đắp bằng cái khăn mà Xí gỡ trên đầu ra, chìm vào giấc ngủ. Đêm mỗi lúc một lạnh. Vừ ngủ say chẳng biết lạnh, Xí không ngủ tí nào cũng không biết lạnh.

Điều gì đang xảy ra ? Xí không biết nữa. Xí chỉ cảm thấy ghen thờ. Trong bóng tối, Xí cảm thấy hơi thở của Vừ, mùi đàn ông của Vừ. Những ngón tay Xí run rẩy chạm vào mặt Vừ. Gương mặt mà Xí luôn nghĩ đến mỗi ngày, từ lúc thức

dậy tới lúc đi ngủ. Thỉnh thoảng cả trong giấc ngủ Vừ cũng đến. Xí chạm ngón tay vào môi Vừ. Cặp môi dày, có một cái sọc, nóng rực.

Vừ trở mình nằm nghiêng, hai tay khoanh vào nhau trên ngực. Xí đắp lại chiếc khăn lên người Vừ, ngần ngừ một chút rồi luồn tay vào dưới khăn. Xí tìm bàn tay Vừ. Bàn tay to, dày, ấm áp. Xí khẽ nhét tay mình vào đấy.

Xí không mong trời sáng. Trời cứ tối mãi, tối mãi, đêm cứ kéo dài thật là dài, được thế thì Xí biết ơn ông trời.

Nhưng trời cũng đến lúc sáng. Con gà ngủ trên cây mận trong vườn cất tiếng gáy. Vừ choàng tỉnh, nhận thấy mình đang còn gối đầu lên đùi Xí, liền chồm dậy:

- Sao... sao anh lại ở đây?

- Anh hỏi em, em đi hỏi... hỏi cái đèn pin của anh à?

Xí vừa nói vừa chỉ vào cái đèn pin của Vừ đang nằm lẫn lóc dưới chân.

Vừ ngẩn mặt ra.

- Anh ngủ ở đây từ lúc nào?

- Nửa đêm.

- Thật à?

Xí gật đầu.

Vừ đưa tay vỗ vỗ lên thái dương.

- Đau đầu quá. Đêm qua anh say rượu à?

Xí lại gật.

- Say mà vẫn đi được xa thế nhỉ?

Xí tủm tỉm cười. Vừ bắn khoăn:

- Đêm qua... anh có nói gì không?

Xí lắc đầu, lại gật. Nghĩ một lúc lại lắc. Vừ ngạc nhiên:

- Chắc anh nói linh tinh cái gì rồi. Sao Xí không đuổi anh về?

- Chân anh gập vào thế này này, đi được làm sao mà

Xí làm động tác gập cánh tay lại. Vừ bật cười.

- Nhưng mà... Xí ngồi ở đây suốt đêm đây à?

Xí gật tiếp.

- Chết thôi. Sao lại làm thế. Mặc kệ anh mới phải chứ. Xí ngồi thế có khi ốm mất.

- Không ngồi trông sợ hổ nó về tha đi mất.

- Ngại quá đi mất. Xấu hổ nữa chứ.

Xí đứng dậy, phúi phúi váy.

- Thôi, anh về đi. Em vào nhà đây. Bố mẹ dậy bây giờ, nhìn thấy ngồi đây thì đánh chết.

MỘT
TRUYỆN

Xí nói xong thì đi vào nhà, đóng cổng lại. Vừ đứng nghệt ra một lúc rồi mới quay lưng đi về, chẳng nhớ nổi đêm qua mình đã nói gì.

Nhưng Xí vẫn chưa vào nhà, vẫn đứng sau hai cánh cổng, nhìn qua khe cổng thấy Vừ đi mỗi lúc một xa. Sáng nay có mặt trời, sương tan sớm, nhìn mãi vẫn thấy Vừ. Một đêm không ngủ nhưng Xí chẳng thấy mệt gì hết. Mùi của Vừ còn nguyên trong hai bàn tay Xí.

Sao tự dưng Vừ lại hỏi Xí làm vợ? Là vì Súa khiến Vừ buồn quá, chịu không nổi, vì ông bà ép Vừ phải lấy vợ, hay vì Vừ có tình cảm với Xí thật? Xí nghĩ không được. Xí có phải Vừ đâu, làm sao nghĩ nổi. Kệ. Cứ vui là được. Chẳng phải thế sao? Chỉ nhớ thôi mà không gặp, buồn muốn chết.

6. ĐI MÃI CŨNG VỀ ĐẾN NHÀ

- Một đứa trai! Một đứa trai thật rồi.
- Tốt quá. Tốt quá. Phải mổ một con bò mới được.

Súa nằm yên sau cơn vật vã, tiếng đứa bé khóc thét lên lạnh lạnh. Một cảm giác nhẹ nhõm lan tỏa. Vậy là cuối cùng nó cũng thành người. Suốt chín tháng trời nỗi lo lắng đè nặng lên tâm trí Súa. Nhất là sau những lần cố gạt nó ra khỏi cơ thể mà không được. Nó được ông trời thương, hay thực ra là ông trời đã thương Súa, để Súa không mắc tội giết con?

Phổng hí húi đào một cái lỗ ở chân cột giữa nhà, chôn nắm nhau xuống. Bố chồng Súa thì bảo: “Mày phải lớn lên thành một cây cột chống cho cái nhà này đấy, cháu nội à.” Và thằng bé, chẳng biết có hiểu gì không, tiếp tục gào lên, gào lên. Tiếng khóc của nó đúng là tiếng khóc của một đứa bé Mông, vọt qua mái nhà ngói máng, qua bốn bức tường đất dày, qua những đỉnh núi nhọn nhất, cao nhất. Nó phải chứng minh với trời đất, rằng nó là một đứa bé Mông. Đứa bé Mông từ khi sinh ra đã biết có con dao nhọn giắt bên hông, biết hạt ngô mọc lên từ hốc đá, biết con bò cày quanh một mảnh nương khi vắt cái đuôi sang trái là nó sắp rẽ phải. Đứa bé Mông còn ở trên lưng mẹ đã biết nghe tiếng hát của đám gái mặc váy hoa, chân quấn xà cạp trắng tinh, vừa đi vừa soi gương xuống chợ.

Vậy là đã có thêm một sợi dây buộc chặt Súa vào cái nhà này.

Sợi dây này không cắt được, cũng không có cách nào làm nó đứt rời ra. Nó sẽ tròng vào cổ Súa mãi mãi. Phải, mãi mãi.

Thằng bé, ông nội nó đặt tên là Tráng A Chá, có cái mặt giống hệt bố nó. Bà cô vừa nhìn mặt thằng bé đã bảo chẳng phải hỏi cũng biết là con thằng Phổng. Phổng phấn khởi lắm, cười hi hi ha ha không ngừng.

Từ lúc lấy vợ tới giờ chưa lúc nào Phổng thấy vui thế này. Vợ chưa chắc đã phải vợ mình. Nó là con người ta, mình bắt về, nó ở với mình nhưng hồn nó ở chỗ khác, mình giữ thế nào cũng sẽ không được. Nhưng con thì là con mình. Mình chẳng đẻ được, là vợ mình đẻ, nhưng nó chắc chắn là con mình, mang họ mình. Vui lắm. Vui đến nỗi vợ muốn làm gì Phổng cũng sẽ làm. Vợ muốn mắng chửi gì Phổng cũng nghe. Nghe mà không đau lòng cũng không giận dỗi.

Thằng bé được một tháng, hai tháng, ba tháng... Súa và Phổng vẫn không nói chuyện với nhau. Phổng nói gì thì nói, Súa như không có mồm cũng không có tai. Phổng vẫn cắn răng chịu. Vì đứa con trai này mà Phổng chịu được hết. Nhìn thấy nó chào đời, cái mồm khóc to tướng, cái mặt giống hệt mình, Phổng tự thấy bao nhiêu thứ phải chịu đựng đều rẻ chán. May mà ông trời, tổ tiên đều thương, không bắt đứa bé bỏ đi sau cái đêm Phổng buộc mẹ nó vào chuồng bò mà đánh. Nó mà bỏ đi từ lúc ấy thì Phổng chẳng làm người nổi nữa.

Thực lòng, Súa không thấy ghét Phổng nữa, chỉ có một sự trống rỗng, như cái chỗ gỗ đã vết hết mèn mén, một hạt li ti cũng không còn. Súa biết, điều ấy còn làm cho Phổng kinh sợ hơn. Thà Súa cứ lòng lên như một con bò điên, thậm chí húc cho chồng lòi ruột ra còn dễ chịu. Đàng này Súa y như một cái bóng. Cái bóng biết đi lại, làm lụng, nấu nướng, cho con bú, nựng con, ngay trước mặt mà Phổng không sao chớp lấy được.

Mỗi ngày Chía đều sang chơi. Chía mê mãi nhìn đứa bé, ánh mắt sáng rực. Chía giúp Súa làm tất cả mọi việc cần thiết, kể cả tắm rửa cho thằng Chá. Súa mất ngủ vì thằng Chá khóc suốt đêm, ban ngày Chía sang bế nó cho Súa ngủ bù.

Thằng Dính chồng Chía vẫn đi chơi từ sáng đến tối, đến bữa còn chẳng về ăn cơm. Chồng điếc, vợ câm, muốn nói chuyện với nhau cũng chẳng nói được.

Súa nhìn Chía bế thằng Chá, nói vui:

- Mai kia cũng phải đẻ một đứa chứ nhỉ?

Chía cười ngược ngùng, má đỏ hồng lên, lắc đầu quây quây.

Súa vẫn đùa:

- Phải đẻ chứ. Vợ chồng ở với nhau chẳng đẻ mà được à!

Nói vui thế chứ Súa nghĩ thằng Dính còn chưa biết làm chồng. Mỗi ngày nó chịu ở nhà, ăn cơm đúng bữa, bố mẹ nó đã mừng lắm rồi. Bố nó theo bố chồng Súa đi buôn bò. Vất vả một tí nhưng cũng kiếm được tiền, đủ nuôi cả nhà. Có mỗi thằng con trai nuôi mãi chẳng lớn, cũng chẳng biết làm gì, suốt ngày chơi ở ngoài. Nó chịu lấy vợ cho là may. Nó còn chê nữa thì không biết đến bao giờ mới dám nghĩ đến chuyện có cháu.

Nhưng mãi thằng Dính vẫn không chịu ngủ với vợ. Tối nào mẹ nó cũng đuổi ra, bắt về buồng riêng mà ngủ, nhưng nó mặc kệ, cứ bám chặt lấy. Mẹ nó cũng phải chịu.

Mẹ nó thương con dâu, chẳng bắt làm gì hết. Suốt ngày ở bên nhà bác càng tốt. Gần chị dâu, xem có học được cái gì để đẻ con không thì càng tốt nữa.

Mẹ chồng nó còn bảo Súa thế này chứ:

- Mà xem có cách nào bảo nó đưa chồng nó về ngủ cùng được không?

Súa phì cười:

- Thím bảo còn không được nói gì cháu.

Bà thím mặt nhăn nhó:

- Chúng nó cứ làm trẻ con mãi thế này mệt quá.

- Từ từ khắc lớn. Tại chú thím bắt thằng Dính lấy vợ sớm quá.

- Không lấy nhanh nhà khác nó lấy mất thì sao?

Súa nghĩ, một đứa gái câm mà có người lấy cho là may ấy chứ, lại còn sợ người ta lấy mất. Nghĩ thế nhưng không dám nói.

Cũng có lúc Súa nghĩ, thà cứ bé mãi như vợ chồng nhà Chía lại tốt. Vợ chồng

thật nhưng chả làm cái gì cùng.

Chía trông thằng Chá rất khéo. Từ lúc có thằng Chá, Chía càng hay ở bên nhà bác. Sáng sớm đã chạy sang, tối mịt mới về. Sủa có việc gì bận thì cứ để thằng Chá cho Chía trông, chẳng phải lo gì. Phổng nhìn Chía bế thằng Chá, vừa cười vừa nói:

- Mày bế giống mẹ bế con lắm đấy Chía. Nó mà đói khóc thì mày cho nó bú được đấy.

Mặt Chía đỏ lựng như bị nung trong bếp than.

***

Xí gửi một gửi nặng lên dốc. Trong gửi có xà phòng, muối, mì chính, thêm một cái xô nhựa màu đỏ treo bên ngoài gửi. Phiên chợ nào Xí cũng mang thuốc xuống cho cửa hàng thuốc lá của một bà già lưng còng gập. Lúc về thì mua những đồ dùng cần thiết cho cả nhà.

Vừ dắt ngựa đi phía sau, nhìn thấy Xí, gọi với:

- Xí à, đợi anh với!

Xí nghe thấy tiếng Vừ gọi thì quay lại, miệng cười như mặt trời.

- Hôm nay, anh về sớm à?

Vừ không trả lời, dắt ngựa đi lên, đưa dây buộc ngựa cho Xí.

- Xí dắt ngựa đi, đưa quẩy tấu anh mang cho.

Xí làm theo lời Vừ. Đổi cho nhau xong, hai người thủng thẳng leo dốc. Đến một gốc cây to ven đường, Vừ dừng lại:

- Nghỉ một tí nhỉ!

Trời đẹp. Nắng vàng, mây trắng muốt bay trên trời cao. Đã vào mùa ngô chín. Nương ngô nặng trĩu những bắp to đầy hạt, lá ngô vờn vờn trong gió ngay dưới chân hai người.

Ít ngày nữa thì Vừ với Xí sẽ làm đám cưới. Lần này là đám cưới hẵn hoi, không phải đám cướp vợ nữa. Nhà Xí nói lễ hỏi chỉ cần mỗi thứ một tí, không đòi nhiều. Bố Xí còn nói nhà trai gửi rể thì cũng đồng ý.

Ông mối đã đến rồi, mọi thứ xong hết rồi, chỉ đợi ngày là Xí theo Vừ về thôi. Bà nội vui lắm. Bà vừa ý với Xi đến nỗi chẳng chê một điều gì. Bà nói với Xí:

- Mai kia về ở chung, mày phải lấy cái dây buộc chân nó lại không nửa đêm nó chạy đi mất đấy.

Bà bảo từ bé Vừ hay thức dậy lúc nửa đêm, chẳng có việc gì cũng chạy quanh nhà. Chạy một lúc lại chui vào giường ngủ tiếp. Sáng hôm sau hỏi đêm qua dậy làm gì thì chẳng nhớ nữa. Như là người khác thức dậy chứ không phải mình.

Mọi thứ xong hết rồi, chỉ một điều duy nhất Xí thấy chưa xong hẵn. Đây là Vừ. Vừ chẳng mấy khi vui, hiếm lắm mới thấy cười một cái. Mà cười cũng không giống cười.

Xí muốn biết Vừ còn nhớ đến Súa không?

Xí kể Vừ nghe Xí mới đến nhà chồng Súa để thăm Súa. Từ hồi Súa đẻ thằng Chá, thỉnh thoảng Xí lại đến. Thằng bé ăn tốt ngủ tốt, chẳng bị ốm đau lần nào. Súa cũng khỏe mạnh hơn lúc trước.

Hôm qua, Súa hỏi Xí:

- Bạn... sắp chưa?

Là Súa muốn hỏi đám cưới của hai người. Xí nhìn bạn chăm chăm, thấy bạn chẳng vui cũng chẳng buồn, vừa nói chuyện vừa chăm chú khâu cái mũ cho thằng Chá, như là hỏi để hỏi thể thôi.

Xí nói tháng sau thì cưới. Súa ngẩng lên nhìn bạn:

- Thật à? Vui quá rồi.

Xí kể thế, Vừ thở dài.

Xí nói thêm:

- Anh Vừ à... Súa... có hỏi anh đấy.

Vừ đang nhìn đầu đầu, nghe Xí nói thế thì quay ngoắt lại, thẳng thốt. Nhưng chợt nhận ra Xí như đang thăm dò mình, Vừ lại quay đi:

- Ày, có gì mà hỏi chứ.

Nhưng còn một đoạn Xí không kể. Xí hỏi Súa thế này:

- Minh lấy Vừ, bạn có... buồn mình không?

Súa đập vào tay Xí một cái, nói như mắng:

- Ô, làm sao mà buồn. Vui lắm chứ. Về nhà Vừ làm dâu là giúp bạn đấy Xí à.

Im lặng một lúc thì Súa nói tiếp:

- Minh làm khổ Vừ quá. Không có cách nào bù vào. Minh thì xong rồi. Cái lá rụng khỏi cây rồi. Còn Vừ... Vừ cứ ở đây một mình mãi... mình thấy mình có tội lắm. Giờ có Xí thì tốt rồi. Tốt quá rồi.

Vừ đứng lên:

- Minh về đi.

Vừ đưa tay cho Xí bám vào, rồi kéo Xí đứng dậy. Hai người đi trên đường, Vừ đi trước, Xí dắt ngựa sau.

Mặt Xí buồn buồn không giấu được.

Vừ đi một đoạn, dừng lại chờ Xí.

- Xí à, đừng nghĩ linh tinh nữa. Sắp về làm vợ anh Vừ rồi, phải vui mới được.

Xí gật gật đầu, nén tiếng thở dài.

- Phải. Không nghĩ nữa.

- Nghĩ nhiều nhanh già lắm, nhỉ.

Xí đâm vào người Vừ một cái:

- Nhanh già, lại có người nhanh chán chứ gì.

Vừ cười thành tiếng:

- Phải đấy. Chán lại phải tìm thêm vợ nữa, mệt chết.

Đấy, lúc Vừ cười thế này, Xí thấy vui vẻ bao nhiêu. Nhưng chẳng mấy lúc Vừ cười được như thế.

Về đến cổng nhà Xí, Vừ tự nhiên đẩy cổng đi vào, đặt cái quẩy tẩu nặng xuống hè rồi quay ra. Một người một ngựa phải ngược dốc một đoạn xa xa nữa mới về tới nhà.

Một mình trên đường, chẳng muốn nghĩ nhưng vẫn cứ phải nghĩ. Hỏi Vừ có yêu Xí không, Vừ sẽ không trả lời được. Vừ quý Xí. Xí ngoan, chăm làm, xinh nữa. Lại là bạn Súa. Mà Vừ thì cần phải lấy vợ. Lấy vợ đẻ con, hai đứa ba đứa. Quan trọng hơn, cần phải quên Súa.

Mẹ lại về, lưng đeo con, tay xách một túi to đựng đủ thứ mua làm quà cho ông bà. Mẹ gặp bà nội ở ngoài cổng, cùng đi vào nhà, vừa đi vừa nói chuyện vui vẻ. Thằng Lử nhìn thấy Vừ, chạy vụt qua sân như chó con, ôm chặt lấy chân Vừ.

- Anh Vừ! Anh Vừ!

Nó hét lên như thế. Nó chẳng giấu gì việc nó mong gặp Vừ thế nào. Vừ nhìn mặt nó, cảm giác thoải mái ấm áp hôm nào tự dưng lại ùa về. Nhưng Vừ vẫn nghiêm mặt nhìn nó:

- Bỏ ra nào. Để anh cho ngựa ăn đã.

Thằng bé theo Vừ đi ra tận chuồng ngựa. Suốt đoạn đường ấy nó không dùng mồm. Nó kể cho Vừ nghe con quay mà Vừ dỗ cho nó đã bỏ vỡ đầu bao nhiêu con quay của những thằng nào. Tay chân nó vung vẩy, mồm nó văng nước bọt ra.

Nó còn hỏi chuyện Vừ lấy vợ. Vừ ngạc nhiên nhìn nó:

- Sao mày biết?

Nó chỉ ra phía mẹ với bà nội.

Vừ đang vui vẻ chợt lại thấy khó chịu. Khó chịu với bà vì bà nói chuyện ấy với mẹ mà không cần biết Vừ có đồng ý hay không. Khó chịu với mẹ vì mẹ không cần phải biết việc Vừ lấy vợ. Vì việc ấy chẳng liên quan gì đến mẹ.

Vừ bảo thằng bé:

- Ở nhà chơi với bà. Anh đi có việc.
- Cho em đi với anh.

Thằng bé gạ gẫm. Vừ lắc đầu:

- Anh đi việc người lớn, trẻ con biết gì mà theo. Đi vào nhà đi!

Vừ đi qua mẹ, đi qua bà. Bà định nói gì, nhìn mặt Vừ lừ lừ lại thôi.

Thằng bé mặt buồn thiu ngồi phệt trên hè nhà, buông thõng hai chân xuống đất, nhìn theo Vừ. Vừ đi một đoạn, quay lại nhìn thấy nó vẫn đang ngồi đấy, ôm thêm con chó con vào lòng.

Nó nói với theo:

- Anh đi nhanh nhé. Em ở nhà đợi.

Vừ thấy đau ở đầu gối, rất khó chịu. Vừ không thích một đứa trẻ lại có cái mặt buồn thế kia. Vừ đã trải qua nhiều năm liền chỉ biết khóc, ngủ cũng khóc, thức cũng khóc, ăn cơm cũng khóc. Nước mắt ở đâu ra mà lã lã chảy suốt ngày. Cứ nghĩ đến mẹ lại khóc. Thằng bé em Vừ chưa khóc nhưng cái mặt nó buồn thế kia làm Vừ không chịu được. Vừ vừa bước đi thật nhanh vừa lau bầu, tốt nhất là mày hãy về với mẹ đi, đợi gì mà đợi.

Vừ leo lên một cái cây to, chênh vênh trên mép vực, cách cổng nhà một đoạn, ngồi xuống một cái cành chìa ra. Dưới chân Vừ là vực sâu thăm thẳm. Trên U Khố Sủ này, nhiều nhất chỉ là núi với vực. Núi càng cao thì vực càng sâu. Có những cái vực mà bò dê nhỡ có sẩy chân rơi xuống thì cũng chẳng ai dám nghĩ

đến việc xuống đây mà tìm.

Trên cao, những tia nắng ấm áp đang chiếu xuống. Một vài cánh chim săn mồi liệng trên những triền núi cao chót vót bên kia vực. Lúc bé, nhìn những cánh chim bay trên trời cao, Vừ chỉ ước mình cũng bay được. Bay được thì sẽ đi tìm mẹ. Tìm được mẹ rồi, dù mẹ có về với Vừ hay không thì cũng phải trả lời cho Vừ một câu: Tại sao mẹ bỏ Vừ mà đi? Mẹ không thương Vừ hay sao?

Nhưng Vừ chẳng bay được, cũng chẳng biết mẹ đã đi tận đâu, xa thế nào. Sau này không cần bay cũng có thể đi xa được, không cần hỏi cũng biết mẹ ở nơi nào, nhưng Vừ không muốn đi tìm nữa. Bao nhiêu năm tháng không có mẹ Vừ vẫn lớn lên được. Vừ có ông bà nội. Ông bà yêu Vừ, thế đủ rồi, Vừ chẳng cần thêm một mẹ để làm gì. Bây giờ không cần, sau này cũng không cần.

Vừ không về nhà nữa. Đi sang nhà Xí chơi cho đỡ buồn. Trêu đùa Xí cũng vui. Xí nhiều lúc như một đứa bé gái, bị trêu là mặt mũi đỏ bừng lên, hét điếc cả tai.

Xí đang giặt dưới suối. Nhúng ướt quần áo, trải lên một tảng đá, rắc xà phòng bột lên và dùng tay để vò. Vừa làm, Xí vừa hát. Xí hát nghe rất vui tai, như chim hót, như chó con tập sủa.

Con chim nù chính bộ lông xanh

Dành dụm đủ mới cắt giấy mây

Bẻ gãy ngay nù chính bốn đôi cánh

Ngày trước bố mẹ ăn gì sinh ra anh

Để em ngắm nhìn đôi má anh

Lúc nào cũng tươi tắn...

Vừ đứng lù lù phía sau mà Xí chẳng biết, vẫn mãi hát, mãi giặt. Xí hát xong, Vừ vỗ tay đập đập.

Xí giặt mình quay phắt lại. Nhận ra Vừ, Xí cười dính chặt hai mắt lại:

- Anh Vừ à! Anh Vừ à!

Vừ ngồi xuống, nhìn đồng quần áo to đùng.

- Nhiều quần áo thế kia thì giặt bao giờ mới xong?

- Sắp không ở nhà nữa nên phải giặt nhiều, giặt hết, cho mẹ đỡ mệt.

Vừ bĩu môi:

- Đứng ở nhà chồng hắt hơi một cái mẹ cũng nghe thấy mà cứ nói như là lấy chồng tận Mèo Vạc, Quản Bạ ấy.

Xí cười rình rích, chỉ cái áo Vừ đang mặc:

- Cởi áo trong ra em giặt cho. Hôi quá, bà nội phải bịt mũi đấy.

- Bà nội bịt mũi hay ai bịt mũi nhỉ?

Xí lại cười lạnh lạnh:

- Ai bịt mũi cũng thế. Giàng Sếnh Vừ đẹp trai như thế mà lại mặc áo hôi như chồn thì ai chịu được. Cởi ra đi. Đang nắng, em giặt một lúc là khô thôi.

Vừ cởi áo khoác ngoài, cởi áo tà pủ mặc trong cùng ra cho Xí giặt.

- Quay mặt đi, cứ nhìn như thế, xấu hổ chết.

Đến lượt Xí bĩu môi:

- Trâu bò không mặc quần áo mà nó có xấu hổ bao giờ đâu.

Vừ cúi xuống, dùng tay té mấy giọt nước lên người Xí.

- Dám bảo chồng là trâu bò à?

Xí cười khanh khách, nhảy lên để tránh. Ôi, dám nhận mình là chồng cơ. Chồng nào chứ!

Đột nhiên, Xí nhận ra chiếc vòng bạc Vừ đang đeo trên cổ.

Xí lạng đi. Xí đi tới trước mặt Vừ, trong lúc Vừ đang mặc lại chiếc áo khoác

ngoài, Xí đưa tay định chạm vào chiếc vòng bạc thì đột ngột Vừ đánh vào tay Xí.

Xí sững sờ nhìn Vừ, mặt tái đi:

- Cái vòng... vòng ấy quý thế nào mà... mà anh... đánh cả em?

Vừ bối rối vô cùng. Vừ tiến đến. Xí lùi lại. Vừ dừng lại, nghĩ cách giải thích:

- Cái vòng này... bình thường thôi mà. Tại anh... anh bị giật mình.

Xí nhìn thẳng vào Vừ bằng đôi mắt đã mọng lên:

- Không phải là vòng... của ai tặng anh à?

- Nói linh tinh gì thế chứ!

Hai người tự dưng chẳng biết nói gì tiếp với nhau. Vừ vừa nói dối Xí. Xí cũng biết là Vừ nói dối. Chiếc vòng này là Súa mua cho Vừ. Nhưng vì nó bé quá, Vừ treo vào một sợi dây da trâu rồi buộc lên cổ. Vừ luôn đeo nó trên cổ, chưa khi nào bỏ ra. Không phải vì Vừ còn muốn Súa quay về. Vừ biết Súa đã không còn đường để quay về. Càng lúc Súa càng như một cái cây, mọc rễ thật sâu ở nhà Phổng. Vừ cũng không muốn làm Xí buồn. Thật thế. Chẳng có lý do gì để bắt Xí phải buồn, nhất là buồn vì Vừ. Nhưng đã trót nói dối rồi. Người nghe nói dối cũng biết là bị nói dối rồi. Biết làm thế nào đây?

Xí ngồi xuống, quay mặt ra sông, tiếp tục vò quần áo. Vò mãi một cái áo. Làm như nó bẩn quá, không vò kỹ thì không sạch, vò như là muốn cái áo rách ra.

Vừ ngồi yên bên cạnh, lù lù như một con gấu. Xí không nhìn Vừ:

- Anh có việc thì đi đi. Áo khô em sẽ mang về cho.

Vừ lưỡng lự. Nhìn mặt Xí lì lì ra, Vừ biết đang bị giận. Tốt nhất chẳng nói thêm câu gì nữa, mà cũng đừng có mặt ở đây nữa, có khi lại bị ghét.

Vừ đứng dậy, đi về. Cố nói thêm một câu:

- Đừng giận anh nhé, Xí!

Xí chẳng thèm nói gì, vẫn cứ vò cái áo của Vừ. Nó có rách ra thì cũng không

phải tại Xí.

***

Súa nằm ôm con trong buồng. Thằng bé đã ngủ. Súa dạo này hay mất ngủ, đêm nào cũng phải đến gần sáng mới chợp mắt được một lúc. Gà gáy lại dậy. Từ khi có con Súa cũng đỡ buồn. Thôi, chẳng nghĩ đến cái gì nữa. Mọi thứ xong hết rồi. Ở nguyên thế này nuôi con. Bao giờ nó lớn, lại nghĩ đến chuyện lấy vợ cho nó, trông con cho nó. Chẳng phải đàn bà Mông đều như thế sao?

Phổng đi uống rượu ở đâu về, đi không nổi, thằng Dính phải vát vả lấm mới đưa được về nhà. Mà đi bộ về. Xe máy vút ở đâu chẳng biết.

Súa thấy tiếng lịch kịch thì trở dậy, chưa kịp ra mở cửa thì đã thấy Dính thò đầu vào, sau Dính là Phổng, hai tay vát trên cổ Dính, để Dính vừa công vừa lùi đi.

Súa chui ra khỏi chăn, đỡ Phổng vào giường.

Phổng lè nhè:

- Vợ... cho anh vào ngủ với...

Súa cúi kính:

- Cứ đi với mày là lại say. Thế là sao hả Dính?

Hỏi thì hỏi thế chứ Dính có trả lời được đâu. Súa quát:

- Mày có vợ, không ở nhà mà ngủ canh vợ. Mai kia nó lớn đứa khác lấy đi mất thì sao? Đi về!

Dính cười, mặt ngây ngây. Bé tí đã biết uống rượu rồi. Mà biết uống chén nào đều do thằng anh họ rủ. Bị mắng, Dính vẫn cười, tay bám vào tường tìm cách đi về nhà.

Phổng đang nằm trên giường, sắp đè cả vào thằng Chá, chân vẫn dưới đất.

Súa hì hục vát hai chân Phổng lên giường, cúi xuống cởi giày cho Phổng.

Phổng mắt nhắm nghiền nhưng mồm vẫn lải nhải.

- Ái chà, hôm nay... rượu ngon thật.

- Lúc nào rượu chả ngon.

- Ngon thật.

Phổng cố chống mắt nhìn lên, nhận ra Súa:

- Ô hô, về nhà.... rồi à. Này...

Phổng túm lấy tay Súa, kéo xuống. Súa theo đà ngã nhoài lên người Phổng. Cố nhồm dậy nhưng Phổng giữ chặt quá, cứ thế nằm đè lên. Phổng lè nhè:

- Để chồng nói... cho mà nghe... chuyện... chuyện này. Thằng Vừ nó... nó sắp... sắp cưới vợ... vợ rồi nhá!

Súa dùng hết sức để chồm dậy khỏi người Phổng. Phổng vẫn cười khùng khục:

- Thế mà có... có người cứ... cứ tưởng... nó... nó nhớ mình cơ... cơ đấy... Đàn... đàn ông thế... thế đấy. Yêu lắm... thì cũng chán... chán nhá. Chán thì... phải tìm... tìm đứa khác dùng... dùng tạm thôi.

Súa chẳng thèm nói gì. Giật nốt cái giày còn lại ra khỏi chân Phổng, ném vào góc nhà. Tiếng Phổng nhỏ dần theo cơn buồn ngủ đang kéo đến:

- Cái... cái thằng Vừ... giỏi thật! Thế... thế mà mình... cứ... cứ tưởng nó... nó vẫn... vẫn thích... vợ... vợ mình.

Phổng đã chìm vào giấc ngủ. Mồm Phổng há ra, ngáy khè khè. Súa ngồi im lặng bên giường, thấy khó thở quá, muốn đi ra ngoài. Nhưng thằng bé lại ngo ngoạy, phải vỗ vỗ lưng mấy cái nó mới chịu ngủ tiếp.

Tự dừng lại nhớ Xí, nhớ câu Xí hỏi hôm nào: “Mình lấy Vừ, bạn có buồn mình không?”

Súa có buồn Xí không?

Súa thở dài. Chẳng phải Súa mong Xí giúp Súa ở bên cạnh Vừ hay sao? Bây giờ hai người họ sắp ở cạnh nhau rồi, phải vui chứ? Ừ. Phải vui chứ. Vui cho bạn, cho hai người bạn. Mình sống cuộc sống của mình, bạn sống cuộc sống của bạn. Thế mới phải chứ!

Súa xoay người nhìn Phổng.

Phổng nằm ngửa, một chân co lên, dựa vào tường, một chân duỗi thẳng. So với lúc mới cướp Súa về, Phổng đã thành một người khác. Áo quần bẩn thỉu, đầu tóc hôi mùi. Cái mũ nồi đỏ mới kinh chứ. Để cách xa một đoạn cũng phải hắt xì mấy cái. Phổng chẳng chú ý đến Phổng nữa, chỉ thích uống rượu. Lúc trước uống vì thấy vui, bây giờ uống vì chán. Đêm nào không say Phổng đều dè ngửa Súa ra. Đêm nào làm xong chuyện ấy cũng bỏ đi. Không đánh nữa, cũng không quát tháo nữa, chỉ hì hục làm cho xong chuyện. Phổng bảo, vì Súa đã đẻ cho nhà họ Tráng một đứa con nên Phổng sẽ không bao giờ đánh mắng Súa nữa. Và vì Súa đã không còn ý định bỏ đi, nên Phổng sẽ mãi coi Súa là vợ Phổng, là người đàn bà duy nhất của Phổng.

Phổng nói thế Súa cũng chẳng thấy xúc động. Phổng nghĩ gì là việc của Phổng, không liên quan tới Súa. Súa nghĩ xong rồi, sống cũng xong rồi, không phải nghĩ nữa.

Nhưng thỉnh thoảng Súa cũng thấy chạnh lòng. Cả đời Phổng, việc sai lớn nhất là đã cướp Súa về, còn thì Phổng chẳng có tội gì. Phổng thương bố thương mẹ. Dù mẹ không phải người đẻ ra Phổng nhưng Phổng chưa bao giờ dám láo với mẹ. Phổng yêu mẹ hơn tất cả những thằng con trai mà Súa biết. Phổng luôn nghĩ Phổng sẽ bé mãi khi ở bên cạnh mẹ. Phổng cũng chịu khó giúp bố việc buôn bán. Bây giờ bố yếu, Phổng thường đi bắt bò thay bố. Dù Phổng có ham chơi thật nhưng cũng chăm làm. Chơi nhiều bằng làm. Phổng lại yêu con. Đêm nào thằng bé ốm sốt không ngủ là Phổng cũng không ngủ theo. Súa mệt quá,

buồn ngủ thì cứ ngủ. Em dâu thì chạy sang bế giúp thằng bé, Phổng loanh quanh lúc lấy nước, lúc lấy áo giúp Chia.

Súa cũng có lúc nghĩ, dù Phổng làm sai một chuyện lớn như thế, nhưng đảng nào cũng đã xảy ra rồi. Bây giờ là hai vợ chồng thật, vì còn có một đứa con chung, Súa đối tốt với Phổng một tí cũng chẳng sao.

Nhưng Súa chẳng muốn.

Phổng có làm bao nhiêu việc tốt thì Súa cũng không thương Phổng được. Chẳng ghét lắm nữa nhưng không thương được.

Mọi thứ đều bắt đầu bằng việc muốn hay không. Muốn thì khó mấy cũng làm được, không muốn khắc có lý do.

Thế đấy.

Biết làm thế nào được.

***

Vừ sang giúp bố Xí sửa chuồng dê. Bây giờ nhà Xí có việc, Vừ sang giúp, chỉ một lúc là xong đâu vào đấy.

Xí đang cầm cúi thêu một miếng vải to bên khung cửa. Thêu xong miếng này chắc vừa đến lúc cưới chồng. Thấy Vừ vào, Xí đứng dậy:

- Anh xong rồi à?

Vừ gật đầu.

Từ hôm giận nhau tới giờ tự dưng nói chuyện thấy khó thế chứ. Cứ mở miệng ra là như có cái gì nó chặn lấy mồm.

Vừ muốn nói câu gì đấy cho Xí hiểu là Vừ đã không còn nghĩ đến Súa nữa nhưng chẳng nghĩ ra. Thực là Vừ bây giờ chỉ muốn cưới được Xí thật nhanh, không phải đợi ngày mà người già chọn nữa. Cưới xong rồi, thành vợ chồng rồi, tự khắc sẽ không nghi ngờ nhau nữa, cũng không còn thời gian để nghĩ đến

những chuyện không đáng nghĩ nữa.

Xí rót cho Vừ một cốc nước. Vừ uống một ngụm, nhìn loanh quanh từ trong nhà ra ngoài sân, nhìn lên cả nóc nhà. May quá, nhìn thấy mấy viên ngói thủng:

- Để hôm sau anh sửa nốt cả mái nhà. Vỡ mất mấy viên ngói rồi.

Mấy viên ngói chẳng nghe thấy Vừ nói, Xí nghe thấy cũng bằng không nghe. Xí muốn nói gì đấy mà không nói được. Lúng túng mãi rồi Vừ cũng đứng dậy:

- Thôi anh đi về.

Xí gật đầu. Muốn về thì không giữ.

Vừ đi ra cửa. Bên ngoài, trời đang dần tắt nắng, trong nhà hơi tối. Những làn khói bếp màu xanh từ mấy căn nhà bên dưới dốc đang tỏa lên, trông gần như ngay ở trước mặt. Vừ dừng ở cửa, quay lưng lại. Tấm lưng Vừ to, rộng, vững chãi. Xí đứng ngay sát phía sau Vừ. Vốn chỉ định đi ra mở cổng, đóng cổng nhưng nhìn thấy cái lưng ngay trước mặt không thể dừng được, Xí liền vòng tay ôm qua bụng Vừ, úp mặt vào lưng Vừ.

Bây giờ, dù có chuyện gì xảy ra cũng chịu được hết. Vừ ở phía trước, đầy một vòng tay bé nhỏ của Xí. Mùi cơ thể Vừ tỏa ra thật là ấm áp. Vừ định gỡ ra, nhưng tay Xí siết chặt lấy. Vừ cười mủm mím. Xí hết giận rồi. Cái ôm siết này nói thế. Vừ đứng yên, thở thật khẽ, làm như thở mạnh thì Xí giật mình mất.

Thật lâu Vừ mới nói khẽ:

- Để anh về chứ!

Xí siết chặt thêm chút nữa. Vừ nhìn xuống những ngón tay nhỏ, gầy đang đan vào nhau. Vừ đặt tay lên đấy:

- Để anh về, không bà lại mong.

Lúc ấy Xí mới buông tay ra. Vừ quay lại, Xí đứng tựa vào khung cửa, lặng yên nhìn Vừ, không cười. Vừ đưa tay chạm nhẹ vào mũi Xí:

- Cười một cái đi cho anh còn về.

Xí cố cười, rồi nói rất nhỏ, run rẩy:

- Ôm em đi!

Vừ sống người, nụ cười cũng tắt. Vừ thấy thương Xí quá, như có ai thò tay vào vặn từng đoạn ruột. Vừ dang tay ra, ôm choàng lấy Xí. Xí bé nhỏ, cao chưa đến vai Vừ. Tóc Xí, khăn Xí đầy mùi thơm của các loại lá thuốc.

Xí úp mặt vào ngực Vừ. Lần đầu tiên Xí úp mặt vào ngực Vừ. Nước mắt tự dưng chảy ra. Trong cái ôm của Vừ, vui nhiều hơn hay buồn nhiều hơn, tin hay lo nhiều hơn, Xí không biết. Xí chỉ muốn đứng yên thế này, đứng mãi, mặc kệ trời tối hay sáng, mặc kệ ngày mai có đến hay không.

Nhưng Xí vẫn phải để cho Vừ về. Vừ quay lưng bước đi. Xí đứng yên nhìn theo. Vừ đi ra cổng, quay lại nhìn, Xí đã lẩn vào khoảng tối phía trong khung cửa.

Trước đám cưới của Xí tự dưng trời đầy nắng. Mùa cưới thường được bắt đầu vào thời điểm thu hoạch xong vụ ngô. Nhà nhà đầy ngô mới thu về. Ngô vàng óng treo đầy trên những cây sào bắc ngang sân, treo kín gác bếp. Năm nay thời tiết tốt, được mùa ngô. Đến chó mèo gà lợn cũng vui lây.

Nhà Xí ít người, lại bận làm thuốc nên chỉ có một ít ngô. Đủ ăn cho đến vụ sau. Muốn nấu rượu thì phải đi mua về.

Ngày mai nhà trai sẽ đến đón dâu. Xí ở trong buồng một mình. Bộ váy áo cho cô dâu để trên giường. Mặc bộ váy áo ấy trông Xí sẽ như một con bướm. Một con bướm mùa hè ầm ập. Là mẹ nói thế, lúc giúp Xí mặc thử.

Mẹ đi vào, nhìn thấy Xí đang ngồi thừ ra, kêu lên:

- Ô, bảo đi ngủ sớm mà cứ ngồi thế này hả Xí?

Xí thấy mẹ vào thì gượng cười.

- Để con ra giúp một ít việc.

Mẹ xoa tay:

- Không phải làm. Có người làm hết rồi. Đi ngủ đi. Mai về nhà chồng phải thật xinh gái, phải như một bông hoa bí mới được.

Mẹ đấy, lúc thì bảo như con bướm mùa hè, lúc lại bảo như bông hoa bí. Xí nhìn mẹ khuất sau cánh cửa buồng, thở dài.

Mẹ Mông nào cũng thế. Có một đứa con gái vừa xinh vừa ngoan, muốn nó được gả về chỗ tốt, lại cũng muốn nó ở nhà với mình lâu lâu một tí. Luôn là muốn hai thứ trái ngược nhau như thế.

Sau này Xí làm mẹ, Xí sẽ muốn đẻ con trai. Làm thằng trai khi nào muốn lấy vợ thì đi tìm. Giống như vào rừng tìm tổ ong vậy thôi. Thích thì hỏi. Con gái chẳng ai dám hỏi. Thích bao nhiêu cũng cất hết trong lòng. Ngồi yên đợi. Đợi đến khi nào người mình thích tự đến trước mặt mình và nói: Anh muốn nghe em hát lắm. Hát cho anh nghe nhé!

Xí ngày mai về nhà chồng, đến lúc này cũng không dám chắc mình có phải là tổ ong của chồng không. Hình ảnh cái vòng tay Vừ đeo trên cổ, nằm lủng lẳng trên cái vòng ngực đỏ rực rần chắc của Vừ cứ ở suốt trong đầu Xí. Muốn gạt nó đi mà nó không chịu đi. Nếu mai về nhà Vừ rồi, Vừ vẫn đeo cái vòng ấy, cho dù Vừ không đeo nhưng Vừ vẫn giữ nó suốt, thì Xí sẽ sống thế nào? Vừ là người đàn ông đầu tiên chạm vào Xí, cũng là người đầu tiên mà Xí dám vòng tay ôm lấy. Nhưng ở giữa hai người luôn có cái gì đấy giống như là một bức tường. Không phải, là giống như một cái khung cửa. Hai cánh cửa lúc thì khép lúc chỉ mở hé, lúc phải đẩy nó ra thì mới nhìn thấy được nhau.

Đoàn đón dâu nhà Vừ đã đến nhà Xí. Vừ hôm nay mặc quần áo mới, đội mũ mới, râu tóc đều mới cắt, lại cao lớn, nên trong đoàn người chẳng phải hỏi ai cũng biết đấy là chú rể.

Nhưng Xí đã trốn khỏi nhà lúc mờ sáng. Ngay trước lúc nhà Vừ đến.

Xí chẳng có chọn lựa nào tốt hơn cho Xí. Cho cả Vừ nữa. Là Xí nghĩ thế. Tốt nhất là đừng có đám cưới gì hết, đừng có vợ chồng gì hết, thế là xong. Không phải nghĩ về bức tường hay khung cửa gì nữa.

Xí đến nhà Súa.

Súa đang ngồi cho con bú ở sân, tiện cho nó phơi nắng luôn.

Nhìn thấy Xí, Súa giật mình kêu lên:

- Ai giống Xí thế?

- Chẳng phải sao.

Giọng Xí phều phào. Súa lắp bắp:

- Hôm nay... không phải hôm nay về nhà chồng à? Sao... sao lại đến đây, hả?

Xí tự lấy cái ghế, ngồi xuống cạnh bạn.

Súa vẫn không dừng hỏi:

- Có chuyện gì thế hả?

Xí mệt mỏi lắc đầu:

- Không có đám cưới, không có đón dâu nữa.

- Sao lại không cưới? Sao lại không đón dâu? Đùa à?

Xí không nhìn bạn, thở dài thật là dài, nghe đau cả người.

Súa cũng hít một hơi dài:

- Bây giờ từ từ nói bạn nghe, tại sao lại thế?

Xí không trả lời, hỏi một câu khác:

- Súa à, hai người ở với nhau mà không thương nhau thì có ở được không?

- Sao lại hỏi thế?

- Hai vợ chồng Súa ấy, không thương nhau, ở với nhau sướng hay khổ?

Súa lắc đầu, giọng buồn bã, chán ngán.

- Minh thì nói làm gì. Ghét còn không hết, nói gì thương. Mỗi ngày ngủ dậy, biết chán nhất là gì không?

Xí lắc đầu.

- Là nghĩ tới phải nhìn thấy cái mặt chồng.

Xí nghe bạn nói thế thì lặng đi. Súa tiếp:

- Đêm thì thôi. Tối om, không nhìn được, cố nhịn. Ban ngày toàn phải tránh mắt để khỏi phải thấy. Nhưng mà... tự dưng hỏi chuyện ấy làm gì?

- Vì... không muốn người ta sáng dậy tránh mặt mình, nên phải bỏ đám cưới đấy.

- Đùa chứ!

Xí lắc đầu.

- Không đùa. Súa à.... Vừ không quên được Súa đâu. Vừ sẽ nhớ Súa, thương Súa cho đến già, cho đến chết đấy.

Lấy một người mà hồn người ấy cất hết ở chỗ khác thì cố làm gì chứ. Xí đã nhìn thấy Phổng với Súa rồi. Bao nhiêu ngày tháng đã trôi qua, để với nhau một đứa con hay thế kia, nhưng chưa lúc nào Phổng được Súa cười với mình một cái. Cái gì không phải của mình thì đừng cố lấy về. Là Xí nghĩ thế đấy. Giờ ngồi đây, bên cạnh Súa, nhìn đứa bé má đỏ như hai quả đào đang ngủ ngon lành, Xí càng thấy mình bỏ đi là đúng quá. May mà chưa mặc bộ váy áo cô dâu vào.

***

Chuyện đám cưới hổng chưa ngүй thì chuyện lớn khác đã xảy ra khiến mọi người chẳng ai còn nhớ đến nó nữa.

Ông nội Vừ, vì cứu con ngựa bị trượt chân trên đường về nhà mà cả người cả ngựa đều rơi xuống vực.

Cả U Khổ Sủ đổ ra mép vực để xem có giúp được gì không. Suốt từ trưa đến tận tối mịt mới đưa được ông Páo lên mặt đường. Là vì ông mắc ở cái cây mọc ngang giữa lúc rơi xuống nên còn đưa lên được, chứ ngựa thì không biết đã nằm tận đâu.

Ông bị gãy chân, xương lòi cả ra. Người yếu lắm rồi. Ai đấy bảo phải tìm cách đưa ông xuống thị trấn tìm bác sĩ. Ông cố quơ quơ tay lên, Vừ vội vàng cầm tay ông. Ông nói, tiếng rất nhỏ. Bà nghe không ra, vừa khóc vừa hỏi lại.

- Ông bảo gì?

Vừ nói vào tai ông:

- Ông nói to một tí được không?

- Ông hỏng rồi. Cho ông về nhà. Ông không xuống huyện đâu.

Vừ nghe ông nói thế thì khóc nức lên, úp mặt xuống người ông mà khóc. Bà còn chẳng khóc được, bà quy xuống như một cái cây bị gió bẻ gãy. Bà vẫn chẳng nghe thấy ông nói gì. Vì không nghe thấy nên càng cuống.

- Ông mày bảo gì thế, Vừ?

Vừ run rẩy:

- Ông bảo ông... ông hỏng rồi. Cho ông về nhà. Ông không muốn xuống huyện.

Ông chẳng kịp dặn gì thêm, một tay nắm lấy tay bà vợ già, tay kia nắm lấy tay thằng cháu nội, cứ thế lặng lẽ bỏ đi.

Vừ cõng ông về nhà. Lần đầu tiên trong đời Vừ cõng ông. Ông cõng Vừ suốt bao nhiêu năm, bây giờ ông theo tổ tiên rồi Vừ mới được cõng ông một lần. Trời đã tối. Hàng chục bó đuốc được người làng thắp lên cầm dọc lối đi để Vừ nhìn thấy đường. Đi qua mỗi nhà lại có thêm một bó đuốc. Con đường từ nơi ông ngã về nhà sáng lập lờ. Vừ từ từ nhớ lại hết những ngày tháng Vừ ở bên ông. Nếu

như bà gặp bất cứ chuyện gì cũng nóng ruột giẫm chân bành bạch thì ông luôn từ tốn. Việc gì với ông cũng có cách giải quyết hết, làm sao phải cuống lên. Ông với bà suốt ngày to tiếng. Nhưng cứ một người đi vắng thì người kia lại ra ra vào vào, chóng cả mặt. Ông bảo đấy là vì nhớ nhau, bà lại bảo không có người để cãi cọ, buồn mồm lắm. Khi mẹ đi lấy chồng, đêm nào Vừ cũng rúc vào nằm với bà, khóc cho bà nghe. Nhưng ông thì đừng hòng. Ông mà nghe thấy tiếng Vừ khóc thì, ông cho mấy phát roi vào mông. Ông bảo làm thằng trai không được khóc vì những chuyện không đáng khóc. Thế nào là chuyện không đáng khóc, một đứa bé như Vừ làm sao biết được. Ông nói, khi nào ông bảo không được khóc thì chắc chắn đấy là chuyện không đáng khóc.

Vừ cứ thế lớn lên bên cạnh ông bà, vừa giống bà vừa giống ông. Ông dạy Vừ nghề rèn. Vừ làm cũng tốt gần bằng ông rồi. Ông dạy Vừ thổi sáo. Vừ thổi cũng đủ hay để một đứa gái đẹp như Giàng Thị Súa phải mê mẩn. Ông dạy Vừ biết yêu bà, thương bà, vì đàn bà Mông bao giờ cũng chịu khổ hơn đàn ông. Vừ nghĩ đến lúc lấy vợ sẽ thương vợ, yêu vợ, nghe lời vợ giống ông.

Vừ công ông đi trước, bà có người dìu đi sau. Chốc chốc bà lại giật tay người dìu ra, chạy lên túm lấy chân ông, miệng lẩm bẩm:

- Ai cho ông bỏ tôi mà đi? Ai cho ông đi trước hả ông già này!

Đi mãi rồi cũng về đến nhà.

Ông nội được đặt lên giường, duỗi chân duỗi tay cho thẳng. Bà nội chẳng nói gì, lẳng lặng đi ra bếp, bắc chảo nấu ăn. Mọi người ngạc nhiên hỏi bà:

- Bà làm gì đấy?

- Tao nấu cho ông ấy bát mì tôm. Ông ấy thích ăn mì tôm. Đi từ sáng chắc đói rồi.

Vừ chạy ra giữ lấy tay bà, giọng khản đặc:

- Bà à, bà đừng làm thế.

Bà nội nhìn Vừ ngạc nhiên:

- Ô, mà không cho ông mà ăn à? Ông mà nhịn từ sáng đấy.

Vừ ôm lấy bà. Bà không chịu được chuyện này. Mắt bà đỏ đẫm nhìn về phía ông đang nằm, miệng lẩm bẩm:

- Thằng cháu này, mà bỏ bà ra để bà nấu cho ông chứ. Sao mà ôm bà chặt thế?

Vừ xốc nách bà, kéo vào trong buồng, ấn bà nằm xuống giường, đắp chăn cẩn thận:

- Bà nằm ngủ đi. Bà phải ngủ. Không được ra ngoài nữa. Bà nhớ chưa?

Tưởng bà sẽ vùng dậy chạy ra bếp đòi nấu mì tiếp nhưng bà lại nằm im thật, một lúc thì ngủ. Vừ ngồi canh đến lúc bà ngủ hẳn mới đi ra ngoài, khép chặt cửa buồng lại.

Họ Giàng làm đám tang cho ông Giàng Sênh Páo.

Người sống ăn gì uống gì cũng được, nhưng người chết thì phải làm đám tang thật cẩn thận. Mỗi nhà góp một ít tiền để Vừ đi mời thầy cúng. Đám tang bố Vừ khi xưa còn nợ hai con bò, giờ cả họ không muốn Vừ phải gánh thêm hai con bò nữa.

Trong nhà, thầy cũng đánh ba hồi trống để báo hiệu rồi treo trống lên cây cột cái gần gian bếp đun nấu, lại lấy giấy bản che ban thờ tổ tiên lại.

Thầy khèn thổi bài đầu tiên, vừa thổi vừa múa. Bài đầu chỉ có mình thầy khèn, bài thứ hai thêm cả thầy kèn, thầy trống cùng hòa nhịp. Các thầy đều đã già, tóc bạc hết, mặt nhăn nheo. Mỗi đám tang thế này làm xong thì các thầy đều phải nghỉ mấy ngày mới khỏe lại được.

Giữa nhà có một cái cồng gỗ. Thầy cúng chỉ cái cồng ấy liền có hai người

khiêng ra đập đập vào khung cửa. Thầy cúng hô ba tiếng: “Hồ hồ hồ!”

Thầy cúng hô thế, có nghĩa dặn người chết xuống âm phủ với tổ tiên, đi đường xa leo núi cao sẽ bị mỏi chân, thầy gửi cho một con ngựa để đi.

Tiếp theo, những tấm ván áo quan được đưa vào. Người ngoài đưa vào, người trong đỡ, lại đập đập ba lần vào cửa. Thầy cúng lại hô ba tiếng hồ hồ hồ như trước. Áo quan lắp xong rồi được dựng lên, lắc qua lắc lại, thấy chắc chắn mới hạ xuống, kê lên hai chiếc ghế.

Thầy khèn, thầy kèn vừa thổi vừa múa, nhảy từ quan tài tới chỗ ông nội nằm, thầy trống cũng đánh hòa nhịp cùng. Phải thổi hết một bài cúng nữa thì ông nội mới được đưa vào quan tài.

Ông nằm ở trong ấy, nét mặt chẳng khác gì đang ngủ. Vừ cố nhìn ông một lần nữa, thật kỹ, để không bao giờ quên ông. Vừ có thể quên nhiều thứ, quên nhiều người, nhưng ông với bà thì không bao giờ.

Mọi người đưa ông đi xuyên qua nương ngô đang chín. Những bắp ngô đầy hạt nặng trĩu như muốn bẻ gãy cả thân ngô gầy. Ông đi vào giữa mùa thu hoạch, như thế sẽ không bao giờ phải lo đói ở thế giới bên kia.

Ông đi rồi, nhà còn hai bà cháu.

Bà ngồi suốt từ sáng đến trưa ngoài lò rèn, tay mân mê cái búa nhỏ của ông.

Má bà đã hóp càng hóp vào. Bà không khóc, chỉ thấy một vẻ tàn úa cô đơn mỗi mết cùng cực.

Vừ vừa đi cảm ơn những người đã đến giúp đám tang ông về, nhìn thấy bà liền ra ngồi cạnh.

Bà nói với Vừ mà như nói một mình:

- Cái búa này đã theo ông mày từ lúc ông còn là đứa bé đấy Vừ ạ. Muốn cho ông mang theo về với tổ tiên nhưng thế thì ông vất vả quá. Phải được nghỉ chứ,

thằng cháu nhĩ.

Vừ ngồi lặng đi, nhìn sang cái lò rèn. Từ nay Vừ sẽ chỉ có một mình với cái lò rèn này. Vừ có làm hỏng cũng không có ai mắng nữa.

Bà Vừ vẫn cầm chặt cái búa.

- Lúc nào bà chết thì mày nhớ cho bà mang cái búa này đi nhá! Bà xuống đây với ông rồi thì mang búa đi cho ông đỡ nhớ nghề.

Vừ nghe bà nói thế phát hoảng:

- Bà nội à, bà đừng nói thế. Cháu... sợ lắm.

Bà chẳng nhìn Vừ, chậm rãi:

- Từ từ khắc đến lúc ấy mà. Không muốn cũng không được.

- Bà phải sống lâu, đợi bé thằng chắt nội chứ.

Bà thở dài:

- Ông mày nói sẽ tiễn bà về với tổ tiên trước mà ông lại bỏ đi nhanh thế chứ.

Bà lẩm bầm một mình:

- Làm thế không được ông già ạ. Ày, thằng Vừ nó buồn. Tôi thương nó quá. Không có ông, thằng cháu nội ông sẽ giống con bò không có người cày đi đằng sau mất thôi.

7. LẶNG YÊN DƯỚI VỰC SÂU

Nhà Phổng có khách. Khách có vẻ từ xa đến, áo quần đầy bụi vàng, mặt trông rất mệt mỏi - một người phụ nữ đứng tuổi, gầy guộc, nhỏ tí, mỗi bước bà đi tới, bộ váy Mông như sắp kéo bà ngồi xuống.

Bà Máy, ông Dìn ngồi bên bàn, đợi khách uống nước, bồn chồn nhìn nhau. Khách nhấp miệng xong, dè dặt:

- Hai bác à, tôi đến tận nhà thế này... cũng ngại lắm.
- Không ngại đâu. Bác có việc gì... cứ nói.

Mẹ Phổng xua tay cho khách yên tâm. Bà già nói tiếp:

- Tôi là... chị gái của cô Say dưới Yên Minh.

Ông Dìn giật mình, mặt tái đi, tay phải bám vào mép bàn. Bà Máy cũng không hơn gì, túm chặt lấy tay kia của chồng.

Ông Dìn:

- Cô... cô Say à?

Khách gật đầu.

- Em gái tôi... nó ốm nặng lắm. Sắp đi theo tổ tiên rồi.

Cả ông Dìn, bà Máy đều kêu lên:

- Há?

Khách hít một hơi dài:

- Nó... chỉ muốn một việc, một việc thôi.
- Việc... việc gì?
- Nó muốn... gặp con một lần. Gặp thì nó mới nhắm mắt được.

Chồng nhìn vợ, vợ nhìn chồng, lại nhìn vào trong buồng. Phổng vẫn đang ôm con ngủ. Súa thì trông chảo cám lợn ở bếp.

Khách nói giọng rất khổ tâm:

- Nhà tôi biết là không phải, biết là sai rồi, nhưng... thương em tôi quá. Nhờ hai bác giúp cho.

Hai ông bà còn chưa biết trả lời thế nào thì Phổng đã từ trong buồng đi ra, vừa đi vừa ngáp, làm như chẳng quan tâm gì hết:

- Con không đi đâu. Bố mẹ bảo người ta đi về đi.

Cả chủ cả khách đều há mồm, chẳng biết nói gì với nhau. Mặc kệ, Phổng rút cái khăn mặt treo trên dây ngoài hè, đi ra bể nước rửa mặt.

Ông Dìn vịn hai bàn tay vào nhau:

- Việc này... đột ngột quá. Bác để từ từ tôi nói với cháu.

Khách đang định nói gì đấy thì từ ngoài bể nước Phổng nói vọng vào:

- Thằng Phổng này từ lúc nhớ được tới giờ chỉ biết có một mẹ là mẹ Lý Thị Máy thôi, không biết mẹ khác. Nên thằng Phổng này không đi gặp ai hết.

Ngừng một tí, lại nói tiếp:

- Bao nhiêu năm không hỏi một câu, sao tự dưng lại đòi gặp? Đùa nhau à? Coi nhau là cục đất à? Còn lâu nhá!

Mẹ Phổng đi ra, đứng ở cửa nói vừa cho khách nghe vừa cho Phổng nghe:

- Người ta sắp chết rồi Phổng à. Tha cho người sắp chết đi. Cho họ nhìn mặt thôi mà, có phải làm gì đâu?

Phổng súc miệng ọc ọc, nhổ phẹt ra:

- Nhìn xong thì sao? Bà ấy nhìn con rồi chết, con nhìn bà ấy xong vẫn phải sống tiếp. Không nhìn thấy chả tốt hơn à?

- Nghĩ dễ dễ một tí, Phổng ạ. Coi như làm một việc tốt là được.
- Việc tốt hay việc xấu con cũng không muốn làm. Kệ họ đi. Lúc sống không cần thì lúc chết cần gì.

Khách chống gối đứng dậy.

- Ấy, nó nói cũng đúng mà. Tôi đi về vậy. Mẹ nó làm gì thì tự chịu thôi.

Bà Máy quay vào:

- Để mai tôi từ từ nói, nó khắc phải nghe. Người đẻ ra nó mà, nó phải nghĩ chứ.

Khách đi về. Cái váy vừa xòe vừa nặng lại như giữ chân không cho bước. Lưng bà ấy còn còng xuống nữa chứ. Súa thấy thương thương liền chạy theo mở cổng cho bà khách về. Bà khách nhìn Súa:

- Cháu là vợ Phổng à?

Súa gật đầu.

- Có con chưa?

- Một đứa trai.

- Ừ. Tốt rồi. Bác đi về. Máy vào nhà đi.

Súa đứng ở cổng nhìn theo cái bóng bé nhỏ còng còng của bà khách già. Chắc bà ấy đi ra đường lớn đón ô tô chở khách. Giờ này đón xe thì còn phải chờ lâu.

Ông Dìn bà Máy mất một đêm không ngủ, thức luôn đến tận lúc gà gáy. Bà Máy không muốn thở dài mà cứ chốc chốc lại thấy tức ngực, phải thở phò một cái mới chịu được.

Chuyện này qua lâu quá rồi, không nhắc đến thì nó đã như một viên đá ném xuống vực, nằm yên ở đấy. Nhưng nhắc đến lại giống chỗ mèn mèn đã nguội được đặt lên bếp đồ lại, hơi mèn mèn lại bốc lên, phả vào mặt.

Ông chồng già thấy bà cứ thở dài suốt, ngồi dậy, tựa lưng vào tường, giọng rất áy náy:

- Bà giận tôi à?

Bà lại thở dài tiếp một cái, như muốn đẩy cái cục gì rất nặng trong lồng ngực ra:

- Giận gì chứ!

- Hơn hai mươi năm rồi đấy...

Bà im lặng một lúc rồi hỏi một câu mà bà đã muốn hỏi từ lâu lắm lắm rồi:

- Này, lúc ông dắt con bò đi, ông có nghĩ tôi ở nhà thế nào không?

- Nghĩ chứ. Thương bà lắm, thật đấy. Nhưng mà... nếu không đẻ được thằng Phổng thì tôi có tội với tổ tiên.

- Tôi biết mà. Ấy da, tính kỹ, mất một con bò mà được một thằng con trai cũng thật là tốt. Tốt quá!

- Nó khác gì do bà đẻ ra đâu.

- Không có nó... thì tôi cũng bỏ đi rồi.

- Bà nói gì?

Bà Máy nhìn ông chồng trong ánh đèn dầu vàng vàng, nói giọng thật thà:

- Có lần tôi buồn quá, thấy mình như cái lá già tự rụng rụng vào sân. Con không phải của mình, nhà cũng không phải của mình nốt... Ấy, đã đi rồi, nhưng thằng Phổng nó khóc quá. Cái thằng ấy, người bé tí mà khóc thì to thế chứ...

Ông chồng cầm lấy tay bà. Cũng lâu lắm rồi mới cầm tay nhau thế này:

- Sao lại nghĩ thế chứ? Bà mà đi thật thì tôi với thằng Phổng thế nào?

Bà im lặng. Ông Dìn cũng im lặng. Mùi rượu từ ngoài nhà xộc vào. Là Phổng đang uống, chốc chốc lại thấy cái bát đặt cộp xuống bàn.

Bà Máy lấy ông Dìn ba bốn năm năm vẫn không có con. Nhà họ Tráng hiếm con trai, cháu trai, ai cũng nóng ruột. Đi ra nói một câu, đi vào nói một câu, ăn cũng nói, ngủ cũng nói. Sống khó quá, bà Máy muốn kiếm thêm vợ hai cho ông Dìn nhưng ông không nghe. Ông bảo vì ông yêu bà nên mới lấy bà, ông sẽ chỉ ở cùng bà, nhất định không ở với ai khác.

Lúc ấy thì có người quen dưới Yên Minh lên chơi, nói có thể giúp hai vợ chồng kiếm một đứa con. Giúp thế nào? Dễ lắm. Mất một con bò thôi. Người ta để giúp cho. Để giúp là sao? Là... chữa giúp, để giúp, xong mình mang con mình về nhà. Trả công họ một con bò là xong. Ôi, lại có cái chuyện ấy! Cũng vì người ta khó khăn quá, có việc cần tiền quá nên mới làm thế.

Một con bò chứ mười con cũng chẳng tiếc.

Một ngày mưa to thật là to, trắng trời trắng núi, nương ngô trôi sạch cả đất, ông Dìn dắt con bò đi. Con bò đực to nhất trong đàn bò. Bà Máy trốn trong buồng không dám nhìn theo. Ngoài trời mưa, trong buồng cũng mưa. Mưa mà rửa trôi được cả nỗi tủi nhục chất chứa trong lòng thì tốt biết mấy.

Ông Dìn đi luôn một mạch. Gần một năm sau mới quay về. Khi ông về thì bà Máy đã được nhà chồng cho ra ở riêng. Một căn nhà nhỏ cách nhà bố mẹ chồng nửa quả núi. Ông Dìn mang theo một đứa bé trai quấn trong cái chăn hoa màu đỏ. Một đứa bé rất đẹp, hai má nó hồng hào, tóc đen nhánh, khóc rất to. Ông Dìn đưa đứa bé cho bà. Hai vợ chồng nhìn nhau nước mắt chảy dài, thương mình, thương người còn lại. Căn nhà trống hoác, chẳng có đồ đạc gì ngoài một cái chảo sắt quai, một ít bát đĩa.

Đêm đêm thằng Phổng thèm sữa mẹ cứ rúc vào ngực bà. Bà phải vạch vú ra cho nó bú. Nó mút mãi chẳng có sữa, cứ thế dùng lợi mà cắn. Cắn chán thì khóc. Bà cũng khóc. Bà không bỏ được nó chính là vì không bỏ được ông Dìn, vì thấy ông bỏ hết cả cửa cái bên nhà bố mẹ sang đây ở với bà, chấp nhận một cuộc

sống đầy khó khăn.

Từ từ rồi mọi chuyện cũng qua. Ông Dìn giỏi làm ăn buôn bán, từ một con bò có ba con, năm con, mười con. Ông thành người buôn bò có tiếng trên cao nguyên. Thằng Phổng thì lúc nào cũng bám chặt lấy bà. Bà đi làm địu theo nó trên lưng, ra đến nương đặt nó lên một tảng đá, đưa cho bấp ngô luộc. Răng nó còn chưa mọc hết, nó cứ ngồi yên đấy gặm cái bấp ngô từ sáng đến trưa. Gặm ngô chán thì bắt kiến để chơi.

Bà chẳng có giọt sữa nào cho thằng Phổng, nhưng nó là xương là thịt của bà. Mẹ nó từ ngày nhận bò trả người tới giờ không hỏi han gì. Bây giờ sắp chết lại đòi gắp con, lần đầu tiên cũng là lần duy nhất.

Phổng uống một bát, hai bát, ba bát. Không say, chỉ thấy khó chịu. Cái gì đã ngủ yên rồi thì để cho nó ngủ tiếp, tự dưng gọi nó dậy làm gì? Phổng từ lúc năm sáu tuổi, thêm chơi với bạn mà không đứa nào ở U Khố Sủ chịu chơi cùng. Chúng nó gọi Phổng là thằng người bò. Vì mày là người bò nên bọn tao không chơi với mày được. Nói thế rồi cầm que đuổi Phổng về. Phổng chạy về hỏi mẹ, tại sao con lại là người bò? Bà Máy chỉ biết ôm Phổng vào lòng, nghĩ cách nói loanh quanh cho Phổng khỏi nghĩ. Sau thì Phổng cũng biết là vì mình được đổi bằng một con bò nên bị gọi thế. Phổng cũng biết bà Máy không phải người đẻ ra Phổng. Nhưng đẻ hay không quan trọng gì. Bà Máy thương Phổng hơn tất cả các bà mẹ khác ở U Khố Sủ. Phổng cũng là đứa bé yêu mẹ nhất U Khố Sủ. Phổng chẳng cần một mẹ khác.

Nhưng sự uất ức, tủi nhục mà bọn trẻ con mang đến thì không buông tha Phổng. Phổng ghét chúng nó. Phổng lớn lên không có bạn. Bạn duy nhất của Phổng là thằng em họ, và những con bò. Bố mẹ chiều Phổng, muốn gì cũng cho. Chiếc xe máy mà Phổng đi là chiếc xe đầu tiên ở U Khố Sủ, đầu tiên của cả mấy xã trong vùng luôn. Phiên chợ, trong khi bọn trai dắt trộm con lợn con của mẹ đi

bán để lấy tiền uống rượu thì Phổng phóng cái xe máy vọt qua trước mặt chúng nó. Phổng còn cố tình vừa bóp phanh vừa vặn ga cho cái xe nổ máy ầm ỹ, khói bụi mù mịt thốc vào mặt bọn kia. Phổng tuyên bố ở giữa quán thắng cố, năm sau Phổng sẽ mua hẳn ô tô. Một chiếc ô tô cũng màu đỏ, đựng ba bốn người, năm sáu bảy người vẫn vừa. Thằng nào muốn ngồi nhờ vào xe của Phổng thì phải leo lên ngọn cây sa mộc, từ trên đấy hét cho cả U Khố Sủ nghe thấy. Hét gì nào? “Tráng A Phổng không phải người bò.” Đây, hét câu ấy mười lần, à không, một trăm lần. Đủ một trăm lần thì Phổng tha cho.

Bọn thanh niên mặt sưng vù, nhỏ nước bọt phì phì. Phổng cười hơ hơ. Phổng cần gì bạn chứ. Bé còn chả cần nói gì lớn. Cứ có nhiều tiền là được. Và vì Phổng nhiều tiền nhất, đẹp trai nhất nên Phổng sẽ lấy đứa gái nào đẹp nhất U Khố Sủ. Gái xấu đừng có nhìn theo Phổng làm gì mất công.

Phổng đi đến đâu cũng bị ghét. Kệ. Là do ghen với Phổng nên mới ghét. Không chấp. Phổng thích thế nào thì làm thế, không phải sợ ai, nể ai. Phổng muốn cái gì thì có cái đó. Vậy tại sao bây giờ Phổng lại phải nghĩ mãi về một việc? Là vì Phổng cũng không biết mình có muốn làm việc ấy hay không.

Phổng có muốn nhìn mặt người đã đẻ ra mình không? Không muốn. Nhất là người ấy chỉ vì một con bò mà đưa Phổng cho một người khác nuôi. Tại sao một người mẹ lại có thể làm thế được? Phổng với bố đi bắt bò. Thỉnh thoảng có khách đặt mua một con bê thì cũng tìm cả bê. Tìm được con bê rồi, dắt nó đi ra khỏi chuồng nghe hai mẹ con nó kêu rống lên, nhìn đôi mắt con bê ướt như khóc, Phổng cũng thấy thương. Muốn trả con bê lại cho mẹ nó, nhưng vì nghĩ đến tiền lại cố dắt đi. Mẹ con giống bò còn thế, sao người lại có thể bán con đi được?

Có lần Phổng hỏi bố, tại sao mẹ đẻ lại làm thế? Bố mắng Phổng: “Mày còn bé, biết gì mà hỏi. Mà mẹ đẻ mày không làm thế thì hôm nay mày có mẹ Mày

không hả?"

Bố nói thế Phổng cũng thấy không cần hỏi. Phổng có mẹ Máy, thế đủ rồi.

Nhưng tự dưng bây giờ Phổng lại phải nghĩ về việc này. Có thật chỉ một mẹ Máy là đủ với Phổng không? Nghĩ mãi, uống mãi, cuối cùng Phổng quyết định sẽ đi với bố về Yên Minh. Phổng vừa muốn vừa không muốn nhìn thấy người ấy. Muốn nhiều hơn một ít, vậy Phổng sẽ đi.

Hai bố con đi bằng xe máy. Ông Dìn bảo đường vào nhà bà ấy xa lắm, không có ô tô chạy qua. Hai bố con đi rồi, bà Máy ngồi thừ ra như vừa đánh rơi mất cái gì.

Súa vừa tẽ ngô vừa nghĩ cách nói chuyện cho bà đỡ buồn.

- Mẹ đừng nghĩ nhiều. Hôm qua Phổng là con trai mẹ, ngày mai vẫn là con trai mẹ thôi.

Mẹ chồng gật đầu. Nước mắt tự dưng chảy ra. Suốt từ hôm qua tới giờ, nghĩ bao nhiêu chuyện, tận bây giờ, Phổng đi rồi mới chảy nước mắt ra.

- Lúc bố nó bế nó về, nó bé như thế này này.

Bà vạch ống váy lên, chỉ vào bắp chân mình.

- Nó lại mọc mụn ở mồm nữa chứ. Ăn cái gì, uống cái gì cũng khóc. Đau quá mà...

Súa đứng lên, kéo cái ghế ngồi cạnh mẹ chồng. Nhìn mẹ chồng lúc này, mắt trũng sâu, người chả cần xô cũng ngã, Súa nghĩ mình với bà không biết ai khổ hơn ai.

Phổng chở ông Dìn trên xe máy xuôi theo đường ô tô về Yên Minh. Ông ngồi sau, hai tay túm chặt sườn Phổng. Cái lưng Phổng to bè bè, chắn hết cả gió. Trời nhiều sương mù, con đường phía trước mờ mịt. Đường thì nhiều ổ gà, chốc chốc lại xóc nảy cả người. Ông Dìn nghĩ đến người sắp gặp, nhồm dẩy hét vào tai con:

- Phổng à, nếu mẹ mày hỏi...

Phổng quay ngang. Giọng giận dữ, phun cả nước bọt ra đằng sau:

- Mẹ nào? Con nói rồi, chỉ có một mẹ Máy thôi đấy. Còn cái người kia, đến nơi bố vào gặp thì vào, con đứng ngoài chờ.

Đúng là đi rồi thì Phổng lại ân hận. Phổng thấy khó chịu. Biết thế chẳng đi nữa.

Ông Dìn thấy con cáu giận thì thôi, không nói nữa. Nó đồng ý đi cùng cho là may rồi, ép quá nó quay xe bỏ về thì hỏng hết chuyện.

Ông Dìn nhớ lúc nó chui ra khỏi bụng mẹ, nó khóc to lắm, như sắp rơi cả ngói trên mái nhà xuống. Ông mừng quá cũng khóc theo. Gần một năm trời ở nhà người ta bị đối xử chẳng khác gì người ở. Thôi thì cắn răng chịu đựng mọi thứ, việc gì cũng làm, cho ăn gì thì ăn nấy, chỉ để đợi đến lúc đứa bé chui ra.

May mà ông trời thương, lại cho hẳn một đứa con trai.

Người nhà định không cho ông mang đi. Nhưng không cho sao được. Bò đã nhận rồi, còn bán đi từ lâu rồi. Bao nhiêu công sức ông làm lụng cũng không thêm tính công. Phải trả con cho ông chứ. Mẹ thằng Phổng khóc suốt, giữ chặt nó trong tay. Nhưng bà ngoại nó thì bảo: "Trả cho bố nó. Không muốn sống nữa à?"

Chẳng biết tại sao bà ngoại nó lại nói thế.

Ông bế con về nhà, cứ nghĩ sẽ có bà vợ đứng đợi ở cổng, nhưng vào tận nhà vẫn chẳng thấy đâu. Chạy vào buồng cũng không thấy nốt. Buồng còn hôi rình vì mốc.

Hóa ra bà vợ tội nghiệp của ông đã bị cho ra ở riêng từ lâu rồi.

Chiếc xe chở hai bố con xuyên qua màn sương mù, lầm lũi trôi xuôi. Gió thổi vù vù bên tai. Mặt Phổng u ám, nặng nề. Phổng không thích làm việc này. Không

có gì vui vẻ để mà làm hết. Nếu có nhắc đến thì chỉ thấy giận thôi. Mà lâu quá rồi, chán không thèm giận nữa. Phổng chỉ có một mẹ, đến chết Phổng cũng chỉ có một mẹ thôi. Đừng có đòi Phổng phải mở miệng gọi một người khác tiếng mẹ nữa.

Nhà nằm trên lưng chừng một ngọn núi thấp, xung quanh là nương tam giác mạch. Trước cổng có một cây lê to đã rụng hết lá. Phổng dừng xe máy trước cổng. Ông Dìn tụt xuống, nhìn thấy Phổng vẫn ngồi yên trên xe, không có ý định đi vào. Ông dè dặt nói với con:

- Phổng à, mày cũng phải vào chứ.

Phổng dứt khoát:

- Bố vào đi. Con đứng đây chờ.

- Đã đến rồi, đừng làm thế.

Hai bố con đang nói đi nói lại thì có hai ba người từ trong nhà đi ra.

Một bà cụ già vừa nhìn thấy Phổng đã khóc toáng lên:

- Ôi cháu ngoại à. Mày vào nhìn mẹ mày đi!

Bà cụ chống gậy hấp tấp đi tới, túm lấy tay Phổng, mở to đôi mắt mờ nhòa vì nước mắt:

- Mày đã lớn thế này rồi à? Ở ông già ơi, ông không ở lại nhìn cháu ngoại ông này.

Phổng chẳng có cách nào để đứng ngoài cổng, đành chịu để bà ngoại kéo vào.

Nằm trên giường là một người bị chìm lấp dưới đồng chăn to đùng, thò mỗi cái mặt ra. Mặt lại chỉ có da bọc lấy xương, hai gò má nhô cao, trắng bợt.

Bà ngoại đưa cái ghế cho Phổng:

- Ngồi đây. Ngồi đây với mẹ này.

Phổng định cãi, rằng đây không phải mẹ, nhưng nhìn thấy đôi mắt đã mờ đục như có khói phủ bên trên của người nằm trên giường lại thôi.

Bà ngoại nói:

- Say à, thằng bé về rồi đây. Không nhận ra nó nhỉ. Nó lớn quá rồi.

Người nằm trên giường chớp chớp mắt, cố cười nhưng vẫn chẳng ra cười.

Phổng thấy chóng mặt. Mọi thứ quay quay trước mặt. Nhà, giường, người, mái nhà, cả cái gì giống như cái sừng bò treo ngay trên tường... tất cả đều quay tròn.

Chẳng biết bằng cách nào đó Phổng đã đi được ra khỏi căn buồng tối om, toàn mùi người ốm, đặc quánh đến ngạt thở. Ai đấy, bà ngoại hay mẹ đẻ đã nhét vào tay Phổng một chiếc mũ nhỏ tí có những đường thêu hình quả trám. Phổng ra thì bỏ vào.

Phổng ngồi dựa ở cột ngoài hè chờ bố.

Phổng tự nhủ: Bà ấy chỉ là người đẻ thuê. Mà mình thì có giá thật đấy. Hẳn một con bò. Tráng A Phổng này hóa ra có giá ngang một con bò. Cứ nghĩ đến việc bố dắt một con bò đi và mang một thằng bé về, thằng bé ấy là Phổng, thì chẳng còn muốn nghĩ đến người đang nằm trong buồng kia một tí nào. Phổng thấy ân hận vì đã đến tận đây. Một cảm giác chán ngán dâng đầy lên cổ họng, muốn nhổ ra, phì ra mà chả nhổ chả phì được.

Nhưng dù sao giữa Phổng với người ấy cũng có một sợi dây gì đấy nối với nhau, dù là mỏng như sợi mạng nhện thì cũng nối với nhau, giờ sắp đứt rồi. Sắp đứt thật rồi đấy. Nghĩ thế lại cũng khó chịu.

Trong lúc ấy, ông Dìn đang ngồi ở đúng cái ghế lúc trước Phổng ngồi. Ông nhìn rõ gương mặt người ốm qua ánh sáng từ ngoài ô cửa sổ hắt vào. Chẳng có một chút thân thuộc nào, chỉ là một gương mặt từng nhìn thấy mỗi ngày mà thôi.

Bây giờ người ấy ốm nặng, sắp chết, càng thấy xa lạ.

Ông nhớ đêm đầu tiên đến nhà này. Ông bà ngoại thằng Phóng cho ăn một bữa đầy thịt với rượu. Ông uống nhiều lắm, cố uống thật nhiều cho say. Nhưng uống mãi chẳng say. Ông nhớ bà vợ. Càng nhớ càng thương. Uống bao nhiêu thuốc của bao nhiêu ông lang bà lang đều chẳng làm sao có chữa được. Thật là ông trời không thương người tốt. Một người tốt như bà ấy mà sao một việc người đàn bà nào cũng làm được còn bà ấy thì không. Thế là ông uống rượu, uống cả nước mắt.

Nhưng ông cần con trai. Anh em nhà họ Tráng đều nhìn vào ông, đợi ông đẻ một đứa con trai đứng đầu họ Tráng. Một đứa con trai như cái nóc nhà.

Muộn lắm ông mới rời mâm để vào buồng. Buồng tối om, đèn đã tắt sẵn rồi. Ông không biết mặt mũi cái người sắp giúp ông đẻ con này như thế nào. Cũng không muốn biết. Xấu hay đẹp chẳng quan trọng gì. Ông thực không muốn làm việc này tí nào. Ông thương bà vợ ở nhà quá. Ông nhớ bà ấy nữa. Vừa mới đi một ngày đã nhớ rồi. Càng nhớ càng đau lòng.

Ông đứng mãi ở giữa buồng, chẳng biết làm gì tiếp. Ông chỉ ước không có chuyện này để ông chạy luôn về nhà. Chạy bộ từ giờ đến sáng chắc cũng về đến nhà, không thì trưa mai cũng về đến. Nhưng ông chưa kịp quay lưng thì người nằm ở giường đã lên tiếng:

- Còn không đi ngủ?

Ông giật bắn mình. Mồ hôi tự dưng chảy ướt hết cả lưng. Mắt đã quen với bóng tối, ông nhìn thấy một người đắp cái chăn, hở mỗi cái mặt ra.

- Nhanh lên nào!

Lại giục.

Ông lò dò đi vào, ghé mông ngồi xuống, hai tay vịn chặt vào nhau. Chẳng đợi

ông bình tĩnh lại, người kia tung chăn ra, quàng hai cánh tay trần lên cổ ông. Ôi, cô ta chẳng mặc cái gì trên người hết.

Cô ta kéo ông ngã xuống giường, tự mình cởi áo ông, cởi quần ông, xong cứ chẳng mặc gì như thế, leo lên người ông, kéo cái chăn trùm cả hai người.

Trong cái chăn đó, một cái chăn có mùi thảo quả, cô ta nằm đè lên người ông. Cô ta đã làm cái gì đó khiến ông cuối cùng cũng xong một việc.

Xong việc, ông chui ra khỏi chăn, mồ hôi ướt đầm.

Ông lần mò tìm quần áo mặc trong bóng tối rồi đi ra ngoài.

Từ lúc đến tới lúc mang thằng Phóng về nhà, ông chưa một lần nói chuyện với mẹ nó. Có việc gì cần thì nói qua người khác. Ông thấy sợ. Cứ nghĩ đến lúc cô ta trùm cái chăn sực mùi thảo quả lên người là ông hoa hết cả mắt. Ông sợ mùi thảo quả đến nỗi khi về nhà, thấy mẹ đang phơi một ít thảo quả ở sân mà suýt nữa thì ngã ỵch ra đất.

Người ấy bây giờ mỏng dính, ẹp dưới tấm chăn bằng vải hoa phù dung. Bây giờ thì ông mới biết là tấm chăn đã từng trùm lên người ông năm ấy nó màu đỏ, với những bông hoa rất to. Và nó vẫn sực mùi thảo quả. Nó khiến ruột gan ông lộn ngược lên tận họng.

Người đàn bà hình như không thể cử động được nữa, dùng mắt ra hiệu. Ông Dìn cúi xuống gần, thật gần để nghe xem người ta muốn nói gì.

Người ôm phải cố gắng lắm, nói một câu lại dừng lại, thở, lại nói tiếp.

Ông Dìn nghe xong, mặt tái nhợt, phải đưa tay chống vào thành giường để đứng thẳng dậy.

Ôi cái người đàn bà này, nếu không phải đã ôm đến mức nhìn thấy tổ tiên ở trên trời thì ông không thể bỏ qua chuyện này được. Tại sao đến lúc chết lại muốn ông chết theo thể này chứ? Tại sao không cam lạng mà chết đi cho xong?

Tại sao bắt ông đưa thằng Phổng đến đây chỉ để nói ra một câu này?

Ông loạng choạng đi ra cửa. Ông đi qua mặt Phổng, như không nhìn thấy Phổng đang ngồi đấy. Phổng thấy bố đi ra thì chạy theo, mặc kệ đằng sau tiếng bà lão gọi cuổng quýt:

- Cháu ngoại à, đừng đi vội. Cháu ngoại à!

Trên con đường ngoằn ngoèo bám lưng chừng núi, một bên vách núi, một bên là vực sâu thăm thẳm, Phổng đang chở ông Dìn ngược lên cực Bắc.

Sương mù mịt mù càng mịt mù hơn. Miệng vực bên tay phải như một dòng sông chở đầy sương mù, đặc quánh. Trên những khúc quanh, Phổng phải bật đèn, phải bấm còi, tránh xe cộ đi ngược từ trên xuống không nhìn thấy nhau. Hai tay ông Dìn bám chặt lấy Phổng.

Từ lúc rời khỏi nhà mẹ đẻ tới giờ, Phổng và bố không nói gì với nhau. Phổng hỏi một hai câu không thấy bố trả lời, mặt bố lúc đỏ gay lúc tái nhợt, thôi không dám hỏi nữa.

Thôi kệ, có chuyện gì đi nữa cũng kệ. Phổng không bị bố bắt ở lại đến tận lúc làm xong đám ma là tốt rồi. Phổng muốn về nhà. Chưa lúc nào đi ra khỏi nhà Phổng lại muốn về nhà thế này. Về với mẹ, với thằng Chá, với vợ.

Xe đang bò lên dốc, đột nhiên loạng choạng như sắp đổ. Phổng phải thò cả hai chân xuống để chống. Xe bị thủng lốp rồi. Chẳng có cách nào khác là phải dắt ngược trở lại phố huyện Yên Minh để sửa. Mà phố huyện đã ở phía sau, mờ mờ tím tím dưới những cung đường ngoằn ngoèo.

Phổng dắt xe đi trước, bố đi sau. Đi được một đoạn, gặp một chiếc xe ô tô chở khách, bố liền đứng lại vậy. Xe dừng rồi bố mới nói:

- Tao đi ô tô về trước.

Nói xong, leo luôn lên xe.

Phổng đứng bên lề đường, cạnh cái xe máy hỏng, ngơ ngác nhìn theo chiếc xe khách chở bố đang chui vào lớp sương mù. Trên nóc xe buộc lặc lè những thùng với hộp. Nặng lắm, nhưng nó vẫn bò lên được, một lúc là khuất tầm mắt.

Mọi khi, nếu có một chuyện như thế này bố sẽ không bao giờ để mặc kệ Phổng xoay sở. Về thì về cùng, ở cũng sẽ ở cùng. Nhưng hôm nay thì bố đã bỏ đi luôn, một cái nhìn lại cũng không. Cũng không cần biết là trong túi Phổng có tiền hay không. Mà Phổng hết tiền thật. Phổng nghĩ ra chuyện ấy thì chiếc xe đã đi mất.

Sửa cái lốp xe, lộn tất cả các túi áo may cũng vừa đủ tiền trả, còn tiền đồ xăng thì phải tháo cái đồng hồ đeo ở tay ra để đổi. Cái đồng hồ này giá của nó bằng một phần tư con bò. Thế mà bây giờ chỉ đổi được một bình xăng. Cũng phải chịu thôi, chẳng lẽ đi bộ về vớt xe ở lại?

Phổng đi một mình trong đêm, đèn pha soi trong bóng tối mịt mùng. Sương đêm nặng nề, ướt sũng, bay là là ngay trước mũi xe. Phổng không muốn tự đặt câu hỏi xem cuối cùng thì người để ra mình đã nói gì với bố để bố như người mất hồn thế. Cũng không giận. Không tức giận gì hết. Chỉ thấy buồn. Thật là buồn. Buồn đến muốn tan ra, lẫn vào trong đám sương mù trước mặt, sau lưng, bên trái, bên phải.

Ông Dìn về đến nhà trước. Trời đã tối. Bà Máy đang ngồi chờ ông ở cổng, Súa, cả Chía nữa, ngồi bên cạnh. Nhìn thấy ông về, bà Máy đứng vụt dậy. Bà chẳng hỏi ông câu nào, cứ nhìn chăm chăm ra đoạn đường phía sau lưng ông. Nhưng con đường mòn trước mắt bà vắng tanh vắng ngắt.

Bà hoảng hốt túm lấy chồng:

- Thằng... thằng Phổng đâu?

Ông Dìn không trả lời, hất hất tay ra đằng sau.

Bà Máy nhìn theo, vẫn không thấy đâu.

- Làm gì có.

Giọng bà đã nghèn nghẹn.

- Ông mang nó đi mà, ông phải mang nó về chứ. Nó đâu rồi?

Ông Dìn mệt mỏi tựa lưng vào tường, mắt nhắm lại. Bà vẫn không chịu, bà chộp lấy vai ông, lắc mạnh:

- Ông... ông trả nó cho... cho người ta rồi hay sao? Hả?

Bà Máy cố nói hết câu rồi khóc nức lên. Súa đứng nghệt ra, chẳng biết làm gì, nói gì.

Ông Dìn tự dưng quát vợ.

- Khóc gì mà khóc! Nó có chân đi tự khắc có chân về, có chết đâu mà khóc.

- Nhưng nó... nó đi với ông mà. Sao ông về mà không có nó về cùng?

Ông Dìn quát to hơn, đập tay xuống bàn, mấy cái chén rung bần bật.

- Xe nó hỏng, nó phải ở lại sửa xe. Thế được chưa?

Nói xong thì bỏ vào buồng, đóng cửa đánh rầm một cái.

Nửa đêm thì Phổng về đến nhà. Mẹ, vợ đều đang ngồi chờ. Bà Máy thấy Phổng về mừng quá, miệng thì cười nhưng nước mắt lại chảy ra ròn ròn.

Điều bà sợ nhất đã không xảy ra. Người ta không giữ được nó ở lại. Không giữ được chắc chắn vì nó không muốn chứ chẳng phải nó sợ cái gì. Bà vui lắm. Nhưng thương con, sợ nó buồn nên chẳng dám thể hiện ra mặt.

Bà ngồi nhìn con ăn cơm, im thít. Ăn xong bát cơm chan canh đầy ụ, Phổng mới nói:

- Xong rồi mẹ ạ.

- Cái gì xong?

- Bà ấy chết rồi.

- Chết... chết thật à? Ốm bệnh à?

Phổng gật.

- Có... nói gì không?

Phổng lắc đầu.

- Nhà họ... không giữ ở lại à?

- Không giữ. Giữ cũng không ở.

Bà lặng đi, trong lòng tràn ngập yêu thương. Nó đây, là đứa bé mà bà đã cho bú bằng bầu vú không có một giọt sữa, nó về với bà. Bà chỉ cần biết thế thôi.

Súa với Chía ngồi bên bếp, im lặng hoàn toàn. Lúc tối, mấy lần Súa bảo Chía về nhưng Chía không chịu về. Chía càng lúc càng thân thiết với Súa, với thằng Chá. Thằng Chá mà giao cho Chía trông thì đi cả ngày cũng không phải lo gì. Súa thấy suốt ngày Chía ở nhà mình thì nhắc phải về mà giúp mẹ chồng làm việc, nhưng Chía chỉ mუმ mუმ cười. Mẹ Phổng thì bảo, nhà nó đông người, còn chẳng có việc mà làm. Kệ nó ở giúp trông thằng bé.

Nhà bên ấy đông người thật. Chị gái thằng Dính còn hai đứa chưa lấy chồng, mỗi đứa nấu một bữa cơm. Thằng Dính suốt ngày đi chơi, đến bữa về ăn xong lại đi chơi tiếp. Hai vợ chồng cả tháng chẳng nói với nhau câu nào. Có lần Súa nghe mẹ chồng hỏi mẹ thằng Dính, bao giờ mới bắt chúng nó ở với nhau? Mẹ thằng Dính cười tít mắt nói, bao giờ thích thì chúng nó khắc ở. Bây giờ có bắt nó cũng chả nghe.

Chía dạo này lớn phổng lên, khác hẳn lúc Súa mới về. Nó cao gần bằng Súa rồi. Hai cái vú đã nhô lên to tướng. Má lúc nào cũng hồng rục như chín nứt ra. Mông thì cong, cứ bước đi là nó lúc la lúc lắc. Nhưng thằng chồng thì vẫn bé tí, đứng kiểng chân cũng không cao bằng vợ.

Súa càng ngày càng yêu quý Chía, thấy nó như em gái chứ không phải em dâu họ. Súa dạy nó vài việc của con gái, việc gì nó học cũng nhanh, cũng thích thú.

Phồng vào đi ngủ rồi Súa mới giục được Chía về. Về thì về, mà cái mặt cứ buồn buồn như bị hắt hủi. Súa vừa thấy thương vừa thấy buồn cười.

Ông Dìn tự dưng bắt vợ chồng Phồng ra ở riêng.

Chuyện này thật không bình thường. Ông chú bà cô đều đến tìm để hỏi tại sao. Chẳng tại sao hết. Lớn thì phải tự ở tự làm tự ăn, chứ để hai ông bà già nuôi đến bao giờ.

Nói là làm, ông gọi người đến dựng nhà. Một cái nhà to đủ dùng.

Phồng bỏ nhà đi uống rượu suốt. Đi thì thôi, về đến nhà chỉ lăn ra ngủ. Nhà mới dựng xong, bố mua cho đủ hết đồ dùng, nhưng Phồng vẫn chẳng nhớ đâu là nhà mình đâu là nhà bố mẹ, toàn ngủ nhăm.

Súa không nghĩ nhiều. Bố mẹ chồng bảo sang nhà mới thì sang. Gọi Chía sang thu dọn giúp quần áo của cả ba người. Ngày chuyển sang nhà mới, Súa bế thằng Chá một bên, một bên khoác túi quần áo. Mẹ chồng nằm trên giường khóc như mất con mất cháu. Bà bị ốm rồi. Buồn đến mức phát ốm ra.

Với Súa bây giờ, ở đâu cũng được, chỉ cần có chỗ ấm áp cho con nằm mùa đông, tránh nắng tránh mưa cho con mùa hè, thế thôi. Mình Súa làm cũng đủ nuôi con, nuôi luôn cả chồng cũng chẳng sao hết. Chuyện nhà chồng là chuyện riêng, không hỏi tại sao. Súa chỉ thương bà Máy. Con chẳng phải con mình, cháu cũng chẳng phải cháu mình mà cho ra ở riêng thôi cũng phát ốm.

Phồng cãi nhau với bố cũng không được, năn nỉ xin xỏ cũng không được, ức không chịu nổi, đành phải nhờ rượu nó giúp cho quên đi. Ngày nào Phồng cũng uống, đến mức như ngâm trong rượu, mặt phù cả ra. Hôm nào không uống thì nằm ườn trên giường, nghe đài, chả biết ngủ hay thức. Nhưng những hôm như

thế hiêm lắm.

Buổi tối, trong buồng ngủ, Súa ngồi khâu áo cho con. Ngọn đèn bé tí, chập chờn, phải căng mắt mới nhìn thấy mũi kim. Thằng Chá nhớ bà nội đòi về ngủ với bà. Phóng hôm nay cũng không đi uống rượu, lên giường từ sớm. Nằm quay mặt vào tường, lưng hướng ra phía vợ đang cầm cúi khâu vá.

Súa vẫn cầm cúi khâu. Khâu đi khâu lại một vết rách trên vạt áo. Đường khâu nhằng nhịt như mạng nhện khiến chỗ rách dày cộp lên. Ánh đèn chập chờn như sắp hết dầu khiến Súa đâm cả kim vào tay. Sau lưng, Phóng hình như đã ngủ, thấy im thín thít. Mặc kệ. Ngủ càng tốt. Nhưng đột nhiên, Phóng vùng dậy, bế thốc vợ lên, ấn xuống giường. Giật tung cả khăn, cả váy, áo trên người vợ. Súa nằm im thín thít.

Lâu rồi hai vợ chồng không làm chuyện này. Phóng bảo Phóng hỏng rồi, không dùng được nữa, tha cho Súa đấy. Súa chẳng thèm nói gì. Hỏng cũng tốt. Đỡ hành hạ mình. Không hiểu sao tự dưng hôm nay lại thế này. Muốn thử hay sao? Nhưng Phóng, chẳng làm gì hết, thận trọng cầm cây đèn dầu, từ từ soi lên người vợ từ mặt, xuống cổ, xuống ngực...

Súa nhìn đôi mắt dại đi của chồng trong ánh đèn dầu tù mù, hoảng hốt vùng dậy, rít lên:

- Làm gì thế, hả?

- Nằm yên!

Phóng gằn giọng như một con chó hoang đang gặm dở miếng xương thấy có kẻ nhòm ngó và ấn mạnh vào vai khiến Súa lại nằm ịch xuống giường.

Phóng tiếp tục cầm đèn soi lên người vợ. Soi đến đâu nhìn chăm chăm đến đấy như muốn lột từng mảnh da trên người Súa ra. Một cảm giác tủi nhục tràn ngập trong Súa. Cơ thể bồng rập như bị gấp từng cục than hồng bỏ lên. Phóng, mồ hôi đầm đìa, từng giọt một rớt xuống người Súa, ánh mắt vẫn đờ dại như mất

của loài chó hoang.

Súa thấy sợ. Sợ hãi tràn ngập. Giọng Súa run run:

- Anh... anh bị làm sao?

Phổng lẩm bẩm nhưng rõ ràng không phải có ý trả lời Súa:

- Người có mọc ra cái gì à? Không phải mà. Sao lại không muốn chồng bao giờ? Cây ngô muốn ra bắp còn phải có hoa đực, tại sao người lại không muốn chồng?

Phổng soi cả vào chỗ kín. Đặt cái đèn xuống bên cạnh, kéo hai chân Súa ra, soi đèn rồi nhìn chăm chăm vào đấy.

Súa không chịu nổi nữa, co chân đạp mạnh. Cái đèn dầu văng ra khỏi tay Phổng, rơi xuống đất, tắt bụp. Mùi dầu xộc lên. Căn buồng tối om. Nhưng Súa có mạnh mấy thì cũng chẳng ăn thua. Phổng chồm lên người Súa, găm gừ:

- Đừng có để tao phải trói mày vào giường. Nằm yên mà làm vợ đi, không tao lại ném ra chuồng bò bây giờ.

Phổng găm gừ trong bóng tối. Vừa nhảy chồm chồm trên người Súa vừa găm gừ hục hặc. Phổng bị bệnh rồi. Súa nghĩ thế và cắn răng chịu đựng. Không phải không có lúc Phổng làm cho Súa thoải mái. Cái phần nào đấy trong người Súa cũng thỉnh thoảng được thoải mái, vào những lúc Phổng hiền lành, tử tế, và Súa tạm quên đi mọi thứ đã từng xảy ra. Nhưng Phổng chẳng bao giờ vừa lòng. Sự tử tế cũng chả ở với Phổng lâu hơn một ngày. Phổng nói trên đời này người duy nhất dám khinh thường Phổng chính là Súa. Nếu không phải Súa đã đẻ con trai cho Phổng thì Phổng quẳng Súa xuống sông cho cá ăn rồi.

Phổng xong việc, mặc quần áo rồi bỏ ra ngoài, từ đây đến sáng không vào buồng nữa. Phổng làm gì bên ngoài thì Súa không biết, chỉ đoán là Phổng vẫn bậm bịch đi đi lại lại. Phổng đang nghĩ gì, tính toán gì, chỉ Phổng biết. Mà Súa

cũng mặc kệ.

Thực ra đã có lúc Súa thấy mình có lỗi với chồng. Thật thế đấy. Ô hay, từ lúc về làm dâu tới giờ lúc nào cũng chỉ thấy thằng chồng mình là thằng chẳng ra gì, hành mình như chó hành khúc xương, thế mà bây giờ lại cảm thấy có lỗi với nó. Lâu lắm rồi Súa không cho nó động vào người mình, nhất là từ khi thằng Chá lớn lớn một tí. Súa không cho động vào thì chồng Súa cũng không dám động vào. Súa bảo đi ra ngoài nhà ngủ cho đỡ chật thì Phổng cũng lẳng lẳng ra ngoài ngủ. Vì sao Phổng phải nhịn Súa thế? Chịu. Súa không hiểu được. Nhất là từ lúc Súa sinh thằng Chá ra.

Phổng càng lúc càng khó hiểu. Có lúc Súa nghĩ đến việc xuống trạm xá hỏi bác sĩ. Có khi nào vì buồn quá, bị bố đuổi ra ở riêng chẳng rõ lý do mà Phổng mắc bệnh không? Bệnh gì giống như bị điên ấy.

Cảm thấy có lỗi cũng cùng lúc Súa cảm thấy tội nghiệp Phổng. Phổng lấy được Súa cũng có sướng gì đâu. May còn được thằng con trai, bù lại được một ít cuộc đời. Nhưng Phổng chẳng biết điều ấy. Vì không biết nên tới nay mới tự dung giở trò. Và vì Phổng làm thế, lập tức Súa chẳng còn tội nghiệp, cũng chẳng thấy có lỗi gì hết.

Sau trận mưa to, cành sa mọc gãy, rơi xuống mái chuồng dê làm cho mấy viên ngói bị vỡ. Súa leo lên để thay. Từ lúc ở riêng tới giờ, việc lớn việc bé gì Súa cũng tự làm hết. Nhưng đang làm thì một viên ngói rơi xuống đất, là viên cuối cùng. Đành phải gọi vào trong nhà. Từ hôm bị Súa đập cho một cái tới giờ, Phổng gần như chẳng nói năng câu nào, mồm như đã bị khâu lại.

- Bố thằng Chá à, ra giúp tôi với.

Phổng chẳng trả lời, tiếng cát xết vẫn hát ỉ ôi.

Súa cổ gào to hơn:

- Bố Chá à, ra giúp tôi với!

Mặc kệ. Như bị điếc. Phổng vẫn nằm im thin thít. Súa chẳng có cách nào khác, đành phải tụt xuống. Gần đến nơi, cái váy vướng vào thang, ngã ạch một cái, đau hết cả mông.

Vừa đau vừa tức, Súa đi thẳng vào trong nhà, đến đầu giường Phổng nằm, đưa tay tắt phụt cái cát xẹt.

Phổng đang lim dim, thấy thế thì chồm dậy.

- Này... này, làm cái gì đấy hả?

Súa ức quá, đỏ cả mặt, tay chống hông, tay chỉ ra sân.

- Có ai như anh không, vợ thì trèo lên lợp mái chuồng bò, chồng thì nằm đây nghe đài.

Phổng lườm Súa một cái, đưa tay bật lại cát xẹt, lại nằm ạch xuống. Súa lại đưa tay tắt phụt.

- Cái đài này của tôi chứ của cô à? Đừng có mà...

Phổng còn chưa nói hết câu thì Súa đã lật cái cát xẹt ra, tháo luôn mấy cục pin, quăng bịch bịch ra sân.

Phổng điên tiết, vùng dậy:

- Muốn... muốn ăn đòn hả?

- Anh nghe đài suốt ngày, không ăn có sống được không?

Súa đập bộp bộp vào cái đài:

- Không chịu làm gì hết. Không làm thì lấy cái gì ăn?

Phổng vênh mặt lên.

- Sao phải làm. Hết sang xin bà ấy.

- Chẳng lẽ hai người to khỏe thế này, nuôi có một đứa con bé tí mà cứ phải xin mãi hai ông bà già à? Anh không thấy xấu hổ à? Con bò nó còn phải đi cày thì

mới được ăn. Người thì cũng phải làm chứ. Không làm thì đừng có làm người nữa.

Phống chỉ tay vào mặt Súa:

- Ái chà, bây giờ lại dám dạy cả chồng nữa. Này, tôi lấy về làm vợ, không phải lấy về làm mẹ tôi nhá!

Súa chưa kịp phản ứng thì Phống đã sấn sổ tiến đến, gí sát mặt mình vào mặt Súa, đưa tay bóp hàm Súa. Súa la lên ôi ôi. Phống vẫn không chịu buông ra.

- Vợ gì mà như cục đất phơi bảy ngày nắng. Đúng là phí thằng Tráng A Phống này.

Súa mở to mắt nhìn Phống. Phống như thằng điên, nhảy chồm chồm lên trong nhà.

- Vì một đứa vợ ngu mà thằng Phống này bị bố đuổi ra khỏi nhà như một con chó ốm. Thằng Phống này từ bé không phải làm gì nhá. Tay chân trắng thế này cơ mà. Thế mà lấy vợ xong, bao nhiêu cái không may cứ rủ nhau chạy đến. Đã thế... đã thế vợ lại không dùng được. Đúng là... đúng là không chịu được.

Súa nghe Phống nói thế, không dùng được:

- Không chịu nổi thì kiếm vợ khác mà dùng!

Phống mở to mắt, khựng lại mất mấy giây vì kinh ngạc.

- Ái chà! Ái chà! Dám thách Tráng A Phống cơ đấy. Ái chà! Đúng yên ở đấy. Mở thật to mắt ra mà xem.

Nói xong, Phống đi luôn ra cửa.

Loáng cái chiếc xe máy đã phi chồm chồm trên con đường mòn trước cửa nhà.

Phống đi rồi, Súa ngồi phệt ở hè nhà.

Mình đã làm gì sai hay sao? Mệt quá. Chỉ muốn nằm xuống, ngủ một giấc thật

dài, mà có khi ngủ luôn cũng được. Mình hỏng rồi. Làm người yêu không được, làm vợ cũng không được. May còn đẻ được một đứa con. Nhưng bây giờ là nó bám vào mình hay mình bám vào nó để sống qua từng ngày một, chẳng biết nữa.

Bắt đầu vào vụ ngô rồi, năm nay Súa sẽ tự trồng, tự thu hoạch trên mảnh nương mà bố mẹ chồng chia cho. Có một mảnh nương của riêng cũng tốt, tự biết bao nhiêu thì đủ ăn cho cả nhà.

Đi làm được nửa buổi, chợt nhớ chưa kịp cho đàn lợn ăn, Súa tất tả chạy về. Đúng là đàn lợn đang thi nhau kêu gào, gặm giống chuồng sồn sột. Súa vội vã vào thẳng bếp lò, định lấy cám trong chảo. Nhưng có tiếng động lịch kịch trong buồng vọng ra làm Súa giật mình, hình như còn có cả tiếng người thở hển hển nữa. Súa ngần ngừ rồi tiến lại gần, khẽ đẩy cửa.

Gì thế này?

Trên giường của hai vợ chồng, trên tấm chăn do chính Súa dệt cả tháng mới xong, có hai người đang quấn chặt lấy nhau.

Súa hoa cả mắt, phải dựa lưng vào cánh cửa khiến nó rít lên kèn kẹt. Hai con người một trắng, một nâu dùng khựng lại. Đứa con gái vội vã kéo chăn quấn lấy người.

Phổng. Phải, chính là Phổng, chồng của Súa, giật tấm chăn ra.

- Cứ mặc kệ nó, để cho nó nhìn, không nhìn thì biết làm sao được.

Kinh khủng hơn, đáng sợ hơn, ghê gớm hơn là cái đứa gái đang nằm dưới người Phổng. Tổ tiên có sống lại cũng không chịu nổi chuyện này. Súa có chết đi hai ba lần cũng không tin nổi chuyện này. Đứa gái ấy chẳng phải ai khác, chính là em dâu Phổng, là vợ thằng em con ông chú ở sát hàng rào, cái Chía.

Chính là cái Chía.

Nó đã từ từ lớn lên thành một cô gái ngay trước mắt Súa. Nó đã từ từ thích

chồng của Súa, từng ngày từng ngày một. Súa chẳng biết gì hết. Và bây giờ thì nó, trắng lóa, với hai bầu ngực căng tròn, cặp đùi hồng hào mịn màng, nằm ngay dưới cái thangka mà Súa gọi là chồng.

Súa cảm thấy trong bụng mình ruột gan đang nhào lộn như có một bàn tay nào đó thò vào mà bóp, vặn. Nước miếng tứa ra đầy miệng, sắp nôn ộc ra rồi. Súa loạng choạng định đi ra, nhưng Phổng đã quát lên:

- Đứng lại. Mở mắt to ra mà nhìn. Đứng yên đấy!

Cái Chía thì ú ớ hét lên:

- Bỏ... bỏ... ra...

Đây là câu nói đầu tiên và cũng là duy nhất trong đời nó.

Phổng cũng chẳng để ý đứa em dâu tự dưng nói được. Phổng vỗ bôm bóp vào đùi Chía. Mắt Phổng đỏ lừ, bọt mép sùi ra như bò điên:

- Nằm yên. Phải cho chị mày nhìn mới được. Chẳng phải mày cũng muốn thế này sao hả em dâu? Thằng Dính ấy, nó còn chưa lớn mà.

Không phải Súa nghe lời Phổng, mà thực sự là Súa không thể đi tiếp được. Hai chân không nghe theo Súa nữa, đầu gối sắp rụng ra.

Và Súa đứng đó, như hóa đá, nhìn chồng mình nhảy chồm chồm trên giường, úp mặt vào ngực đứa em dâu mà cắn xé. Cái Chía thì vừa khóc thét vừa cố nhào ra ngoài.

Súa nôn đầy ra nền nhà tất cả số mèn mén vừa ăn buổi sáng.

Trong lúc ấy thì cái Chía đã chui được ra khỏi người Phổng, cuống quýt mặc váy áo, chạy vụt qua Súa.

Chía chạy đi rồi, Phổng nằm vật ra chẳng thèm kéo chăn che đậy. Tự dưng Phổng khóc rống lên:

- Tao chán lắm rồi. Sống thế này thì chết còn sướng hơn. Mày muốn thì tao

mang trả cho thằng Vừ đấy.

Súa vẫn gục dưới nền nhà, ngay trên bãi nôn mà Súa vừa phun ra.

Phổng càng lúc càng khóc to hơn, đập chân đập tay rầm rầm xuống giường.

- Tao nói thật. Mày muốn thì tao mang trả mày cho thằng Vừ. Đừng có bắt tao phải nhìn mày nữa. Mày... mày như ma ấy, có phải người đâu. Người mà như mày à? Vợ mà như mày à? Mày chỉ muốn tao chết thôi. Tao chết thì mày vừa có nhà vừa có chồng mới. Mày ác lắm...

Bên ngoài, Chía chạy như chó đuổi trên đường.

Chía không biết từ lúc nào Phổng đã lọt vào mắt Chía. Phổng, thằng trai Mông bị ghét nhất ở U Khố Sủ. Cái thằng lúc nào cũng khoe giàu, chẳng coi ai ra gì. Lúc nào cũng nghĩ mình đẹp trai, mình chẳng thua gì bọn trai Kinh dưới phố huyện. Lúc nào cũng tin chắc rằng mọi đứa gái đều dính chặt mắt vào lưng mình. Phổng chẳng biết rằng người khác nhìn thấy Phổng ở chỗ nào, không muốn khó chịu thì tốt nhất tự tránh ra trước. Không làm gì nhau, chỉ cần nghe cái giọng Phổng đã thấy muốn bịt tai lại.

Lúc đầu Chía cũng chẳng ưa gì Phổng, cũng như chẳng ưa gì thằng em họ của Phổng, tức là chồng Chía. Chía chỉ muốn về nhà ở tiếp với bố mẹ. Nhưng đã bị gả đi rồi, ai cho về mà về. Cũng may nhà chồng tốt, bố mẹ chồng thương, nên sống cũng được. Có thêm Súa về bên nhà bác, Chía thấy vui vẻ hơn.

Nhưng từ lúc nào Chía bắt đầu để ý đến Phổng? Chính Chía cũng không biết nữa. Phổng so với thằng Dính, đều là con trai họ Tráng, thì như ngựa với chuột. Phổng thực ra cũng tốt bụng. Ai cần giúp gì Phổng giúp ngay. Nói năng khó chịu một tí nhưng cũng không làm hại ai bao giờ.

Chía từ từ lớn lên ở nhà chồng. Chía không còn gầy như cái que nữa. Chía đứng xem Phổng bỏ củi giúp mẹ. Phổng nóng, cởi áo ra, nhìn thấy Chía thì quẳng cái áo về phía Chía:

- Mày cất áo vào nhà cho anh!

Phổng nói thế, chẳng cần biết Chía đồng ý hay không. Chía không cất áo mà cầm nó trên tay, đứng tựa cột nhà nhìn Phổng. Phổng không làm thì chẳng ai làm giúp mẹ, mà mẹ thì cần nhiều củi. Phổng bổ củi rất đẹp mắt, miếng nào ra miếng ấy, đều tăm tắp. Một ít củi bổ nhỏ cho mẹ nấu cơm canh, một ít bổ to để ninh cháo cám, nấu rượu. Mồ hôi chảy thành dòng trên lưng Phổng. Tầm lưng to, dày như tấm phản, mồ hôi thấm ướt cả cái cặp quần quần chặt vào bụng. Chía thấy tim đập thình thịch trong ngực mình.

Chía nhét cái áo của Phổng vào trong đồng quần áo của cả nhà, mang đi giặt. Cả buổi giặt Chía cứ ngồi úp cái áo vào mặt. Áo của Phổng có cái mùi gì khiến Chía như người say rượu. Chía nhớ ra cái mùi ấy. Là lúc Chía được đón về nhà chồng, Phổng cống Chía qua suối. Lúc ấy Chía chẳng thấy xấu hổ gì, Chía còn vòng tay ôm cổ Phổng cho khỏi ngã. Cái mùi Phổng từ lúc ấy đã ở trong mũi Chía mà Chía chẳng nghĩ ra đến tận lúc mang áo Phổng đi giặt.

Phổng đã làm Chía mất ăn mất ngủ. Nhưng Chía đã là gái có chồng. Hơn thế, lại còn là em dâu của Phổng. Ngoài việc suốt ngày nghĩ đến Phổng, Chía chẳng dám làm gì hết. Ngày này qua ngày khác, Chía đau khổ đến chết chả chết được, mỗi khi chứng kiến Phổng ngắm vợ mê mải đến nỗi chảy cả nước dãi ra.

Chía dần dần thấy ghét Súa. Sao Súa lại khiến cho Phổng đau khổ đến thế? Súa đã làm gì để Phổng càng ngày càng chẳng còn giống người?

Rồi Súa còn đẻ con trai cho Phổng nữa chứ. Cái gì Súa có, Chía đều không có.

Nhưng có con thì sao? Súa đẻ được con cho Phổng thì Chía cũng đẻ được. Nghĩ thế, Chía lại bủn rủn hết cả chân tay.

Có hôm Súa đi nương sớm, gọi Chía sang trông giúp thằng Chá. Chía sang ngay. Thằng Chá nằm với bố nó ở trong buồng. Chía đi vào. Cả hai bố con đều

đang ngủ. Phổng nằm ngoài, thằng Chá nằm trong. Chía đứng ngay bên cạnh giường. Chía không thở được. Chía thấy mình nóng bừng bừng như đang sốt. Và cái mùi say say từ Phổng tỏa ra khiến Chía quay cuồng.

Chía ngồi xuống mép giường. Lưng Chía chạm vào người Phổng. Phổng vẫn ngủ, trông Phổng mệt mỏi. Chía muốn khóc. Chía muốn làm một chuyện gì đấy nhưng không dám nghĩ, càng không dám làm. Chía sẽ cứ ngồi yên ở đấy, run rẩy đến mức sắp ngã xuống giường nếu như Phổng không giật mình tỉnh giấc.

Phổng nhìn thấy Chía, chồm dậy:

- Này! Sao... sao lại ở đây?

Chía đứng vụt dậy. Phổng nói như quát:

- Sao lại ở đây hả? Đi về đi.

Tự dưng Chía chảy nước mắt ra.

Chía chẳng biết mình sai hay đúng chỗ nào, nhưng nước mắt cứ thế chảy ra. Chía khóc, Phổng càng hoảng hơn.

Phổng nhảy ra khỏi giường, định kéo Chía ra ngoài. Nhưng Chía đã ôm choàng lấy Phổng. Cuối cùng thì Chía cũng dám ôm chặt lấy Phổng. Phổng đứng như cái cây, chẳng biết làm gì. Phổng đã cảm thấy hơi nóng như cái bếp lò từ Chía phả ra. Ngực Chía căng cứng áp sát vào Phổng.

Phổng đã đẩy Chía ra.

Phổng chẳng để ý đến Chía, cho dù Chía như một quả đào vừa đến lúc căng mọng hồng hào.

Nhưng Chía vẫn không thể nào không nghĩ đến Phổng.

Thế nên mới có ngày hôm nay. Giữa Chía với anh chồng không còn khoảng cách nào hết. Chía muốn cho Phổng những gì Chía có. Phổng chẳng vui vẻ cũng chẳng buồn rầu, cứ thế nhận lấy.

Vui hay buồn đều chẳng sao hết, Chía chỉ cần Phổng yêu thương Chía, một ít cũng được, thật ít cũng được.

Nhưng hóa ra một ít cũng không có. Chía đã nhìn thấy Súa nôn ra nền nhà trong lúc Phổng vẫn đề trên người Chía. Mặc kệ Súa nôn, Phổng vẫn không định buông Chía ra. Phổng muốn Súa phải nhìn xem Phổng đang làm gì với Chía.

Chía lao đi trên đường, không biết là máu đang chảy xuống chân. Ngực Chía đau tức, từng sợi tóc trên đầu như đang bị ai đẩy nhổ ra. Chía chạy thẳng đến mép vực. Cái vực sâu thăm thẳm mà ông Páo đã rơi xuống cùng con ngựa.

Chẳng nghĩ được gì hơn, Chía lao thẳng xuống đấy. Cái hố đen thẫm, hoàn toàn không nhìn thấy đáy.

***

Một mình Súa ngồi bên bếp như hóa đá, ấm nước sôi lục bục. Sôi mãi, sôi mãi, sắp cạn đến nơi. Lúc chiều bà nội bế thằng Chá về, thấy hai bố mẹ nó mỗi người một nơi đã vội vàng bế cháu quay đi.

Phổng đi ra khỏi nhà từ lúc nào Súa không để ý. Bà thím chạy sang hỏi con dâu có ở đây không, Súa đã không trả lời được lại còn nôn cả vào chân thím.

Súa cảm thấy mình đang như một đám mây, bông bênh, phập phù, chẳng biết sẽ trôi về đâu. Không thấy đau đớn, tức tối, ghen ghét, thù hận gì hết, chỉ thấy kinh tởm, chỉ muốn nôn.

Lời Phổng cứ chạy đi chạy lại trong tai Súa: “Tao chán lắm rồi. Sống thế này thì chết còn sướng hơn. Mà muốn thì tao mang trả cho thằng Vừ đấy... Tao nói thật. Mà muốn thì tao mang trả mà cho thằng Vừ.”

Trời đã tối lắm, Vừ vẫn hí hục kéo bể. Đang làm, cảm giác có ai đó đang nhìn mình, ngoảnh ra đằng sau, thấy Súa lù lù ngay trước mặt.

Vừ buông cần kéo, đứng sững, rồi đưa tay dụi mắt.

Súa vẫn đứng yên, không cười, mặt nguội như hồn đã bỏ đi đâu mất.

Vừ gần như vô lấy Súa, túm chặt lấy hai vai Súa mà lắc.

- Súa... Súa à! Là Súa thật à?

Súa gật đầu. Nước mắt bắt đầu mấp mé bờ mi, lấp lánh ánh lửa từ lò hắt vào.

- Sao... sao Súa tìm Vừ? Muộn thế này...

Nước mắt Súa đã chảy ra thành dòng trên mặt. Vừ vội vàng đưa tay lau nước mắt cho Súa.

- Có chuyện gì thế? Thành Phóng nó làm gì Súa à?

Súa bặm môi, lắc đầu, nước mắt vẫn chảy ra.

- Nó đánh Súa à? Nó đánh ở đâu, có đau không?

Vừ xoay người Súa, tay sờ sờ vào vai, vào lưng. Súa cầm tay Vừ, bỏ ra.

- Vừ à...

Vừ nhìn Súa chằm chằm, chờ đợi xem Súa nói gì.

- Súa nói đi...

Súa im lặng một lúc, hít một hơi dài.

- Vừ... đưa cả thằng Chá đi được không?

Vừ giật mình, hỏi lại, tưởng mình nghe nhầm.

- Hả? Súa... bảo đưa thằng Chá đi là...

Súa gật gật đầu. Vừ cuống quýt:

- Được chứ. Được chứ. Đưa cả nó đi cũng được.

- Cho nó... mang họ Giàng nữa, được không?

- Được được. Cho nó mang họ Giàng.

Vừ mừng quá, dang tay ôm choàng lấy Súa.

Súa đứng yên cho Vừ ôm. Súa mềm nhũn trong tay Vừ. Súa đã quá mệt mỏi,

như một cái cây bị chảy hết nhựa.

Từ nhà Vừ về, Súa leo lên giường ngủ một giấc, sáng dậy thì về nhà thăm bố.

Bố Súa đi vắng, mình mẹ kể ở nhà. Mẹ kể đang cho con ăn ngay trước cửa. Thấy Súa đến, mẹ kể định đứng dậy. Súa xua tay.

- Cứ cho nó ăn đi.

Súa tụt vào trong nhà lấy ghế ra ngồi bên cạnh, rồi lấy ra một hộp sữa, một đôi giày vải mới.

- Thỉnh thoảng, cho nó uống cái này cũng tốt, pha với nước sôi nhé.

Mẹ kể cảm động, gật gật. Súa lại lấy tiếp đôi giày vải mới.

- Cái này... mua dưới chợ huyện đấy. Không biết... có đi vừa không...

- Ày, mua làm gì. Tốn tiền lắm...

- Thế thì cứ đi đôi giày rách thế kia mãi à?

Súa vừa nói vừa chỉ đôi giày mẹ kể đang đi.

Đúng là đôi giày vải đã rách, mẹ kể cố gắng co mấy ngón chân lại cho nó khỏi thò ra.

Súa chỉ đôi giày.

- Đi thử đi, xem có vừa không.

- Thôi... để dành...

- Không để dành gì hết. Mua thì phải đi chứ. Rách lại mua đôi khác.

Súa nhìn mẹ kể đi giày mới, tỏ vẻ ưng ý.

- Cô à, trước... cháu có làm gì sai thì đừng giận nhé.

Mẹ kể nhìn Súa, lắc đầu.

- Không có gì mà. Mọi người cùng vui là tốt lắm rồi.

- Sau này... cháu ít về thăm nhà được, cháu gửi bố cháu cho cô.

Mẹ kể thấy Súa nói thế, như linh cảm có gì không bình thường.

- Sao tự dưng lại nói thế? Không ở xa mấy mà.

Súa nén tiếng thở dài, cúi xuống chạm tay vào cái má phúng phính, bầu bĩnh của thằng em trai, không trả lời.

Súa vào buồng, quyết định mang cái gối đi. Sẽ là một nơi nào đấy, chắc là phải đủ xa để những ai muốn tìm sẽ không tìm được. Một nơi nào đấy, có thể thiếu rất nhiều thứ, nhưng đủ cho một tình yêu. Mặc dù tình yêu ấy đã cũ lắm rồi, gầy guộc lắm rồi, Súa còn chẳng nhớ mặt mũi nó thế nào. Thật là mệt mỏi. Súa nằm xuống giường. Súa muốn ngủ một giấc, và trong khi ngủ sẽ mơ thấy mẹ. Nhưng Súa chẳng ngủ được, càng không mơ được giấc mơ nào.

***

Bà Máy với ông Dìn đang nói chuyện to tiếng. Thằng Chá bò lồm cồm như cua từ trong nhà ra ngoài sân, lại hì hục bò từ sân vào nhà. Có lúc nó nằm luôn vào chỗ mấy con chó, gối đầu lên bụng chó.

Ông Dìn đã hút không biết bao nhiêu hơi thuốc lào, sắp say đến nơi. Bà vợ đi đi lại lại trước mặt, sốt ruột không chịu nổi:

- Nói cho tôi nghe, đừng bắt chờ nữa. Đau bụng lắm.

Ông Dìn vẫn cố rít một hơi thuốc nữa, ngậm ở trong miệng một lúc rồi mới nhả ra:

- Mẹ nó nói... Ày, sao lại làm thế với tôi chứ... - Ông Dìn nuốt khan, mặt như bị kéo lệch sang một bên - Nói là... nó không phải... không phải con... của tôi. Bà vợ à...

Ông Dìn gục đầu trên hai tay khoanh trên đầu gối. Bà Máy nhìn ông, mái tóc đã bạc gần hết, hai vai gầy guộc nhô lên, lưng như đang còng xuống. Mặt bà tái mét. Bà đưa tay run run nắm nắm vai ông Dìn.

- Cái người này... sao lại dám làm thế chứ?

Ông Dìn khóc học lên thành tiếng. Ông đã muốn khóc bao nhiêu ngày nay. Cả đời ông, có thể làm được gì cho thằng con trai, cho cái gia đình chỉ có ba người rồi bốn người, năm người, ông đã làm hết. Từ lúc thằng Chá cất tiếng khóc ông đã nghĩ mình chết cũng được rồi. Mình sống như thế là xong rồi. Chết cũng nhắm mắt được.

Nhưng hóa ra mọi thứ ông có đều chẳng có giá trị gì. Bây giờ ông chẳng khác gì hai mươi mấy năm trước, chỉ có một bà vợ. Mà cả ông và vợ đều già hết rồi, như cây ngô chỉ còn mang đi nấu bếp mà thôi.

- Có mỗi một việc kiếm con trai cháu nội cho nhà họ Tráng tôi cũng không làm được. Sống tiếp làm gì chứ?

Bà Máy vòng tay ôm lấy chồng. Ông úp mặt vào ngực bà. Ôi cái ông chồng già này, chuyện lớn như thế mà giấu được bà. Giấu ai thì giấu chứ, sao lại giấu vợ? Chẳng phải cho đến lúc già cũng chỉ có hai ông bà ở với nhau hay sao?

Bà thương ông quá. Sao ông trời lại đánh đổ con người thế này chứ? Bà thì thôi, dù bà không đẻ nhưng bà vẫn nghĩ nó là con trai bà. Kệ ai nói gì thì nói, nó vẫn là con trai bà. Bà chết chắc chắn nó sẽ làm ma cho bà. Nhưng ông Dìn thì không như bà được. Phải có con trai thật, cháu nội thật, không thì như ông nói ấy, sống tiếp làm gì? Hai ông bà mãi buồn, quên mất thằng Chá.

Bà chạy ra tìm nó thì thấy bố nó đang bế.

Chính là thằng Phổng đang bế con trên tay. Mắt Phổng đỏ lừ, tóc như dựng cả lên.

Bà Máy đưa tay ôm ngực:

- Ôi, giật cả mình. Mày về lúc nào thế?

Ông Dìn nghe thấy bà vợ nói thế cũng nhào ra cửa. Bố nhìn con, con nhìn bố,

mắt không chớp được. Một nỗi sợ hãi kinh hoàng vây kín lấy ông Dìn. Thằng Phóng đã nghe hết những gì ông vừa nói với mẹ nó.

Đúng là Phóng đã nghe thấy hết.

Phóng quay lưng bỏ đi. Bà Máy kêu lên:

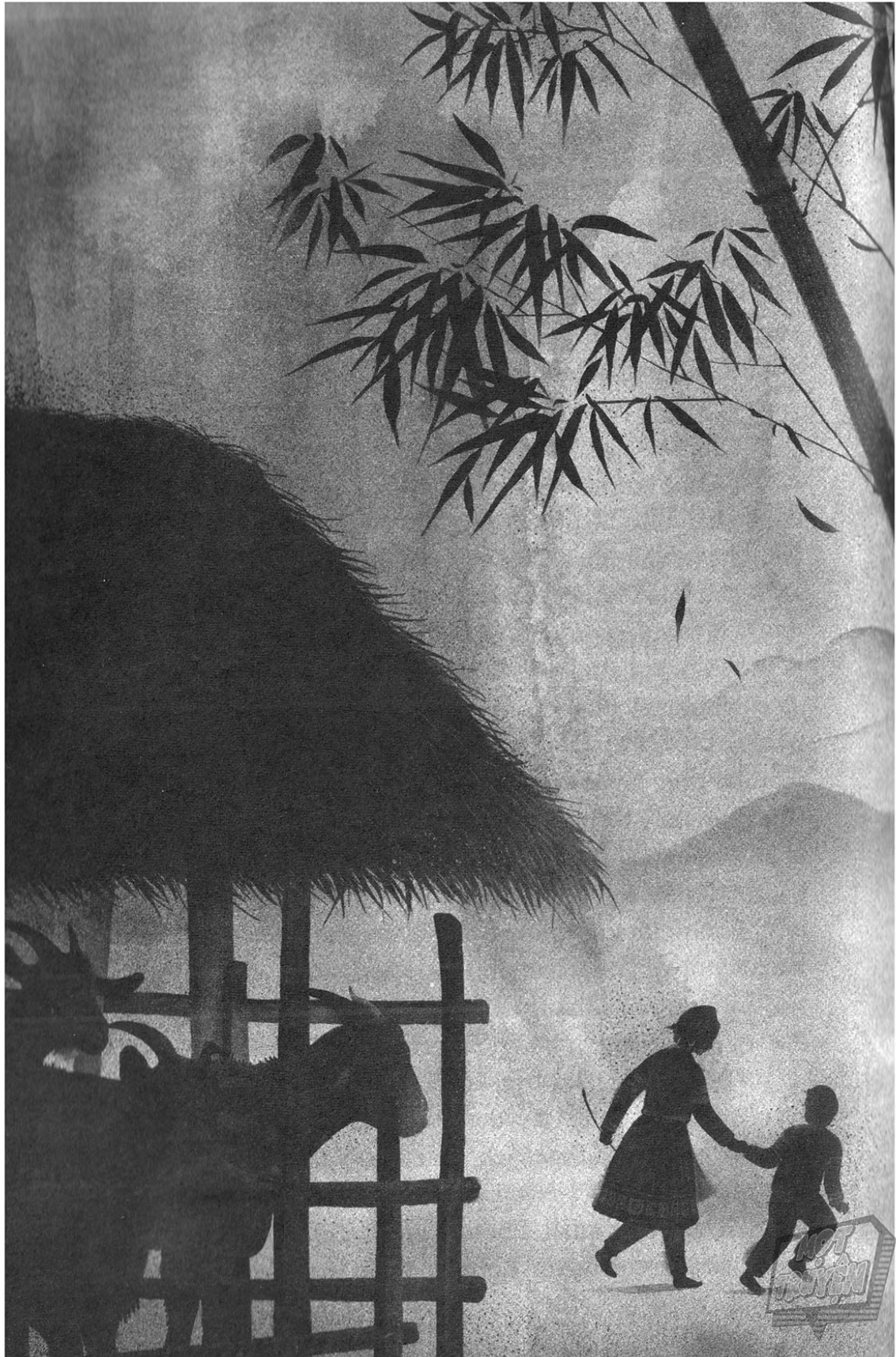
- Phóng à, đừng đi.

Nhưng Phóng không dừng lại, cứ bước vùn vụt ra cổng.

Bà Máy chạy theo, ông Dìn cũng chạy theo. Thằng Chá nhìn thấy bà phía sau thì giơ tay đòi theo bà, khóc lóc âm ỉ. Phóng đặt thằng con xuống đất, kệ nó tự bò về chỗ bà, rồi đi tiếp, không hề nhìn lại.

Phóng không muốn nhìn lại sau lưng. Nếu có cách nào đẩy để quên sạch đi mọi chuyện đã từng xảy ra trong suốt những năm tháng qua thì dù phải đổi bằng cái gì Phóng cũng đồng ý. Nhưng chẳng có cách nào hết.

Phóng dừng lại trên mép vực. Một chiếc giày vải màu đen, trên mũi giày thêu bông tầm xuân, nằm trên một bụi cỏ đã bị dẽ vặt sạch, chỉ còn trơ gốc. Chiếc còn lại rơi ngay cổng nhà Phóng. Lúc nhìn thấy nó, Phóng đã nhặt lấy giắt vào cặp quần. Phóng ném hai chiếc giày xuống trước. Miệng vực mở ra, hòng nó ngập trong bóng tối.

***

Vừ đã đến gần bờ sông ngồi chờ. Trời tối thì Vừ sẽ cùng với Súa vượt sông sang bên kia. Vừ đứng lên đi đi lại lại lẩm nhẩm hát mấy câu mà khi xưa Súa vẫn hát. Hát chán lại ngồi xuống tảng đá, háo hức nhìn về phía con đường mảnh như sợi chỉ, ngoằn ngoèo lưng chừng núi, con đường mờ dần, mờ dần rồi mất hẳn trong hoàng hôn đang tràn tới.

Nhưng Súa không đến. Không bao giờ Súa đến nữa.

Lúc Súa lừa đàn dê vào chuồng, cài xong cái gióng cuối cùng thì Dính chạy tới. Mặt Dính xám ngoét, miệng Dính méo xệch, nước mắt chảy tong tong xuống ngực. Dính túm chặt lấy Súa lôi tuột đi.

Súa, cái roi chần dê vẫn trong tay, khăn rơi xuống vai, vấy tốc ngược lên quá đầu gối, đứng khựng lại trên bờ của bóng tối sâu thẳm, thẫm đen.

Những ngôi sao đầu tiên đã xuất hiện trên cao, ánh sáng le lói của nó hắt xuống khiến cho đáy vực tụt sâu thêm chút nữa. Khoảng cách từ chỗ Súa đứng đến nơi hai người kia câm lặng cũng xa thêm một đoạn, xa tới mức chẳng có cách nào mà đến được.

Cuộc sống đã dừng lại. Súa chỉ cảm thấy duy nhất điều đó, khi gió từ đáy vực đang cuộn lên như muốn lôi tuột theo cả Súa.

“... tại sao con người lại làm thế này với nhau? Súa muốn hỏi, vì sao Súa chấp nhận làm vợ Phống rồi, ở yên trong nhà họ Tráng rồi mà Phống vẫn không vừa lòng? Phống còn muốn Súa như một con bò cái, khi chồng leo lên người phải rống lên từng cơn. Phống là người hay không phải người?... Súa thấy sợ Phống. Thấy ghê tởm. Không ai dạy Súa khi làm vợ thì phải biết kêu lên khi chồng nó leo lên người. Tại sao đàn bà lại phải kêu lên như bò? Súa rùng mình, buồn nôn.”

“... tại sao con người lại làm thế này với nhau?”

Lặng yên dưới vực sâu, với lối viết chân thực đến gai người, không ngừng tra vấn chúng ta bằng câu hỏi nhức nhối ấy. Tình yêu bị chà đạp, thân phận bị giày vò, hy vọng bị dối lừa, những con người mộc mạc nhưng mãnh liệt trong thăm sâu tâm hồn nơi vùng cao U Khố Sủ đau đớn đi tìm câu trả lời, để rồi, như một định mệnh oan nghiệt, bị lôi tuột xuống đáy vực sâu hun hút, tối, và lặng câm. Tiểu thuyết của Đỗ Bích Thúy là nỗi trăn trở khôn nguôi về cuộc sống với biết bao những bi kịch, những ngang trái rình rập nuốt chửng con người.

